

TWINTIGSTE HOOFDSTUK

EXODUS 20:1-23

De Leer van de Naastenliefde

8853. Ieder mens heeft een eigene dat hij boven alle dingen liefheeft; dit wordt het heersende genoemd, of zo men wil, het universeel regerende bij hem; dit is bij voortduur aanwezig in zijn denken en eveneens in zijn wil en het maakt zijn eigenlijke leven zelf.

8854. Zo is bijvoorbeeld degene die boven alles rijkdom liefheeft, hetzij in geld hetzij in bezittingen, aanhoudend daarmee bezig hoe hij zich die zal verschaffen; hij verheugt zich intens wanneer hij ze verwerft en het smart hem intens wanneer hij ze verliest; zijn hart is in die zaken.

Wie zichzelf boven alle dingen liefheeft, is zichzelf indachtig in de afzonderlijke dingen: hij denkt over zich, spreekt over zich en handelt ter wille van zich; zijn leven is immers een leven van zichzelf.

8855. De mens heeft datgene ten doel wat hij boven al het andere liefheeft; dat beoogt hij in alle en de afzonderlijke dingen; het is in zijn wil zoals de verscholen stroming van een rivier die hem trekt en wegvoert, ook wanneer hij iets anders doet, want dit is het wat hem bezielt. Het is dit wat de ene mens bij de ander uitvorst en eveneens ziet en volgens dit, òf hem leidt òf met hem handelt.

8856. Wanneer de mens wordt wederverwekt, wordt de naastenliefde door het geloof ingeplant totdat zij heersend wordt en wanneer dit heeft plaatsgevonden, dan heeft diegene een nieuw leven, want dan is dit bij voortduur aanwezig in zijn denken en voortdurend in zijn wil, ja zelfs in de afzonderlijke dingen ervan, ook wanneer hij over andere onderwerpen nadenkt en wanneer hij bezig is.

8857. Eender is het gesteld met de liefde tot de Heer; wanneer die liefde heersend is, dan is zij aanwezig in de afzonderlijke dingen van zijn leven; zoals bij iemand die zijn koning of zijn ouders liefheeft, de liefde jegens hen in hun tegenwoordigheid straalt uit de afzonderlijke uitingen van zijn aangezicht, wordt gehoord in de afzonderlijke klanken van zijn spraak en verschijnt in de afzonderlijke bewegingen van zijn gebaren.

Dit wordt verstaan onder ‘God bij voortduur voor ogen hebben’ en onder ‘Hem liefhebben boven alle dingen, met de ganse ziel en met het ganse hart’.

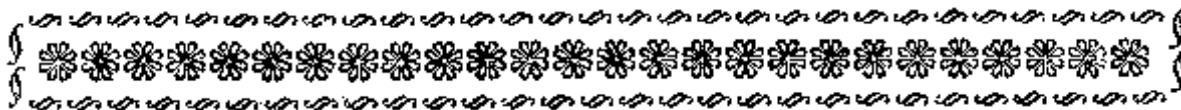
8858. De mens is geheel en al zodanig als het heersende van zijn leven is; hierdoor wordt hij van anderen onderscheiden; volgens dit wordt zijn hemel als hij goed is en wordt zijn hel indien hij boos is; want dit is zijn eigenlijke wil zelf en dus het ‘zijn’ zelf van zijn leven, dat na de dood niet kan worden veranderd.

Hieruit blijkt de hoedanigheid van het leven bij de wederverwekte en de hoedanigheid van het leven bij de niet-wederverwekte mens.

EXODUS 20 : 1 – 23

1. *En God sprak al deze woorden, al zeggende:*
2. *Ik Jehovah uw God, Die u heb uitgeleid uit het land van Egypte, uit het huis der knechten.*
3. *Gij zult geen andere goden voor Mijn aangezichten hebben.*
4. *Gij zult u geen gesneden beeld en enige gelijkenis maken van de dingen die zijn in de hemelen van boven en van de dingen die zijn op de aarde beneden en van de dingen die zijn in de wateren van onder de aarde.*
5. *Gij zult voor die niet neerbuigen en die niet dienen, omdat Ik Jehovah uw God, een naijverig God, bezoekende de ongerechtigheid der vaderen over de zonen, over de derde en over de vierde, degenen die Mij haten.*
6. *En doende barmhartigheid aan duizenden, degenen die Mij liefhebben en Mijn geboden onderhouden.*
7. *Gij zult de Naam van Jehovah uw God niet in het ijdele brengen, omdat Jehovah niet onschuldig zal houden degene die Zijn Naam in het ijdele brengt.*
8. *Gedenk de sabbatdag om die te heiligen.*
9. *Zes dagen zult gij arbeiden en al uw werk doen.*
10. *En de zevende dag is de sabbat voor Jehovah uw God; gij zult niet enig werk doen, gij, en uw zoon en uw dochter, uw dienstknecht en uw dienstmaagd en uw beest en uw vreemdeling die in uw poorten is.*
11. *Omdat in zes dagen Jehovah heeft gemaakt de hemel en de aarde, de zee en al wat daarin is en heeft gerust op de zevende dag; daarom heeft Jehovah de sabbatdag gezegend en die geheiligd.*
12. *Eer uw vader en uw moeder, deswege opdat uw dagen verlengd worden op het land dat Jehovah uw God u geeft.*
13. *Gij zult niet doden. Gij zult niet echtbreken, Gij zult niet stelen. Gij zult aan uw naaste niet antwoorden als de getuige van een leugen.*
14. *Gij zult niet begeren uws naasten huis; gij zult niet begeren uws naasten echtgenote en zijn dienstknecht en zijn dienstmaagd en zijn os en zijn ezel en al wat uw naaste heeft.*
15. *En al het volk ziende de stemmen en de fakkels en de stem van de bazuin en de rokende berg; en het volk zag en zij werden bewogen en zij stonden van verre.*
16. *En zij zeiden tot Mozes: Spreek gij met ons en wij zullen horen; en dat God met ons niet spreke, opdat wij misschien niet sterven.*
17. *En Mozes zei tot het volk: Vreest niet, omdat deswege dat Hij u verzoeke, God is gekomen en deswege dat Zijn vreze voor uw aangezichten zij, opdat gij niet zondigt.*
18. *En het volk stond van verre en Mozes naderde tot de donkerheid waar God was.*
19. *En Jehovah zei tot Mozes: Aldus zult gij zeggen tot de zonen Israëls: Gij hebt gezien dat Ik uit de hemel met ulieden sprak.*
20. *Gij zult niet maken met Mij goden van zilver en goden van goud, gij zult ze u niet maken.*
21. *Een altaar van aarde zult gij Mij maken en gij zult daarop offeren uw brandoffers en uw dankoffers, uw kudden van kleinvee en uw kudden van grootvee; in elke plaats waar Ik de gedachtenis van Mijn Naam gesteld zal hebben, zal Ik tot u komen en zal u zegenen.*
22. *En indien gij Mij een altaar van stenen maakt, zo zult gij die niet gehouwen opbouwen, omdat indien gij uw houwijzer daarover zult bewogen hebben en gij zult dat ontwijden.*

23. *En gij zult niet met trappen opklimmen boven tot Mijn altaar, opdat uw naaktheid niet onthuld worde op hetzelfde.*

INHOUD

8859. In dit hoofdstuk wordt in de innerlijke zin gehandeld over de Goddelijke Waarheden die aan het goede moeten worden ingeplant bij hen die van de geestelijke Kerk van de Heer zijn; de tien geboden van de Decaloog zijn die waarheden; de geboden ten aanzien van de slachtoffers en ten aanzien van het altaar, die in dit hoofdstuk volgen, zijn de uiterlijke waarheden, die van de eredienst zijn.

DE INNERLIJKE ZIN

8860. vers 1. *En God sprak al deze woorden, al zeggende*, betekent de Goddelijke waarheden voor hen die in de hemelen en voor hen die op aarde zijn.

8861. En God sprak al deze woorden, al zeggende; dat dit de Goddelijke waarheden betekent voor hen die in de hemelen en voor hen die op aarde zijn, staat vast uit de betekenis van de woorden die God sprak, dus de Goddelijke waarheden, want de woorden die God spreekt, zijn niets anders dan waarheden; vandaar ook wordt het Goddelijk Ware het Woord genoemd en het Woord is de Heer, (Johannes 1:1); de oorzaak ervan is dat de Heer het Goddelijk Ware zelf was toen Hij in de wereld was; en daarna, toen Hij verheerlijkt was, werd Hij het Goddelijk Goede en toen ging uit Hem al het Goddelijk Ware voort.

Dit Goddelijk Ware is voor de engelen het Licht, en dit Licht verlicht eveneens ons innerlijk gezicht, dat van het verstand is.

Dit gezicht heeft, omdat het niet de natuurlijke dingen, maar de geestelijke ziet, de ware dingen tot objecten, in het verstand de geestelijke dingen, die van het geloof genoemd worden, maar in het natuurlijke heeft het tot objecten de ware dingen van de burgerlijke staat, die van het gerechte zijn en eveneens de waarheden van de zedelijke staat, die van het eerbare zijn en tenslotte de natuurlijke ware dingen, die de gevolgtrekkingen zijn uit de objecten van de innerlijke zinnen, vooral van het gezicht.

Hieruit kan men zien in welke orde de waarheden op elkaar volgen en dat alle en de afzonderlijke dingen de oorsprong ontleen aan de Goddelijke waarheden, die de innerlijke beginselen ervan zijn; ook de vormen ervan waarin zij zijn, ontleen de oorsprong daaraan, want die zijn geschapen om op te nemen en samen te houden.

Daaruit kan vaststaan wat daaronder wordt verstaan dat alle dingen door het Woord zijn geschapen, (Johannes 1:1-3); want het Goddelijk Ware is het eigenlijke wezenlijke zelf en het is het enige substantiële, waardoor alle dingen zijn.

8862. Dat onder de woorden die God sprak, de Goddelijke waarheden worden verstaan voor hen die in de hemelen en voor hen die op aarde zijn, komt omdat de tien geboden, die de Decaloog worden genoemd en daarna de inzettingen, van de berg Sinaï af verkondigd en bevolen, zulke waarheden zijn die niet alleen zijn voor hen die op aarde, maar ook voor hen die in de hemelen zijn; want alle woorden, dat wil zeggen, alle waarheden die uit de Heer zijn, zijn niet alleen voor de mensen, maar ook tegelijk voor de engelen, want zij gaan door

de hemel heen en gaan zo over tot de aarde; maar in de hemelen klinken zij niet zoals op aarde; daar zijn zij immers in de geestelijke vorm, maar op aarde in de natuurlijke vorm. Hoedanig de dingen zijn die in de geestelijke vorm zijn ten opzichte van de dingen die in de natuurlijke vorm zijn, staat vast uit de afzonderlijke dingen in het Woord in de innerlijke zin en in de uiterlijke zin; die in de innerlijke zin zijn geestelijk, maar die in de uiterlijke zin, te weten de letterlijke zin, zijn natuurlijk; deze zijn aangepast aan hen die op aarde zijn, de eerstgenoemde echter aan hen die in de hemelen zijn.

Dat dit zo is, kan men hieruit zien dat het Woord is gezonden en dus is overgegaan uit het Goddelijke Zelf door de hemel tot de aarde; en dat het, wanneer het tot de aarde komt, het Ware is aangepast aan het menselijk geslacht, dat in aardse en lichamelijke dingen is, maar dat het in de hemelen is aangepast aan de engelen, die in geestelijke en hemelse dingen zijn; omdat het Woord zodanig is, is het in zich heilig, want het bevat in zich het hemelse en het Goddelijke.

Dit kan duidelijk vaststaan uit de tien geboden van de Decaloog; eenieder kan weten dat die geboden zodanig zijn dat zij overal op aarde bekend waren, zoals dat de ouders geëerd moet worden, dat men niet moet doden, niet moet echtbreken, niet moet stelen, dat zij niet zullen antwoorden als valse getuigen, dus dat de Israëlitische natie die dingen alleen al uit het natuurlijke schijnsel had kunnen weten, want welke natie is er die deze dingen niet weet; en toch daalde Jehovah Zelf neer om die te verkondigen en Hij verkondigde ze uit een vuur dat brandde tot aan het hart van de hemel.

Daaruit kan vaststaan, dat die geboden meer in hun schoot bevatten dan er in de letter verschijnen, namelijk die dingen die tegelijk voor de hemelen zijn en die de hemelen vullen. Alles van het Woord is zodanig, omdat het uit het Goddelijke is.

Daaruit blijkt, vanwaar het komt dat het Woord heilig is en wat daaronder wordt verstaan dat het Woord is geïnspireerd ten aanzien van elke jota en elk haaltje en ten aanzien van elk hoortje, (Mattheüs 5:18; Lukas 16:17).

Hoedanig dus de geboden van de Decaloog in de geestelijke zin zijn, dat wil zeggen, hoedanig zij in de hemelen zijn, zal men zien in wat volgt.

8863. *vers 2-7. Ik Jehovah uw God, Die u heb uitgeleid uit het land van Egypte, uit het huis der knechten. Gij zult geen andere goden voor Mijn aangezichten hebben. Gij zult u geen gesneden beeld en enige gelijkenis maken van de dingen die zijn in de hemelen van boven en van de dingen die zijn op de aarde beneden en van de dingen die zijn in de wateren van onder de aarde. Gij zult voor die niet neerbuigen en die niet dienen, omdat Ik Jehovah uw God, een naijverig God, bezoekende de ongerechtigheid der vaders over de zonen, over de derde en over de vierde, degenen die Mij haten. En doende barmhartigheid aan duizenden, degenen die Mij liefhebben en Mijn geboden onderhouden. Gij zult de Naam van Jehovah uw God niet in het ijdele brengen, omdat Jehovah niet onschuldig zal houden degene die Zijn Naam in het ijdele brengt.*

Ik Jehovah uw God, betekent de Heer ten aanzien van het Goddelijk Menselijke, Die universeel regeert in alle en de afzonderlijke dingen van het goede en het ware; Die u heb uitgeleid uit het land van Egypte, uit het huis der knechten, betekent uit Hem de bevrijding van de hel; gij zult geen andere goden voor Mijn aangezichten hebben, betekent dat men niet over de waarheden moet denken ergens anders vandaan dan uit de Heer; gij zult u geen gesneden beeld maken, betekent niet uit het eigen inzicht; en enige gelijkenis, betekent gelijk aan die dingen die uit het Goddelijke zijn; van de dingen die zijn in de hemelen van boven en van de dingen die zijn op de aarde beneden, betekent van de dingen die in het geestelijk licht zijn of van de dingen die in het natuurlijk licht zijn; en van de dingen die zijn in de wateren van onder de aarde, betekent van de dingen die in het zinlijk lichamelijke zijn; gij zult u voor

die niet neerbuigen en die niet dienen, betekent geen Goddelijke eredienst voor die zaken; omdat Ik Jehovah uw God, betekent dat het Goddelijke uit de Heer, in alle en de afzonderlijke dingen is; een na-ijverig God, betekent dat vandaar het valse en het boze is; bezoekende de ongerechtigheid van de vaders over de zonen, betekent de groei van het valse uit het boze daardoor; over de derden en over de vierden, betekent in een lange reeks en de verbinding; degenen die Mij haten, betekent die het Goddelijke van de Heer ten volle verwerpen; en doende barmhartigheid aan duizenden, betekent het goede en het ware voor hen voortdurend; degenen die Mij liefhebben, betekent degenen die het goede van de liefde opnemen; en Mijn geboden onderhouden, betekent die de waarheden van het geloof opnemen; gij zult de Naam van uw God niet in het ijdele brengen, betekent de ontwijdingen en de laster van het ware en het goede van het geloof; omdat Jehovah niet onschuldig zal houden degene die Zijn Naam in het ijdele brengt, betekent dat die dingen niet kunnen worden vergeven.

8864. Ik Jehovah uw God; dat dit de Heer betekent ten aanzien van het Goddelijk Menselijke, universeel regerende in alle en de afzonderlijke dingen van het goede en het ware, staat hieruit vast dat in het Woord geen ander onder Jehovah wordt verstaan dan de Heer, nrs. 1343, 1736, 2921, 3023, 3035, 3448, 5663, 6280, 6281, 6303, 8274; evenzo onder Jehovah Zebaoth, onder de Heer Jehovih, onder Jehovah God, nrs. 2921, 3023, 3035, 3448, 6303; en dat de Heer Jehovah wordt genoemd krachtens het Goddelijk Goede, dus het Goddelijk ‘Zijn’, maar God krachtens het Goddelijk Ware, dus het Goddelijk ‘Bestaan’, nrs. 6905, 709, 732, 1096, 2586, 2769, 2807, 2822, 3921, 4402.

Dat het het Goddelijk Menselijke van de Heer is, dat hier onder Jehovah God wordt verstaan, komt omdat de Heer ten aanzien hiervan in het Woord zowel onder Jehovah als onder God wordt verstaan; het Goddelijk Goede, dat Hij is, ook ten aanzien van het Menselijke, onder Jehovah en het Goddelijk Ware, dat Hij is omdat het uit Hem voortgaat, onder God.

Dat het Goddelijk Menselijke van de Heer onder Jehovah God wordt verstaan, komt omdat het Goddelijke Zelf dat in de Heer is, in de hemel niet gezien en zelfs niet doorvat, dus ook niet met het geloof en de liefde opgenomen kan worden, maar alleen het Goddelijk Menselijke.

Dat het Goddelijke Zelf niet met de engelen in de hemelen en te minder met de mensen op aarde vergemeenscht kan worden, dan alleen door het Goddelijk Menselijke, is in de Kerken bekend uit de woorden van de Heer bij de evangelisten, waar Hij zegt, dat Hijzelf de Deur is, dat Hij de Middelaar is, dat niemand tot de Vader kan komen dan door Hem, dat niemand de Vader kent dan Hijzelf en dat niemand de Vader heeft gezien, zelfs niet enige gedaante van Hem.

Daaruit blijkt, dat het de Heer is, Die hier onder Jehovah God wordt verstaan; dat ook Hijzelf het is, Die het menselijk geslacht heeft verlost en bevrijd van de hel, is ook bekend; deze dingen worden aangeduid met de woorden die volgen, namelijk met Ik heb u uitgeleid uit het land van Egypte, uit het huis der knechten.

Hieruit nu blijkt, dat Jehovah God, Die vanaf de berg Sinäi sprak, de Heer is ten aanzien van het Goddelijk Menselijke.

Dat dit het eerste is wat vanaf de berg Sinäi door de Heer wordt gezegd, komt omdat dit het universeel regerende zal zijn in alle en de afzonderlijke dingen die volgen, want dat wat het eerst wordt gezegd, zal met het geheugen worden vastgehouden in dat wat volgt en dit zal worden beschouwd als het universele dat daarin zal zijn.

Wat het universeel regerende is, zal men zien in wat volgt.

Alle dingen die door de Heer werden gezegd, zijn alle zodanig, namelijk dat de woorden die het eerst worden gesproken, in het opvolgende zullen regeren en zich daarin hullen en dus achtereenvolgens in die dingen die in de reeks volgen.

Hetgeen in dit hoofdstuk volgt, zijn de geboden van de Decaloog, die de innerlijke waarheden zijn en daarna de inzettingen, die de uiterlijke waarheden zijn; in beide zal de Heer regeren ten aanzien van het Goddelijk Menselijke, want zij zijn uit Hem en zij zijn Hemzelf, aangezien de waarheden die de ware dingen zijn, alle uit Hem voortgaan en datgene wat uit Hem voortgaat, is Hijzelf.

Dat het de Heer ten aanzien van het Goddelijk Menselijke is dat in alle en de afzonderlijke dingen van het geloof zal regeren, is ook bekend in de Kerken, want er wordt geleerd dat er zonder de Heer geen heil is en dat al het ware en goede van het geloof uit Hem is; dus omdat Hij het is uit Wie het geloof is, is Hijzelf het geloof bij de mens en indien Hij het geloof is, is Hij ook al het ware dat de leer van het geloof is die uit het Woord is, bevat; vandaar komt het eveneens dat de Heer het Woord wordt genoemd.

Dat hetgeen voorafgaat, zal regeren in het opvolgende en zo in een reeks, zoals eerder is gezegd, staat vast uit de afzonderlijke woorden die de Heer sprak, vooral uit het gebed van Hem, dat het gebed des Heren wordt genoemd; daarin volgen alle dingen in zo'n reeks op elkaar, dat zij als het ware een zuil samenstellen, aangroeiend van het hoogste tot het laagste en waar in het innerlijke de dingen zijn die in de reeks voorafgaan; wat daar het eerst is, is het binnenste en wat in de orde daarop volgt, voegt zich achtereenvolgens aan het binnenste toe en zo groeit het; wat het binnenste is, regeert universeel in alles wat rondom is, dat wil zeggen, in alle en de afzonderlijke dingen, want daarvandaan is het wezenlijke van het bestaan van alle dingen.

8865. Wat onder het universeel regerende wordt verstaan, kan vaststaan uit wat eerder in de nrs. 8853 tot 8858 is gezegd en getoond, namelijk dat het universeel regerende datgene bij de mens is dat in alle en de afzonderlijke dingen van zijn denken en in zijn wil is, bijgevolg dat wat het gemoed of het leven zelf van hem uitmaakt; zo'n regerende zal de Heer bij de mens zijn, want zo'n regerende is de Heer bij de engelen in de hemel, van wie daarom wordt gezegd dat zij in de Heer zijn.

De Heer wordt het regerende wanneer men niet alleen gelooft dat al het goede en ware uit Hem is, maar ook wanneer men het liefheeft dat het zo is; de engelen zijn niet alleen in het geloof dat het zo is, maar doorvatten het ook.

Vandaar komt het, dat het leven van hen het leven van de Heer in hen is; het leven van hun wil is het leven van de liefde uit de Heer en het leven van hun verstand is het leven van het geloof uit de Heer.

Hieruit blijkt wat het is dat de Heer het al in alle dingen van de hemel is en dat Hijzelf de hemel is.

Wanneer de Heer bij de mens van de Kerk, zoals bij de engelen van de hemel, universeel regeert, dan is Hij in alle waarheden en goedheden van het geloof bij hem, zoals het hart in alle bloedvaten, omdat deze hun oorsprong en het bloed dat hun leven is, daaraan ontleen. Verder moet men weten, dat bij de mens zodanige geesten en engelen zijn als zijn regerend universeel is; de oorzaak hiervan is dat het universeel regerende het 'zijn' van het leven van ieder mens is, nrs. 8853, 8858; alle opgewektheid en alle tevredenheid die de mens heeft, ook wanneer hij over andere zaken denkt, is daarvandaan; daarin immers wonen de engelen en de geesten die bij hem zijn en hebben daar als het ware hun verblijf; de vreugde van dezen vloeit bij de mens in en maakt dit.

Dat het daarvandaan is, komt niet tot de doorvatting van de mens, omdat de mens niet weet dat het leven van hem invloeit, noch dat het regerend universeel het leven van hemzelf maakt, noch wanneer dit van het leven wordt aangeraakt, het zo is, alsof de pupil van het oog wordt aangeraakt, met verrukking wanneer het door mooie voorwerpen plaatsvindt, maar met pijn wanneer het door lelijke dingen plaatsvindt.

Dat dit het universele wordt genoemd uit hoofde hiervan dat het al het afzonderlijke in een samenvatting is en dat dus het regerend universele dat is wat in alle en de afzonderlijke dingen is, zie de nrs. 1919, 5949, 6159, 6338, 6482, 6483, 6571, 7648, 8067.

8866. Die u heb uitgeleid uit het land van Egypte, uit het huis der knechten; dat dit betekent door Hem de bevrijding van de hel, staat vast uit de betekenis van uitleiden, dus de bevrijding; en uit de betekenis van het land van Egypte, te weten de bestokingen door de helsen, nrs. 7240, 7278; en uit de betekenis van het huis der knechten, namelijk de geestelijke gevangenschap, nr. 8049.

Dat het huis der knechten de geestelijke gevangenschap en eveneens de hel is, komt omdat het het slaafse is, gevangen gehouden en geleid te worden door hen die in de hel zijn en het het vrije is, te worden geleid door de Heer, nrs. 892, 905, 2870-2875, 2882, 2884, 2892, 2893, 6205, 8209.

Dat zij die van de geestelijke Kerk zijn en door de zonen Israëls worden uitgebeeld, van de hel werden bevrijd door de Heer, doordat Hij in de wereld kwam en het Menselijke in Zich Goddelijk maakte, zie de nrs. 6854, 6914, 7035, 7828, 7932, 8018, 8321.

8867. Gij zult geen andere goden voor Mijn aangezichten hebben; dat dit betekent dat men niet over de waarheden moet denken ergens anders vandaan dan uit de Heer, staat vast uit de betekenis van de goden, dus de waarheden en in de tegengestelde zin de valsheden, waarover de nrs. 4402, 4544, 7268, 7873, 8301; en uit de betekenis van de aangezichten, wanneer daarvan wordt gesproken met betrekking tot God, dus de Liefde, de Barmhartigheid, de Vrede en het Goede, waarover de nrs. 222, 223, 2434, 5585, dus de Heer Zelf, want het is de Heer uit Wie alle dingen zijn.

Dat, er zullen geen andere goden voor Mijn aangezichten zijn, betekent dat men niet over de waarheden moet denken ergens anders vandaan dan uit de Heer, komt eveneens omdat het Goddelijk Menselijke van de Heer, dat met Ik Jehovah uw God, wordt aangeduid, het eerst wordt gezegd en vandaar het eerste van de orde inneemt en universeel zal regeren in de afzonderlijke waarheden die volgen, nrs. 8864, 8865; en daarom worden nu zulke dingen doorvat die moeten worden vermeden omdat die vernietigen en beletten dat de Heer universeel regeert in alle en de afzonderlijke waarheden die zijn genoemd in de geboden en de inzettingen, die vanaf de berg Sinai werden gedictieerd en bevolen.

Het eerste dat zou vernietigen, is over de waarheden te denken ergens anders vandaan dan uit de Heer, die daarmee worden aangeduid dat er geen andere goden zullen zijn voor de aangezichten van de Heer.

Het overige dat het regerend universele zou vernietigen, zijn in die dingen die in orde volgen, namelijk dat zij zich geen gesneden beeld zouden maken, geen gelijkenis van de dingen die in de hemelen, op de aarde en die in de wateren zijn, en dat zij zich daarvoor niet zouden neerbuigen en die niet zouden dienen.

Hierna volgt opnieuw: omdat Ik Jehovah uw God, waarmee wordt aangeduid, dat de Heer zal zijn in alle en de afzonderlijke dingen.

8868. Er moet in het kort ook worden gesproken over de waarheden die ergens anders vandaan zijn dan uit de Heer; het zijn in het algemeen die waarin de Heer niet is.

De Heer is dan niet in de waarheden bij de mens, wanneer hij Hem en Zijn Goddelijke ontkent en eveneens wanneer hij Hem erkent en toch gelooft dat het goede en het ware niet uit Hem zijn, maar uit hemzelf en vandaar voor zichzelf de gerechtigheid opeist.

Waarheden waarin de Heer niet is, zijn ook die welke uit het Woord worden genomen, vooral uit de letterlijke zin daar en ten gunste van eigen heerschappij en van eigen gewin worden ontvouwd; deze zijn in zich waarheden, omdat zij uit het Woord zijn, maar zij zijn niet waar,

omdat zij tegengesteld worden ontvouwd en zo verdraaid; zodanig zijn die welke door de Heer worden verstaan hieronder bij Mattheüs: *‘Indien iemand zal gezegd hebben: Ziet, hier is de Christus, of daar, gelooft het niet; er zullen immers valse christussen en valse profeten opstaan en zullen grote tekenen en wonderen doen, om indien het mogelijk was, ook de uitverkorenen in twijfel te brengen’*, (Mattheüs 24:23-26); zie ook nr. 3900.

En bij Lukas: *‘Ziet, dat gij niet verleid wordt; velen immers zullen er komen in Mijn Naam, zeggende dat Ik het ben; en de tijd is nabij; gaat dan hen niet na’*, (Lukas 21:8).

Waarheden die uit de Heer zijn, zijn altijd waarheden uit de Heer in de innerlijke vorm; en waarheden die niet uit de Heer zijn, verschijnen alleen in de uiterlijke en uitwendige vorm als waarheden, maar niet in de innerlijke vorm; van binnen zijn zij òf leeg, òf vals, òf boos; opdat het het ware zal zijn, moet daarin het leven zijn, want het ware zonder het leven is niet het ware van het geloof bij de mens en het leven is nergens anders vandaan dan uit het goede, dat wil zeggen, door het goede uit de Heer; indien dus de Heer niet in het ware is, dan is het ware zonder leven en dus niet het ware; maar indien het valse daarin is, of het boze, dan is het ware zelf bij de mens vals of boos; want dat wat van binnen is, maakt het wezen en schijnt eveneens in het andere leven door het uiterlijke heen.

Hieruit nu kan vaststaan hoe het moet worden verstaan dat men niet moet denken over waarheden ergens anders vandaan dan uit de Heer.

Omdat weinigen weten hoe het is gesteld met de waarheden die in de innerlijke vorm waarheden zijn, dus die leven uit de Heer, zal daarover iets uit ondervinding worden gezegd: in het andere leven wordt klaarblijkelijk van eenieder die daar spreekt, doorvat wat zich van binnen in de woorden terwijl hij spreekt is verborgen, zoals daarin het geslotene of het geopende is, en verder hoedanig de aandoening is die daarin is, indien er een aandoening van het goede is, dan is er van binnen het zachte, maar indien er een aandoening van het boze is, dan is er van binnen het harde, enzovoort.

Bij de hemelse engelen zijn alle dingen van hun gesprek geopend tot aan de Heer toe, wat zowel helder wordt doorvat als ook gehoord aan de zachtheid en de hoedanigheid ervan; vandaar weet men eveneens wat van binnen in de waarheden schuilt, of het de Heer is, dan wel niet.

De waarheden waarin de Heer is, zijn waarheden die leven, maar de waarheden waarin de Heer niet is, zijn waarheden die niet leven; zij die leven, zijn de waarheden van het geloof uit de liefde tot de Heer en uit de liefde jegens de naaste; zij die niet leven, zijn onwaarheden, omdat binnenin de liefde van zich en de liefde van de wereld is.

Hieraan kunnen geesten en engelen in het andere leven worden onderscheiden, want eenieder heeft waarheden volgens zijn leven, dat wil zeggen, volgens datgene wat universeel bij hem regeert,

8869. Gij zult u geen gesneden beeld maken; dat dit betekent niet uit het eigen inzicht, staat vast uit de betekenis van het gesneden beeld, dus dat wat niet uit de Heer is, maar uit het eigene van de mens; dat wat uit het verstandelijk eigene is, wordt met het gesneden beeld aangeduid en dat wat van het eigene van de wil is, wordt met het gegoten beeld aangeduid; dit of dat als god hebben of aanbidden, is al datgene boven alle dingen liefhebben dat uit hemzelf voortgaat.

Zij die dit doen, geloven in het geheel niet dat uit het Goddelijke iets van inzicht en wijsheid invloeit, zij kennen immers alle dingen aan zichzelf toe; het overige dat hun overkomt rekenen zij tot het lot of het toeval; de Goddelijke Voorzienigheid in zulke zaken ontkennen zij volledig.

Zij menen dat er indien er iets van een godheid is die aanwezig is, dit in de orde is van de natuur, waaraan zij alles toeschrijven; zij zeggen weliswaar met de mond dat een of andere

Schepper God zulke dingen aan de natuur heeft ingeprent, maar toch ontkennen zij met het hart enig God boven de natuur.

Zodanig zijn zij die aan zich en aan hun eigen verstand en inzicht alle dingen toeschrijven en niets van harte aan het Goddelijke; en degenen van hen die zichzelf liefhebben, aanbidden hun eigen dingen en willen eveneens door anderen aanbeden worden, ja zelfs zoals goden, openlijk indien de Kerk het niet verbodt.

Dezen zijn de formeerders van gesneden beelden; de gesneden beelden zelf zijn de zaken die zij uit hun eigene zelf uitbroeden en waarvan zij willen dat die als Goddelijke dingen worden aanbeden.

Dat die dingen met gesneden beelden worden aangeduid in het Woord, staat vast uit de plaatsen waar zij worden genoemd, zoals bij Jeremia: *'Elk mens is dwaas geworden door de wetenschap, met schaamte aangedaan is elke samensmelter door het gesneden beeld, omdat zijn gegoten beeld leugen is en er is geen geest in hen'*, (Jeremia 10:14; 51:17); omdat met het gesneden beeld datgene wordt aangeduid wat niet uit de Heer, maar uit het eigen inzicht voortgaat, wordt daarom gezegd dat elk mens dwaas is geworden door de wetenschap en elke samensmelter met schaamte is aangedaan door het gesneden beeld; en omdat in de dingen die vanuit het eigen inzicht zijn uitgebreed, niets van enig geestelijk leven is, dat enig en alleen uit de Heer is, wordt daarom eveneens gezegd dat er geen geest in hen is.

Bij Habakuk: *'Wat baat het gesneden beeld, omdat zijn vervaardiger dat gesneden heeft, het gegoten beeld en de leraar der leugen, omdat de vervaardiger van zijn verdichtsels daarop vertrouwt, wanneer hij stomme goden maakt; er is geen geest in het midden daarvan'*, (Habakuk 2:18-20); hier staat het gesneden beeld voor de dingen die uit het eigen inzicht worden uitgebreed, waarin dus niet van het leven uit de Heer is.

Bij Jeremia: *'Droogte over haar wateren en zij zullen uitdrogen, omdat het een land is van gesneden beelden en zij beroemen zich op huiveringwekkende dingen; derhalve wonen er de ziim met de iim en daarin wonen de dochters van de nachtuil'*, (Jeremia 50:38,39); daar ten aanzien van Chaldea en Babel; droogte over de wateren en zij zullen uitdrogen, staat voor de waarheden waarin niets van het leven is; de ziim en de iim wonen en de dochters van de nachtuil, staat voor het boze en het valse, dus die dingen die van binnen van de dood zijn; vandaar komt het dat zij een land van gesneden beelden worden genoemd.

Bij Jesaja: *'De formeerders van het gesneden beeld zijn allen ijdelheid en hun meest gewenste dingen baten niet en zij zijn getuigen voor zichzelf, zij zien niet, noch leren zij kennen'*, (Jesaja 44:9-11); de formeerders van het gesneden beeld staan voor degenen die geloofsleren uitbroeden die niet vanuit de waarheden van het Woord zijn, maar die vanuit het eigen inzicht zijn, waarvan wordt gezegd dat hun meest gewenste dingen niet baten en dat zij niet zien noch leren kennen; er wordt in wat volgt in de verzen 12 tot en met 16 in dat hoofdstuk gehandeld over de kunst van het verdichten en het door redeneringen uitbroeden van zaken vanuit het eigen inzicht, die zij erkend willen hebben als Goddelijke waarheden, waarvan tenslotte dit wordt gezegd: *'Het overschot ervan maakt hij tot een god, tot zijn gesneden beeld, hij aanbidt dat, buigt er zich voor neer en toch leren zij niet kennen noch verstaan en hun ogen zien niet, zodat hun harten niet verstaan'*, verzen 17 en 18; dat zij niet leren kennen en niet verstaan en niet zien, staat daarvoor dat zij niet in waarheden en goedheden zijn, want alle dingen die vanuit het eigen inzicht uitgaan, zijn van binnen niet waar en goed, maar vals en boos; zij gaan immers van het eigene van hem uit; dat dit met wortel en al boos is, zie de nrs. 210, 215, 694, 874-876, 987, 1023, 1044, 1047, 1581, 3812, 4328, 5660, 5786, 8480.

Bij dezelfde: *'Bij Wie zult gij God vergelijken en wat beeld zult gij met Hem gelijkstellen; de werkmeester giet het gesneden beeld en de samensmelter overtrekt het met goud en smelt ketens van zilver samen; wie verstoken is van offerande, kiest een hout uit dat niet verrot; hij zoekt zich een wijze werkmeester om een gesneden beeld te bereiden dat niet wankelt'*, (Jesaja

40:18-20); het gesneden beeld dat de werkmeester giet, staat voor een valse leer vanuit het eigene; de samensmelter overdekt het met goud en hij smelt ketens van zilver samen, staat daarvoor dat hij door redeneringen maakt dat valsheden van de leer als waarheden verschijnen.

Bij dezelfde: *'Ik, Jehovah, heb u geroepen in gerechtigheid, om te openen de blinde ogen, om de gebondene uit te leiden uit de kerker, uit het huis der opsluiting hen die in duisternis zitten; Ik ben Jehovah, dit is Mijn Naam en Mijn heerlijkheid zal Ik aan geen ander geven, noch Mijn lof aan de gesneden beelden'*, (Jesaja 42:6-8); daar wordt over de Heer gehandeld, dat Hij Jehovah is en dat uit Hem alle wijsheid is en niets uit de mens.

Dat daar over de Heer wordt gehandeld, is duidelijk; dat Hijzelf daar Jehovah is, is ook duidelijk, want er wordt gezegd dat Jehovah Hem heeft geroepen in gerechtigheid en daarna: *'Ik ben Jehovah, dit is Mijn Naam en Mijn heerlijkheid zal Ik aan geen ander geven; dat uit Hem alle wijsheid is die van het leven is, wordt daarmee aangeduid dat Hij de blinde ogen zal openen en de gebondene uit de kerker zal uitleiden en uit huis der opsluiting hen die in duisternis zitten; dat er niets van wijsheid uit de mens is, wordt aangeduid met Ik zal Mijn lof niet geven aan de gesneden beelden.'*

Met de gesneden beelden worden ook de zaken van het eigen inzicht aangeduid in de volgende plaatsen, bij Jesaja: *'Er kwam een wagen van een man, een paar ruiters; en hij antwoordde en zei: Babel is gevallen en al de gesneden beelden heeft hij verbroken op de aarde'*, (Jesaja 21:9).

Bij dezelfde: *'Dan zult gijlieden onrein oordelen het deksel van de gesneden beelden van hun zilver en het gewaad van het gegoten beeld van hun goud; gij zult ze verstrooien zoals een maanstondig kleed; drek zal dat genoemd worden'*, (Jesaja 30:22).

Bij Jeremia: *'Waarom hebben zij Mij tot toorn getergd door hun gesneden beelden, door de ijdelheden der vreemden'*, (Jeremia 8:19).

Bij Hosea: *'Zij hebben zichzelf geroepen; zo gingen zij ter wille van zichzelf; zij offeren aan de Baäls en zij roken voor de gesneden beelden'*, (Hosea 11:2).

Bij Mozes: *'Vervloekt zij de man die gemaakt zal hebben een gesneden of gegoten beeld, een gruwel voor Jehovah, een werk van des werkmeesters handen'*, (Deuteronomium 27:15).

8870. En enige gelijkenis; dat dit betekent: gelijk aan die dingen die uit het Goddelijke zijn, staat vast uit de betekenis van de gelijkenis, dus gelijk zijn; dat het is gelijk aan die dingen die uit het Goddelijke zijn, staat vast uit wat voorafgaat en uit wat volgt: uit wat voorafgaat, dat er geen andere goden voor de aangezichten van Jehovah God zullen zijn en dat zij voor zich geen gesneden beeld zullen maken, waarmee de waarheden worden aangeduid ergens anders vandaan dan uit het Goddelijke en zich toch daaraan eender vertonen; en uit wat volgt, als de dingen die in de hemelen en die op aarde en die in de wateren zijn, waaronder wordt verstaan die overal uit het Goddelijke zijn.

Wat er wordt verstaan onder gelijk aan die dingen die uit het Goddelijke zijn, moet hier worden gezegd, omdat daarover wordt gehandeld in het vervolg van dit vers en in het begin van het volgende.

Dingen die gelijk zijn aan het Goddelijke, worden door de mensen gedaan, wanneer zij met de mond Goddelijke dingen spreken en ook in hun werk zulke dingen doen als door het Goddelijke zijn bevolen en zo laten geloven dat zij in het goede en het ware zijn, terwijl zij toch iets geheel anders in hun hart denken en ook niets anders dan het boze willen; zodanig zij degenen die huichelen, veinzen en de sluwen; dezen zijn het die dingen doen die gelijk zijn aan die welke uit het Goddelijke zijn.

In het andere leven doen de boze geesten dingen die gelijk zijn aan die welke uit het Goddelijke zijn, die een gelijkenis en een schijn vertonen in het uiterlijk, waarin van binnen niets van het Goddelijke is.

Dit leren degenen die veinzen, huichelen en de sluwen aan in het andere leven; in het algemeen allen die door veelvuldig gebruik de gewoonte hebben aangenomen van anders te spreken dan zij denken en anders te doen dan zij willen.

Sommigen willen daardoor een goede naam krijgen opdat zij voor goed worden aangezien en zo kunnen bedriegen, sommigen opdat zij overheersen; zulke zaken zijn daar ook misbruiken van de overeenstemmingen.

Maar hun worden geleidelijk de uiterlijke dingen afgenomen waardoor zij naastenliefde en geloof hebben kunnen veinzen, want zo handelen zij uit hun natuur zelf die zij in de wereld hebben verkregen en niet meer vanuit een vorm van veinzen en huichelen.

Zij die zodanig zijn en bemerken dat hun uiterlijke dingen moeten worden afgenomen, zeggen dat zij, indien hun de uiterlijke dingen werden gelaten, evenzeer met de genoten in het andere leven zouden kunnen omgaan en schijnbaar goede dingen doen als tevoren in de wereld.

Maar dit kan niet, omdat zij door de uiterlijke dingen die schijnbaar goed zijn op bepaalde wijze gemeenschap met de hemel zouden hebben, namelijk met hen die daar in de omtrekken zijn en eenvoudig zijn, dus degenen die overeenstemmen met de diverse soorten huid in de Grootste Mens; maar door de innerlijke dingen zouden zij gemeenschap hebben met de hellen, en omdat de boosheden die van binnen zijn, overheersen, aangezien deze van de wil zijn en de goedheden die in het uiterlijke worden geveinsd en de bozen dienen om de heerschappij te verkrijgen, is het daarom tegen de Goddelijke Orde zelf om aan hen de vrijheid te laten om geveinsd en huichelachtig te handelen zoals in de wereld, daarom worden zulke dingen van hen afgenomen en zij worden teruggebracht in het boze zelf van hun wil.

8871. Van de dingen die in de hemelen zijn van boven en van de dingen die zijn op de aarde beneden; dat dit betekent van de dingen die in het geestelijk licht zijn en van de dingen die in het natuurlijk licht zijn, staat vast uit de betekenis van de gelijkenis van de dingen die in de hemelen van boven zijn, dus de dingen die verschijnen en worden gezien in het geestelijk licht, welke objecten alle betrekking hebben op het goede en het ware, die van het geloof en van de liefde jegens de naaste en van de liefde tot de Heer zijn; die dingen voorliegen en veinzen, is een gelijkenis maken van de dingen die in de hemelen zijn van boven; en uit de betekenis van de gelijkenis van de dingen die op aarde zijn beneden, dus die zaken die verschijnen en worden gezien in het natuurlijk licht en die betrekking hebben op het burgerlijk en zedelijk goede en ware; deze dingen liegen en veinzen, is een gelijkenis maken van die dingen die op de aarde beneden zijn.

In de zin van de letter worden zulke objecten verstaan die verschijnen in de hemel, zoals de zon, de maan, de sterren; en die verschijnen op aarde, zoals de dieren van verschillend geslacht, zowel de vliegende, als de kruipende, als de lopende.

Maar in de innerlijke zin worden zulke dingen verstaan die daarmee worden aangeduid en die alle betrekking hebben op het goede en het ware, zoals eerder is gezegd.

Een en ander wordt uitvoeriger beschreven bij Mozes met de volgende woorden:

‘Opdat gij u geen gesneden beeld maakt van de gedaante van enige gelijkenis, de figuur van man of vrouw, de figuur van enig beest dat op de aarde is, de figuur van enige gevleugelde vogel die onder de hemel vliegt, de figuur van enig kruipende op de aarde, van een vis die in de wateren onder de aarde is; en opdat gij niet misschien uw ogen opheft tot de hemel en aanziet de zon en de maan en de sterren, het ganse heir der hemelen en wordt aangedreven en gij u voor die neerbuigt en die dient.

Gij zult u wachten dat gij niet vergeet het verbond van Jehovah uw God, dat Hij met u gemaakt heeft en gij u een gesneden beeld maakt van enige figuur, want Jehovah uw God is een verterend vuur, een na-ijverig God.

Wanneer gij zonen en zonen van de zonen verwekt zult hebben en in het land oud geworden zult zijn en uzelf verdorven zult hebben en een gesneden beeld van enige figuur gemaakt zult hebben, zo roep Ik heden de hemel en de aarde tot getuigen tegen ulieden dat gij al vergaande snellijk van op het land zult vergaan; Jehovah zal u verstrooien onder de volken, waar gij de goden zult dienen, het werk van mensenhanden, hout en steen', (Deuteronomium 4:16-28).

Dat het zo streng verboden was de gelijkenis van enig ding in de hemelen en op aarde te maken, had voornamelijk als oorzaak dat dit volk, dat uit Jakob was, ten zeerste geneigd was om uiterlijkheden te vereren.

De oorzaak hiervan was dat zij niet wat ook wilden weten ten aanzien van de innerlijke dingen van de Kerk, dus die van het geloof in en van de liefde tot de Heer en van de liefde jegens de naaste zijn; daarom zouden zij, indien het hun geoorloofd was geweest om gelijkenissen van objecten te maken, zich dan daarvoor hebben neergebogen en die als goden hebben vereerd; zoals duidelijk blijkt uit het gouden kalf, dat zij voor zich maakten temidden van zoveel wonderen en ook uit hun veelvuldige afvalligheid van de Goddelijke eredienst tot een afgodische eredienst.

Toch worden in de innerlijke zin niet zulke dingen verstaan, maar wat hiervoor is uiteengezet.

8872. En van de dingen die zijn in de wateren van onder de aarde; dat dit betekent van de dingen die in het zinlijk lichamelijke zijn, staat vast uit de betekenis van de gelijkenis van die dingen die in de wateren van onder de aarde zijn, dus die zaken die beneden die dingen zijn die in het natuurlijk licht zijn en dat zijn dus de zinlijk lichamelijke, dit blijkt uit de opeenvolgende graden van het licht, dat van het verstandelijke in de mens is; in de eerste graad bij de mens zijn die zaken die in het geestelijk licht zijn, die worden aangeduid met de dingen die in de hemelen van boven zijn; in de tweede graad zijn de dingen die in het natuurlijk licht zijn, die worden aangeduid met de dingen die op de aarde beneden zijn; en in de derde graad zijn de dingen die in het zinlijk lichamelijke zijn, die worden aangeduid met de dingen die in de wateren van onder de aarde zijn.

Wat en hoedanig het zinlijk lichamelijke is, zie de nrs. 5084, 5089, 5094, 5125, 5128, 5580, 5767, 6183, 6201, 6310-6316, 6318, 6598, 6612, 6614, 6622, 6624, 6844, 6845, 6948, 6949, 7442, 7693.

Op het zinlijk lichamelijke hebben de wetenschappen betrekking die het naastgelegen uit de ondervinding van de uitwendige zinnen tevoorschijn komen en eveneens de verkwikkingen ervan; al deze dingen zijn voor de goeden goed omdat die aan de goedheden worden toegevoegd, maar zij zijn boos bij de bozen, omdat ze aan de boosheden worden toegevoegd; daardoor misleiden, zoals degenen die veinzen, huichelen en de sluwen vooral doen, is een gelijkenis maken van zulke zaken die in de wateren van onder de aarde zijn.

8873. Gij zult u voor die niet neerbuigen en die niet dienen; dat dit betekent geen Goddelijke eredienst voor die dingen, staat vast uit de betekenis van neerbuigen, dus zich vernederen, nrs. 2153, 5682, 6266, 7068; en uit de betekenis van dienen, dus zich onderwerpen, nr. 5164; dat het de Goddelijke eredienst is, komt omdat de vernedering en de onderwerping de wezenlijke dingen van de eredienst zijn, want een eredienst zonder die is geen eredienst, maar is een gebaar ter nabootsing van hen die in de ware eredienst zijn en in dit gebaar is niets van leven, want het leven uit de Heer vloeit alleen in een nederig en onderworpen hart in; dit immers is geschikt om op te nemen.

Dat dit zo is, komt omdat er, wanneer het hart werkelijk nederig is, niets van liefde van zich en van de liefde van de wereld in de weg staat.

Dat zowel het ene als het andere wordt gezegd, komt omdat zich neerbuigen de eredienst uit het goede van de liefde betekent en dienen de eredienst vanuit het ware van het geloof.

8874. Omdat Ik Jehovah uw God; dat dit betekent dat het Goddelijke uit de Heer in alle en de afzonderlijke dingen is, staat vast uit wat eerder in de nrs. 8864, 8865, is ontvouwd.

8875. Een na-ijverig God; dat dit betekent dat vandaar het valse en het boze is, staat hieruit vast dat een na-ijverig God in de echte zin het Goddelijk Ware van het Goddelijk Goede is; van God wordt immers gesproken met betrekking tot het ware, nrs. 2586, 2769, 2807, 2822, 3921, 4287, 4402, 7010, 7268, 8301; en van na-ijverig met betrekking tot het goede, zoals men hierna zal zien; maar een na-ijverig God ten opzichte van hen die niet het Goddelijk Ware van het Goddelijk Goede van de Heer opnemen, is het valse en het boze; want zij die in het tegengestelde zijn, doorvatten het Goddelijk Ware als het valse en het Goddelijk Goede als het boze; eenieder ziet immers die dingen vanuit zijn hoedanigheid; vandaar komt het, dat de na-ijver van de Heer, die in zich de liefde en de erbarming is, aan hen als toorn verschijnt, want wanneer de Heer uit liefde en barmhartigheid de Zijnen in de hemel beschermt, worden zij die in het boze zijn, verontwaardigd en vertoornd tegen de goeden en storten zij zich in de sfeer waar het Goddelijke Ware en het Goddelijk Goede zijn, met het streven om hen die daar zijn te verderven en dan werkt het Goddelijk Ware van het Goddelijk Goede bij hen en maakt dat zij martelingen voelen zodanig als die er in de hel zijn.

Vandaar komt het dat zij aan het Goddelijke ontsteking en toorn en eveneens het boze toekennen, terwijl er toch in het Goddelijke in het geheel niets van toorn is en in het geheel niets van het boze, maar zuivere mildheid en barmhartigheid; waaruit blijkt, waarom na-ijverig het valse en het boze betekent en waarom na-ijver de toorn, zie wat daarover eerder is getoond, namelijk dat ontsteking en toorn aan de Heer worden toegekend, terwijl die er toch zijn bij hen die in het boze zijn of bij hen die in de toorn tegen het Goddelijke zijn, nrs. 5798, 6997, 8284, 8483; dat de boosheden, de straffen en de verwoestingen, eender aan de Heer worden toegekend, terwijl toch bij de Heer niets dan liefde en barmhartigheid is, nrs. 2447, 6071, 6559, 6991, 6997, 7533, 7632, 7643, 7679, 7710, 7877, 7926, 8214, 8223, 8226-8228, 8282, 8632; dat de bozen zichzelf verwoesten en in de verdoemenis en de hel werpen, daardoor omdat zij proberen het goede en het ware te vernietigen, nrs. 7643, 7679, 7710, 7989; dat de Heer aan iedereen verschijnt volgens diens hoedanigheid, nrs. 1861, 6832, 8197. Dat de na-ijver van de Heer de liefde en de barmhartigheid is en dat die, wanneer de Heer de goeden tegen de bozen beschermt, zoals vijandigheid en eveneens zoals toorn verschijnt, staat vast uit de volgende plaatsen in het Woord; dat de na-ijver van de Heer de Liefde en de barmhartigheid is, bij Jesaja: *‘Schouw uit de hemelen en zie uit het habitakel van Uw heiligheid en van Uw sieraad en waar zijn Uw na-ijver en Uw krachten; de beroering van Uw ingewanden en Uw ontfermingen jegens mij hebben zich ingehouden’*, (Jesaja 63:15); de na-ijver staat daar voor de barmhartigheid, te weten de beroering van de ingewanden en daarvan wordt gesproken met betrekking tot het goede, want er wordt gezegd Uw na-ijver en Uw krachten, waar na-ijver wordt gezegd van het goede en krachten van het ware; evenzo het habitakel der heiligheid voor de hemel waar degenen zijn die van het hemels rijk zijn en het habitakel van het sieraad voor de hemel waar degenen zijn die van het geestelijk rijk zijn. Daaruit blijkt ook dat in het Woord waar over het goede wordt gesproken, ook over het ware wordt gesproken, ter wille van het hemels huwelijk, dus dat van het goede en het ware, in de afzonderlijke teksten van het Woord; dus de Heer ten aanzien van Zijn twee Namen: Jezus en Christus, die het Goddelijk huwelijk betekenen dat in de Heer is, nrs. 683, 793, 801, 2516, 4138, 5138, 5502, 6343, 8339, 7945, 8339.

Bij dezelfde: *‘Een Knaap is ons geboren, een Zoon is ons gegeven, op Wiens schouder het oppergezag is; hij heeft Zijn Naam genoemd: Wonderlijk, Raad, God, Held, Vader der eeuwigheid, Vorst des vredes; van het vermenigvuldigen van het oppergezag en van de vrede*

zal geen einde zijn; de na-ijver van Jehovah zal dit doen', (Jesaja 9:5,6); daar over de Heer en Zijn Komst.

De na-ijver van Jehovah zal dit doen, staat daarvoor dat Hij het zal doen uit de brandende liefde om het menselijk geslacht te zaligen.

Bij dezelfde: *'Van Jeruzalem zullen de overblijfselen uitgaan en de ontkomene van de berg Zion; de na-ijver van Jehovah zal dit doen'*, (Jesaja 37:32); de na-ijver van Jehovah zal dit doen, staat daarvoor dat Hij het zal doen uit liefde en barmhartigheid.

Bij Ezechiël: *'Zo zei de Heer Jehovih: Nu zal Ik Jakobs gevangenschap wederbrengen en zal Mij erbarmen over het ganse huis Israëls; en Ik zal ijveren voor de Naam van Mijn heiligheid'*, (Ezechiël 39:25); ijveren voor zich erbarmen.

Bij David: *'De ijver van Uw huis heeft mij verteerd'*, (Psalm 69:10), waar over de Heer wordt gehandeld; de ijver van het huis van Jehovah staat voor de liefde jegens hen die het goede en het ware opnemen, want die zijn het huis van Jehovah.

Dat de na-ijver of de barmhartigheid van de Heer, wanneer Hij de goeden beschermt, zoals vijandigheid verschijnt, bij Jesaja: *'Jehovah zal zoals een Held uitgaan, zoals een Krijgsman zal hij de ijver opwekken; Hij zal schreeuwen en roepen, Hij zal Zijn vijanden overweldigen'*, (Jesaja 42:13); en bij Joël: *'Jehovah zal ijveren voor zijn land en Hij zal Zijn volk sparen'*, (Joël 2:18).

Dat de ijver van de Heer toorn en ontsteking wordt genoemd, omdat de barmhartigheid zo aan de bozen verschijnt, bij Mozes: *'Gij zult niet gaan achter andere goden, van de goden der volken die rondom u zijn, want Jehovah uw God is een na-ijverig God in het midden van u; opdat niet misschien de toorn van Jehovah uw God ontsteke tegen u en Hij u verdelge van over de aangezichten van de aarde'*, (Deuteronomium 6:14,15).

Bij dezelfde: *'Zij hebben Hem tot na-ijver aangezet door vreemden, door gruwelen hebben zij Hem toornig gemaakt, zij offeren aan de demonen, zij hebben Mij tot na-ijver bewogen door hetgeen niet God is, tot toorn hebben zij Mij aangezet met hun ijdelheden'*, (Deuteronomium 32:16,21).

Bij Ezechiël: *'Wanneer Mijn toorn voleindigd zal worden en Ik Mijn ontsteking op hen zal doen rusten, zal het Mij berouwen, zodat zij bekennen dat Ik Jehovah gesproken heb in Mijn na-ijver, wanneer Ik Mijn ontsteking op hen voleindigd zal hebben'*, (Ezechiël 5:13).

Bij Zacharia: *'De engel van Jehovah in mij zei tot mij: Roep uit, al zeggende: Zo zei Jehovah Zebaoth: Ik heb geijverd voor Jeruzalem en voor Zion met grote ijver; met grote verontwaardiging immers ben Ik verontwaardigd tegen de geruste natiën'*, (Zacharia 1:14,15; 8:2).

Bij Zefanja: *'Ik zal over hen uitstorten Mijn verontwaardiging, de gehele ontsteking van Mijn toorn, omdat in het vuur van Mijn na-ijver de ganse aarde verteerd zal worden'*, (Zefanja 3:8).

Bij Mozes: *'Het zal Jehovah niet behagen hem te vergeven, maar alsdan zal de toorn van Jehovah roken en Zijn na-ijver tegen die man en al de vervloeking zal op hem rusten'*, (Deuteronomium 29:20).

Bij David: *'Hoelang, Jehovah, zult Gij voor altijd ontgloeien, zal Uw na-ijver zoals vuur branden; stort Uw toorn uit over de natiën die U niet gekend hebben'*, (Psalm 79:5,6).

Evenzo *'de na-ijver van Jehovah'* als toorn, (Psalm 37:1; Ezechiël 16:42; 23:25; 38:19).

Hieruit kan vaststaan wat de na-ijver van Jehovah of wat een na-ijverig God is, namelijk dat het in de echte zin de liefde en de barmhartigheid is, maar in de niet echte zin, dus zodanig als het verschijnt aan degenen die in het boze en het valse zijn, als toorn en verwoesting.

Men moet weten, dat vooral dan Jehovah, dat wil zeggen, de Heer, Na-ijverig of Wreker wordt genoemd, wanneer datgene wordt verdorven wat universeel bij de mens van de Kerk zal regeren, namelijk het Goddelijke, dat men boven alles zal liefhebben, of zal denken, of zal vrezen; wanneer dit verdorven of verdelgd is, dan treedt in de plaats van het hemelse licht

louter donkerheid op, want er is dan niet langer invloed uit het Goddelijke, omdat er geen opnemings is.

Vandaar komt het, dat er wordt gezegd: *‘Ik Jehovah uw God, een na-ijverig God, bezoekende de ongerechtigheid der vaders over de zonen, over de derden, over de vierden degenen die Mij haten’*; en dit indien zij andere goden zouden vereren of voor zich een gesneden beeld of gelijkenissen zouden maken; want deze dingen verderven het Goddelijke dat universeel heeft te regeren; daarom wordt eender elders bij Mozes gezegd: *‘Gij zult u wachten dat gij u niet maakt een gesneden beeld van enige figuur, want Jehovah God is een verterend vuur, een na-ijverig God’*, (Deuteronomium 4:23,24); en bij dezelfde: *‘Gij zult geen andere God aanbidden, omdat Jehovah, de Naam is IJveraar, ijverig is Hij’*, (Exodus 34:14).

Bij de Israëlitische natie was dit zo streng verboden, omdat de aanbidding van andere goden, van gesneden beelden en van beelden, al het uitbeeldende van de Kerk bij hen verdelgde; in de hemel immers is Jehovah, dat wil zeggen, de Heer het regerend universele; Zijn Goddelijke vervult daar alle dingen en maakt het leven van allen; indien iets anders in plaats van het Goddelijke werd vereerd, zou het gehele uitbeeldende te gronde gaan en zo de vergemeenschatting van de hemel.

8876. Bezoekende de ongerechtigheid der vaders over de zonen; dat dit de verdere groei van het valse vanuit het boze daarvandaan betekent, staat vast uit de betekenis van de ongerechtigheid van de vaders bezoeken, dus de vermeerdering van de boosheden; dat bezoeken de vermeerdering is, komt omdat er wordt gehandeld over de staat van hen die het Goddelijke geheel en al voor zich verwerpen en dus niet langer opnemenden van het goede zijn, maar van het boze en dit aanhoudend; want het boze bij zulke mensen groeit voortdurend, wat de vermeerdering is.

Dat de vader het goede is en in de tegengestelde zin het boze, zie de nrs. 3703, 5902, 6050, 7833, 7834; en uit de betekenis van de zonen, dus de waarheden, nrs. 1147, 2623, 3373, vandaar in de tegengestelde zin de valsheden.

In de naastgelegen zin wordt onder de ongerechtigheid van de vaders bezoeken over de zonen, niet verstaan dat de zonen de straf van de ongerechtigheid van hun vaders zullen ondergaan, want dit is tegen het Goddelijke, (Deuteronomium 24:16), maar dat het boze bij de vaders groeit en zo door overerving op de kinderen wordt overgedragen en dat vandaar geleidelijk een opeenhoping van het boze plaatsvindt, nrs. 2910, 3701, 4317, 8550, 8551; in de geestelijke zin worden echter niet vaders onder de vaders verstaan, maar de boosheden, noch zonen onder de zonen, maar de valsheden; vandaar wordt met deze woorden aangeduid de aanhoudende vermeerdering van het valse vanuit het boze.

8877. Over de derden en over de vierden; dat dit betekent in een lange reeks en de verbinding, staat vast uit de betekenis van drie, dus het volle van aanvang tot einde, nrs. 2788, 4495, 7715, dus dat wat in een lange reeks is; vandaar zijn de zonen de derden, de valsheden in een lange reeks; dat de zonen de valsheden zijn, zie nr. 8876; en uit de betekenis van vier, namelijk de verbinding, eender als twee, nrs. 1686, 5194, 8423; vandaar zijn de zonen de vierden, de valsheden verbonden in een lange reeks.

Dat dit hier wordt aangeduid met de zonen de derden en de vierden, kan wel niet anders schijnen dan zoals een paradox of als iets dat vreemd is aan de zin van het Woord; maar men moet weten, dat getallen niet getallen betekenen in de innerlijke zin, maar objecten, zie de nrs. 482, 487, 575, 647, 648, 755, 813, 1963, 1988, 2075, 2252, 3252, 4264, 4495, 4670, 5265, 6175.

8878. Degenen die Mij haten; dat dit betekent die het Goddelijke van de Heer ten volle verwerpen, staat vast uit de betekenis van hen die God haten, namelijk zij die in het boze en

daaruit in het valse zijn, want dezen zijn het die het Goddelijke van de Heer verwerpen en voor zoveel zij in het boze zijn en daaruit in het valse, voor zoveel verwerpen zij dit niet alleen, maar haten het ook.

Dat het het Goddelijke van de Heer is dat zij verwerpen, komt omdat zij die in het boze zijn, niet in het hemels licht zijn, maar in het natuurlijk licht en tenslotte in het zinlijk licht, dat uit het lichamelijke is.

Dezen kunnen uit dit schijnsel het Menselijke van de Heer geenszins anders dan menselijk zien, want zij kunnen niet doorvatten wat het Goddelijk Menselijke is, omdat zij ten aanzien van het Goddelijke een volslagen lege en ijle voorstelling hebben; indien men hun zegt dat het Goddelijke Zelf de Goddelijke Liefde is en dat de Goddelijke Liefde het Zijn van alle leven is en dat de Heer uit de ontvangenis de Liefde was, die zo het Binnenste Zijn van Zijn leven was, dus Jehovah en dat Hij tot de gelijkenis ervan Zijn Menselijke heeft verheerlijkt, dat wil zeggen, Goddelijk gemaakt, kunnen zij die over enige verstandelijke scherpzinnigheid beschikken, deze dingen weliswaar enigermate vatten, maar toch geloven zij die niet, want wanneer zij vanuit het verstandelijke licht waarin zij dan zijn, neerglijden in hun natuurlijk en zinlijk licht, vallen zij in louter duisternis met betrekking tot het Ware en vandaar de ontkenning.

8879. En doende barmhartigheid aan duizenden; dat dit het goede en het ware voor hen voortdurend betekent, staat vast uit de betekenis van de barmhartigheid, dus de invloeiing van het goede en het ware uit de Heer en vandaar het geestelijk leven, dat wordt gegeven door de wederverwekking, nrs. 6180, 6307; door de Heer worden immers uit barmhartigheid zulke dingen gegeven die van het eeuwige leven en van de eeuwige gelukzaligheid zijn; en uit de betekenis van duizend, dus zeer veel en wanneer het van de Goddelijke barmhartigheid wordt gezegd, dan eeuwigdurend, nrs. 2575, 8715.

8880. Degenen die Mij liefhebben; dat dit betekent die het goede van de liefde opnemen, staat vast uit de betekenis van hen die Jehovah, dat wil zeggen, de Heer, liefhebben, dus het goede van de liefde opnemen, want zij die de Heer liefhebben, hebben niet vanuit zich, maar uit de Heer lief; al het goede immers vloeit uit Hem in en diegenen hebben lief die van het boze aflaten, want het boze staat in de weg en verwerpt de invloeiing van het goede uit de Heer; en daarom wordt het goede, wanneer het boze verwijderd is, opgenomen; dit goede is aanhoudend uit de Heer aanwezig en streeft ernaar om binnen te treden.

8881. En Mijn geboden onderhouden; dat dit betekent die de waarheden van het geloof opnemen, staat vast uit de betekenis van de geboden, dus de waarheden van het geloof, nrs. 3382, 8362; dat degenen die de geboden onderhouden opnemen, komt omdat de waarheden die van het geloof worden genoemd, opdat zij van het geloof zijn, en opdat zij bij de mens leven, ook invloeiën uit de Heer; zij worden weliswaar door de mens aangeleerd en in het geheugen weggelegd, maar zolang de mens die niet wil en vandaar niet doet, worden ze niet levend; wanneer zij echter uit het geheugen tevoorschijn worden gehaald en door het verstandelijke aan de wil worden ingeboezemd, dat wil zeggen, door het denken aan de aandoening en daaruit aan de daad, dan worden zij levend en zijn zij van het geloof; dat vindt plaats door de Heer, wanneer de mens van de boosheden aflaat, zoals in nr. 8880 is gezegd.

8882. Gij zult de Naam van uw God niet in het ijdele brengen; dat dit de ontwijdingen en de lasteringen van het ware en het goede van het geloof betekent, staat vast uit de betekenis van de Naam van God, dus het al in de samenvatting, waardoor de Heer wordt vereerd, dus al het ware en goede van het geloof, nrs. 2724, 3006, 6674; en uit de betekenis van in het ijdele brengen, namelijk ontwijden en lasteren; met de Naam van God in het ijdele brengen wordt

eigenlijk aangeduid het ware in het boze verkeren, dat wil zeggen, geloven dat iets waar is en toch in het boze leven; en eveneens is het het goede in het valse verkeren, dat wil zeggen, heilig leven en toch niet geloven; beide zijn ontwijding, nr. 4601; want geloven is van het verstand en leven is van de wil; en daarom zijn in degenen die anders geloven dan zij leven, het denken en het willen verdeeld; maar omdat de wil aanhoudend in het verstand invloeit – want het verstand is de vorm van de wil – dat wil zeggen, de wil openbaart zich daar in het licht, is het vandaar wanneer de mens anders gelooft en anders leeft, dat het ware en het boze of het goede en het valse, worden verbonden, dus de dingen die van de hemel zijn bij de mens met de dingen die van de hel zijn; deze verbinding kan niet worden verbroken en dus de mens worden genezen, dan alleen door een uiteenscheuren ervan, dat het al van het geestelijk leven met zich meesleurt; daarom worden zij in de gruwelijkste van alle hellen gezonden, waar ze afgrijpselijk worden gepijnigd.

Dit is het wat wordt verstaan onder de woorden van de Heer bij Mattheüs: *'Alle zonden en lastering zal de mensen worden vergeven, de lastering echter van de geest zal de mensen niet worden vergeven; indien iemand een woord gezegd zal hebben tegen de Zoon des Mensen, het zal hem vergeven worden; wie echter gesproken zal hebben tegen de Heilige Geest, het zal hem niet worden vergeven, noch in deze eeuw, noch in de toekomst'*, (Mattheüs 12:31,32); en ook onder deze bij Lukas: *'Wanneer de onreine geest is uitgegaan van de mens, doortrekt hij dorre plaatsen, zoekende rust; en indien hij deze niet vindt, zegt hij: Ik zal wederkeren in mijn huis van waar ik uitgevaren ben; en als hij komende dit met bezems vindt geveegd en toegerust, dan gaat hij heen en neemt met zich zeven andere geesten, erger dan hijzelf is, en ingegaan zijnde, wonen zij daar en de laatste dingen van die mens worden erger dan de eerste'*, (Lukas 11:24-26); hiermee wordt de ontwijding van het ware uit de Heer beschreven; onder de onreine geest wanneer hij uitgaat, wordt de erkenning en het geloof van het ware verstaan en onder het met bezems geveegde huis het leven tegen de waarheden; onder zijn terugkeer met zeven andere geesten de staat van de ontwijding.

Deze dingen zijn het die worden aangeduid met de Naam van God in het ijdele brengen; dat iets zodanigs bij de mens niet kan worden genezen, dus niet vergeven, wordt ook aangeduid met de daar onmiddellijk volgende woorden: *'Jehovah zal niet onschuldig houden degene die Zijn Naam in het ijdele brengt'*, waaronder wordt verstaan dat dit niet vergeven kan worden. Wat ontwijding is en bij wie zij is, zie bovendien de nrs. 593, 1003, 1008, 1010, 1059, 1327, 1328, 2051, 2426, 3398, 3399, 3402, 3489, 6348, 6595. 6960, 6963, 6971, 8394.

Met de Naam van God in het ijdele brengen, wordt ook het lasteren aangeduid, dat plaatsvindt wanneer men de teksten en waarheden die van het Woord of van de leer van het geloof zijn, dus die heilig zijn, tot voorwerpen van spot maakt en neerhaalt tot onreine wereldse dingen en zo bezoedelt, nrs. 4050, 5390.

Maar onder de Naam van God in het ijdele brengen, wordt ten opzichte van de Israëlitische natie, die niet enig goede en ware van het geloof, die met de Naam van God worden aangeduid, heeft erkend, de toepassing verstaan van de Naam van Jehovah en eveneens van de geboden en de inzettingen die hun bevolen waren, op de eredienst van afgoden, zoals zij in de woestijn deden bij de eredienst van het gouden kalf, waaraan zij niet alleen een brandoffers en slachtoffers offerden en aten van het geheiligde daarvan, maar ook de dag van de viering ervan een feest voor Jehovah noemden, waarover bij Mozes: *'Aharon maakte een gegoten kalf uit goud en zij zeiden: Dit zijn uw goden, Israël, die u uit het land van Egypte hebben doen opklimmen.*

Toen Aharon dat zag, bouwde hij er een altaar voor en hij riep uit en zei: Een feest voor Jehovah morgen. En daarom stonden zij de andere dag in de morgen op en offerden brandoffers en brachten dingen van dankzegging daartoe', (Exodus 32:4-6).

Dat het degenen die zo de Naam van Jehovah God in het ijdele hadden gebracht, dit niet kon worden vergeven, wat daarmee wordt aangeduid dat zij niet onschuldig gehouden zullen worden, staat vast uit de woorden van Jehovah tot Mozes ten aanzien van hen toen: *‘Hij die aan Mij zal hebben gezondigd, Ik zal hem uit Mijn boek delgen; ga evenwel, leid dit volk tot dat waarover Ik u gesproken heb; doch in deze dat van Mijn bezoeking zal Ik over hen hun zonden bezoeken’*, (Exodus vers 33, 34).

8883. Omdat Jehovah niet onschuldig zal houden degene die Zijn Naam in het ijdele brengt; dat dit betekent dat die dingen niet kunnen worden vergeven, staat vast uit wat eerder in nr. 8882 is ontvouwd.

8884. vers 8-11. *Gedenk de sabbatdag om die te heiligen. Zes dagen zult gij arbeiden en al uw werk doen. En de zevende dag is de sabbat voor Jehovah uw God; gij zult niet enig werk doen, gij, en uw zoon en uw dochter, uw dienstknecht en uw dienstmaagd en uw beest en uw vreemdeling die in uw poorten is. Omdat in zes dagen Jehovah heeft gemaakt de hemel en de aarde, de zee en al wat daarin is en heeft gerust op de zevende dag; daarom heeft Jehovah de sabbatdag gezegend en die geheiligd.*

Gedenk, betekent voortdurend in het denken; de sabbatdag, betekent in de hoogste zin het één-zijn van het Goddelijke Zelf en het Goddelijk Menselijke van de Heer, in de innerlijke zin de verbinding van het Goddelijk Menselijke met de hemelen, dus de hemel en zo het huwelijk van het goede en het ware daar; om die te heiligen, betekent geen schending op enige wijze; zes dagen zult gij arbeiden en al uw werk doen, betekent de strijd die voorafgaat en voorbereidt tot dat huwelijk; en de zevende dat is de sabbat voor Jehovah uw God, betekent het ingeplante goede en zo het huwelijk; gij zult niet enig werk doen, gij, en uw zoon en uw dochter, uw dienstknecht en uw dienstmaagd en uw beest en uw vreemdeling die in uw poorten is, betekent dat er dan de hemel en de gezegendheid is voor alle en de afzonderlijke dingen die in de innerlijke en in de uiterlijke mens zijn; omdat in zes dagen Jehovah heeft gemaakt de hemel en de aarde en de zee, betekent de wederverwekking en de levendmaking van die dingen die in de innerlijke en uiterlijke mens zijn; en al wat in die is, betekent van alle dingen daar; en heeft gerust op de zevende dag, betekent dat er dan vrede en het goede van de liefde is; daarom heeft Jehovah de zevende dag gezegend, betekent dat er dan het hemels huwelijk is uit de Heer; en die geheiligd, betekent dat het op geen enkele wijze kan worden geschonden.

8885. Gedenk, dat dit het voortdurende in het denken betekent, staat vast uit de betekenis van gedenken, wanneer het wordt gezegd van iets zodanigs dat op geen enkele wijze mag worden vergeten, dus voortdurend in het denken moet zijn; het voortdurende in het denken is dat wat daar universeel regeert; en dat wat universeel bij de mens regeert, is voortdurend in zijn denken, ook wanneer hij over andere zaken nadenkt of in andere bezigheden is; het denken van de mens sluit verscheidene zaken tegelijk in, want het is de vorm van verscheidene dingen die achtereenvolgens zijn binnengekomen; de zaken die tot een duidelijke doorvatting komen zijn dan in het midden en zo in het licht van het innerlijk gezicht en de overige dingen zijn dan aan de zijden, overal in het rond; de zaken die in de omtrekken zijn, zijn in het duister en worden ook niet gemanifesteerd, dan alleen wanneer zulke objecten opkomen waarmee zij zijn vergezelschap; zaken echter die nog verder verwijderd zijn en niet in dat vlak daar zijn, maar naar beneden zijn gericht, zijn zulke zaken die de mens verwerpt en verafschuwt; zulke dingen zijn de boze en de valse dingen bij de goede mens en de goede en de ware dingen bij de boze mens.

In het denken zelf van de mens zijn dingen die daar voortdurend zijn, dat wil zeggen die daar universeel regeren, die zijn de binnenste daar.

Hieruit schouwt de mens de zaken die niet aanhoudend daar zijn, dat wil zeggen, die welke nog niet universeel regeren, zoals buiten hem en eveneens zoals beneden hem en zoals nog niet verwant, waaruit hij dan die dingen kan kiezen en aan zich toevoegen die met de binnenste dingen overeenkomen, door welke toevoegingen en tenslotte vergezelschapte dingen, dan de binnenste dingen, dus de universeel regerende, worden versterkt.

Dit vindt plaats door nieuwe waarheden bij de goeden en door nieuwe valsheden of door tegengestelde toepassingen van de waarheden bij de bozen.

Verder moet men weten dat datgene wat universeel regeert, datgene is wat de wil zelf is ingeboezemd, want de wil zelf is het binnenste van de mens, omdat die is gevormd uit de liefde van hem; al wat de mens immers liefheeft, dat wil hij en wat hij boven alle dingen liefheeft, dat wil hij het meest innerlijk.

Het verstand echter is van dienst om voor anderen de zaken te manifesteren die de mens wil, dat wil zeggen, die hij liefheeft en eveneens is het van dienst om de wil van anderen te buigen door ideeën die op verschillende wijzen zijn gevormd om tot aanpassing te bewegen.

Wanneer dit plaatsvindt, vloeit ook uit de wil de liefde of de aandoening in de verstandelijke ideeën en maakt die door een bepaalde soort van inspiratie levend en beweegt ze.

Die verstandelijke ideeën maken bij de goeden één met de aandoeningen die van de wil zijn; bij de bozen ligt dit echter anders, want bij hen komen het denken en willen weliswaar in het binnenste overeen, want het boze dat de wil wil, denkt het verstand als met het overeenkomende valse, maar dit samenstemmen blijkt niet voor de mensen in de wereld, want vanaf kindsheid leren zij iets anders te spreken dan zij denken en iets anders te doen dan zij willen; in één woord, zij leren hun innerlijke mens te scheiden van de uiterlijke en in deze een andere wil en eveneens een ander denken te vormen dan die welke van de innerlijke mens zijn en zo door de uiterlijke het goede voor te liegen, geheel en al tegen de innerlijke in, die op hetzelfde ogenblik het boze wil en eveneens op niet te doorvatten wijze denkt; maar hoedanig de innerlijke wil is en het innerlijke denken, blijkt in het andere leven als in het heldere licht, want daar worden de uiterlijke dingen afgenomen en de innerlijke dingen blootgelegd.

8886. De sabbatdag; dat dit in de hoogste zin betekent het één-zijn van het Goddelijke Zelf en het Goddelijk Menselijke van de Heer, in de innerlijke zin de verbinding van het Goddelijk Menselijke met de hemelen, dus de hemel en zo het huwelijk van het goede en het ware daar, staat vast uit wat eerder in nr. 8495 is ontvouwd; omdat zulke dingen met de sabbat worden aangeduid, was deze daarom in de uitbeeldende Kerk allerheiligst en dat waaraan men voortdurend moest denken, dat wil zeggen, dat wat universeel moet regeren; dat dit het leven van de mens maakt, zie de nrs. 8853-8858, 8885.

De Israëlitische natie heeft weliswaar niet over het één-zijn van het Goddelijke en het Goddelijk Menselijke van de Heer gedacht, noch over Zijn één-zijn met de hemel, noch over de verbinding van het goede en het ware in de hemel, welke met de sabbat werden aangeduid, omdat zij geheel en al in uiterlijkheden waren zonder innerlijkheden, maar het was hun opgelegd de sabbat hoogst heilig te houden, opdat in de hemel die Goddelijke en hemelse dingen zouden worden uitgebeeld; hoe het hiermee was gesteld, blijkt uit wat met betrekking tot die natie en over het uitbeeldende van een Kerk bij haar eerder is getoond, zie de nrs. 3147, 3479, 3480, 3881, 4208, 4281, 4289, 4293, 4307, 4444, 4580, 4680, 4825, 4844, 4847, 4891, 4912, 6304, 6306, 7048, 7051, 8301.

8887. Om die te heiligen; dat dit betekent geen schending op enige wijze, staat vast uit wat over de sabbat was bevolen, nr. 8495; en uit wat hier over de heiliging van de sabbat volgt,

namelijk: *‘Zes dagen zult gij arbeiden en al uw werk doen; en de zevende dag is de sabbat voor Jehovah uw God; gij zult niet enig werk doen, gij en uw zoon en uw dochter en uw vreemdeling die in uw poorten is; omdat in zes dagen Jehovah heeft gemaakt de hemel en de aarde, de zee en al wat in die is en heeft gerust op de zevende dag; daarom heeft Jehovah de sabbatdag gezegend en die geheiligd’*, (Exodus 20:9-11); hieruit staat vast, dat met de sabbat heiligen, wordt aangeduid die niet op enige wijze schenden; in de innerlijke zin echter, dat niet op enige wijze de dingen moeten worden geschonden die met de sabbat worden aangeduid, dus het één-zijn van het Goddelijk Wezen van de Heer met Zijn Menselijk Wezen en verder het één-zijn van Hem met de hemelen, en hierin vandaar de verbinding van het ware en het goede, nr. 8886; want indien daarin schendingen waren, vergaat bij die mens het geestelijk leven en wordt een louter natuurlijk leven en daarna een zinlijk leven; en dan wordt het valse in plaats van het ware en het boze in plaats van het goede aangegrepen, want deze regeren dan universeel bij hem.

8888. Zes dagen zult gij arbeiden en al uw werk doen; dat dit de strijd betekent die voorafgaat en voorbereidt tot dat huwelijk, staat vast uit de betekenis van zes dagen, dus de staten van strijd; dat zes de strijd is, zie de nrs. 720, 737, 900; en dat de dagen de staten zijn, nrs. 23, 487, 488, 493, 2788, 4850, 5672, 5962, 6110, 8426; en uit de betekenis van arbeiden en zijn werk doen, dus de werkzaamheden verrichten die voor het leven nodig zijn, hier die nodig zijn voor het geestelijk leven, dat wil zeggen, voor het leven in de hemel.

Bovendien wordt onder de strijd die voorafgaat en voorbereidt tot het hemels huwelijk, de geestelijke strijd of de verzoeking verstaan; de mens is immers, voordat hij in het hemels huwelijk binnentreedt, dat wil zeggen, voordat hij is wederverwekt, in de strijd tegen het valse en het boze in hemzelf; want dit moet verwijderd worden, voordat het goede en ware, dat uit de Heer is, kan worden opgenomen.

Die boosheden en valsheden worden verwijderd door de waarheden van het geloof; daardoor leert de mens niet alleen wat het goede is, maar wordt ook tot het goede geleid; dit is de eerste staat van de mens die wordt wederverwekt; dit is dus de staat die voorafgaat en voorbereidt tot het hemels huwelijk; wanneer de mens echter in het goede is en door het goede wordt geleid door de Heer, dan is hij in het hemels huwelijk, dus in de hemel, want het hemels huwelijk is de hemel.

Het is de vorige staat die wordt aangeduid met de zes dagen die de zevende voorafgaan en de latere staat die wordt aangeduid met de zevende dag.

Over die beide staten bij de mens zie de nrs. 7923, 8505, 8506, 8510, 8512, 8516, 8539, 8643, 8648, 8658, 8685, 8690, 8701, 8722.

Omdat met de sabbat het hemels huwelijk wordt aangeduid, dus de hemel, wordt daarom het rijk van de Heer in de hemelen een voortdurende sabbat genoemd, dus een voortdurende rust en vrede; ook zijn daar niet langer zes dagen van arbeid.

8889. En de zevende dag is de sabbat voor Jehovah uw God; dat dit het ingeplante goede en zo het huwelijk betekent, staat vast uit de betekenis van de sabbat, dus het hemels huwelijk, nr. 8886; dus het door de waarheden ingeplante en daarna hierdoor gevormde goede, want het goede bij de mens is niet eerder het geestelijk goede, dan wanneer het gevormd is door de waarheden; en wanneer het gevormd is, dan is er het hemels huwelijk, want dit is de verbinding van het goede en het ware en het is de hemel zelf bij de mens; vandaar komt het eveneens, dat de zevende dag de heilige staat betekent; dat de dag de staat is zie nr. 8888; en dat zeven het heilige is, nrs. 395, 433, 716, 881, 5265.

8890. Gij zult niet enig werk doen, gij, en uw zoon en uw dochter, uw dienstknecht en uw dienstmaagd en uw beest en uw vreemdeling die in uw poorten is; dat dit betekent dat er dan de hemel en de gezegendheid is voor alle en de afzonderlijke dingen die in het innerlijke en

het uiterlijke van de mens zijn, staat vast uit de betekenis van niet enig werk doen, dus de rust en de vrede, dus de hemel; want wanneer de mens in de hemel is, is hij zonder enige bezorgdheid, onrust en angst en wanneer hij zonder die is, heeft hij de gezegendheid; en uit de betekenis van gij, uw zoon, uw dochter, uw dienstknecht, uw dienstmaagd, uw beest, de vreemdeling in uw poorten, namelijk alle en de afzonderlijke dingen die in het innerlijke en het uiterlijke van de mens zijn; want met gij wordt de mens zelf aangeduid, met de zoon wordt zijn verstandelijke aangeduid, met de dochter het wilsdeel, het ene zowel als het andere in de innerlijke zin; met de dienstknecht wordt het natuurlijke ten aanzien van het ware aangeduid en met de dienstmaagd het natuurlijke ten aanzien van het goede, dus beide die in het uiterlijke mens zijn; met het beest echter wordt de aandoening in het algemeen aangeduid en met de vreemdeling in de poorten het wetenschappelijke in het algemeen, dus alle en de afzonderlijke dingen.

Dat de zoon het verstandelijke is, komt omdat hij het ware is, want de waarheden stellen het verstandelijke samen; en dat de dochter het wilsdeel is, komt omdat zij het goede is, want de goedheden stellen het wilsdeel samen; dat de zoon het ware is, dus het verstandelijke, zie de nrs. 489, 491, 533, 1147, 2623, 2803, 2813, 3373, 3704, 4257; dat de dochter het goede is, dus het wilsdeel, nrs. 489-491, 2362, 3024; dat de dienstknecht het natuurlijke ten aanzien van het ware is, nrs. 3019, 3020, 3409, 5305, 7998; dat de dienstmaagd het natuurlijke ten aanzien van het goede is, nrs. 2567, 3835, 3849; dat het beest de aandoening in het algemeen is, nrs. 45, 46, 142, 143, 246, 714, 715, 2179, 2180, 3218, 5198, 7523, 7872; en dat de vreemdeling degene is die wordt onderricht in de waarheden van de Kerk, nrs. 1463, 4444, 8007, 8013; vandaar is de vreemdeling in de poorten het wetenschappelijke in het algemeen, want het wetenschappelijke in het algemeen is in de poorten, dat wil zeggen, in de ingang tot de waarheden die van de Kerk zijn.

8891. Omdat in zes dagen Jehovah heeft gemaakt de hemel en de aarde en de zee; dat dit betekent de wederverwekking en de levendmaking van de dingen die in de innerlijke en de uiterlijke mens zijn, staat vast uit de betekenis van zes dagen, namelijk de staten van strijd, nr. 8888; en wanneer daarvan wordt gesproken met betrekking tot Jehovah, dat wil zeggen, de Heer, te weten de arbeid met de mens, voordat hij wordt wederverwekt, nr. 8510; en uit de betekenis van de hemel en van de aarde, dus de Kerk of het rijk van de Heer in de mens: de hemel in de innerlijke mens en de aarde in de uiterlijke, nrs. 82, 1411, 1733, 1850, 2117, 2118, 3355, 4535; dus is het de wederverwekte mens, dat wil zeggen, degene die het nieuwe leven heeft ontvangen en zo levend is gemaakt en uit de betekenis van de zee, te weten het zinlijke, dat het lichamelijke van de mens aankleeft, nr. 8872.

In dit vers wordt gehandeld over de heiliging van de zevende dag of over de instelling van de sabbat en die wordt daarmee beschreven dat ‘Jehovah heeft in zes dagen gemaakt de hemel en de aarde, de zee en al wat in die is en heeft gerust op de zevende dag; daarom heeft Jehovah de sabbatdag gezegend en die geheiligd’.

Zij die niet verder dan de zin van de letter denken, kunnen niet anders geloven dan dat de schepping, die wordt beschreven in de eerste twee hoofdstukken van Genesis, de schepping van het heelal is en dat het zes dagen zijn geweest waarin de hemel, de aarde, de zee en alle dingen die erin zijn, zijn geschapen en tenslotte de mens tot de gelijkis van God.

Maar wie die de afzonderlijk dingen overweegt, kan niet zien dat daar niet de schepping van het heelal is te verstaan; er zijn immers daar zulke dingen waarvan men uit de algemene zin kan weten dat het niet zo is; zoals dat er dagen waren voordat de zon en de maan er waren, dat er licht en duisternis was en dat kruiden en bomen waren uitgesproten en dat toch door die lichten het licht werd gegeven en onderscheiden werd in licht en duisternis en dat zo de dagen werden gemaakt.

In wat daar volgt zijn ook eendere dingen, waarvan nauwelijks door iemand die innerlijk denkt, wordt erkend dat zij zo hebben kunnen zijn, en verder dat de vrouw gebouwd is uit de rib van de man en ook dat er twee bomen waren in het paradijs en dat het verboden was de vrucht van een van die beide te eten; en dat een slang uit die boom sprak met de echtgenote van de mens, die de wijste van de stervelingen was geweest en door haar spreken, dat uit de mond van de slang was, beiden heeft bedrogen; en dat het algehele menselijke geslacht tot aan zovele miljoenen toe, daarom tot de hel werd verdoemd.

Deze en eendere dingen daar kunnen bij de eerste gedachte wel niet anders dan tegenstrijdig verschijnen aan hen die iets van twijfel koesteren ten aanzien van de heiligheid van het Woord en hen daarna daartoe brengen om het Goddelijke daar te ontkennen.

Men moet evenwel weten dat alle en de afzonderlijke dingen daar tot aan de kleinste jota toe Goddelijk zijn en verborgenheden in zich bevatten die voor de engelen in de hemelen zoals op klaarlichte dag openliggen.

Dat dit zo is, heeft als oorzaak, dat de engelen de zin van het Woord niet zien volgens de letter, maar volgens het innerlijke ervan, wat geestelijke en hemelse dingen zijn en in die de Goddelijke.

Zij doorvatten wanneer het eerste hoofdstuk van Genesis wordt gelezen, niet een andere schepping dan het nieuwe van de mens, die de wederverwekking wordt genoemd; deze is daar beschreven en met het paradijs de wijsheid van de opnieuw geschapen mens, met de beide bomen in het midden ervan de beide vermogens van die mens, namelijk de wil van het goede met de boom des levens en het verstand van het ware met de boom der kennis; en dat het verboden was om van deze boom te eten, kwam omdat de wederverwekte mens of opnieuw geschapen mens niet langer geleid moet worden door het verstand van het ware, maar door de wil van het goede en dat, indien dit anders gebeurt, het nieuwe van zijn leven vergaat, zie hierover de nrs. 202, 337, 2454, 2715, 3246, 3652, 4448, 5895, 5897, 7877, 7923, 7992, 8505, 8506, 8510, 8512, 8516, 8539, 8643, 8648, 8658, 8690, 8701, 8722; dus dat onder Adam of de mens en onder Eva, zijn echtgenote, daar de nieuwe Kerk is te verstaan en onder het eten van de boom der kennis de val van die Kerk uit het goede tot het ware, namelijk uit de liefde tot de Heer en jegens de naaste, tot het geloof zonder die liefde en wel door de redenering vanuit het verstandelijk eigene, nrs. 195-197, 6398, 6399, 6949, 7293. Hieruit blijkt dat de historische teksten ten aanzien van de schepping en de eerste mens en ten aanzien van het paradijs, verzonnen historische verhalen zijn, die hemelse en Goddelijke dingen in zich bevatten en dit was volgens een aangenomen gewoonte in de Oude Kerken; die gewoonte is ook overgegaan op verscheidenen die buiten de Kerk waren, die eveneens historische teksten verzonnen of verdichtten en daarin verborgenheden hulden, zoals blijkt uit de schrijvers in de oude tijden.

In de Oude Kerken immers was het bekend wat zulke zaken die in de wereld zijn, betekenden in de hemel; ook waren gebeurtenissen voor hen van niet zoveel belang dat zij die beschreven, maar zij beschreven de dingen die in de hemel waren, die zaken hielden hun gemoed bezig; de oorzaak hiervan was dat zij innerlijker dachten dan heden ten dage en zo met de engelen gemeenschap hadden; daarom was het verkwikkelijk voor hen om zulke verhalen samen te vlechten; tot die dingen echter die heilig zouden worden gehouden in de Kerken, werden zij door de Heer geleid; vandaar voegden zij zulke dingen samen die ten volle overeenstemden.

Hieruit kan vaststaan wat er wordt verstaan onder de hemel en de aarde in (Genesis 1:1), namelijk de innerlijke en uiterlijke Kerk.

Dat dit daarmee wordt aangeduid, staat eveneens vast bij plaatsen bij de profeten waar over de nieuwe hemel en de nieuwe aarde wordt gesproken; en dat daaronder de nieuwe Kerk wordt verstaan, zie de nrs. 82, 1411, 1733, 1850, 2117, 2118, 3355, 4535.

8892. En al wat in die is; dat dit betekent van alle dingen daar, namelijk de levendmaking, staat zonder ontvouwing vast.

8893. En heeft gerust op de zevende dag; dat dit betekent dat er dan vrede en het goede van de liefde is, staat vast uit de betekenis van rusten, namelijk de vrede; en uit de betekenis van de zevende dag, namelijk de hemelse staat van de liefde, nrs. 84-87, en vandaar het heilige, nrs. 395, 433, 716, 5265, 5268; dat met de rust op de zevende dag de vrede en het goede van de liefde wordt aangeduid, komt omdat de mens voordat hij wederverwekt of opnieuw geschapen is, niet in het kalme is maar in het onrustige, want dan strijdt zijn natuurlijk leven tegen zijn geestelijk leven en het eerstgenoemde wil over het laatstgenoemde heersen. Vandaar heeft de Heer dan arbeid, want Hij strijdt voor de mens tegen de hellen die aanvallen; maar zodra het goede van de liefde is ingeplant, houdt de strijd op en ontstaat rust; dan wordt hij immers in de hemel binnengeleid en door de Heer geleid volgens de wetten van de orde daar, dus in de vrede.

Deze dingen worden aangeduid met de rust van Jehovah op de zevende dag.

8894. Daarom heeft Jehovah de zevende dag gezegend; dat dit betekent dat er dan het hemels huwelijk uit de Heer is, staat vast uit de betekenis van zegenen, dus in de hemelse orde geschikt en met het goede van de liefde begiftigd worden, nrs. 3017, 3406, 4981, 8674; en uit de betekenis van de zevende dag, namelijk de staat van de hemelse liefde, nrs. 84-87, dus het hemels huwelijk, want het hemels huwelijk is de verbinding van het goede en het ware, die de hemel in de mens is; dat de sabbat dat huwelijk is, zie de nrs. 8495, 8510.

8995. En die geheiligd; dat dit betekent dat het op geen enkele wijze kan worden geschonden, staat vast uit de betekenis van heiligen, wanneer er wordt gehandeld over het hemels huwelijk bij de wederverwekte mens, dus het niet-schendbare, nr. 8887; want het heilige van de Heer bij de mens kan niet worden geschonden, dus ook niet de mens die het heilige van de Heer opneemt, dat wil zeggen, die in het goede van de liefde is, dus die in de hemel is.

8896. vers 12. *Eer uw vader en uw moeder, deswege opdat uw dagen verlengd worden op het land dat Jehovah uw God u geeft.*

Eer uw vader en uw moeder, betekent de liefde voor het goede en het ware, in de hoogste zin voor de Heer en voor Zijn rijk; deswege opdat uw dagen verlengd worden op het land, betekent daaruit de staat van het leven in de hemel; dat Jehovah uw God u geeft, betekent waar het Goddelijke is, opdat daaruit de invloeiing zal zijn.

8897. Eer uw vader en uw moeder; dat dit betekent de liefde voor het goede en het ware, in de hoogste zin voor de Heer en voor Zijn rijk, staat vast uit de betekenis van eren, dus liefhebben, want de eer is in de geestelijke zin de liefde; de oorzaak hiervan is dat in de hemel de een de ander liefheeft en wanneer hij liefheeft, eert hij ook; de liefde immers is in de eer; eer zonder liefde wordt daar geweigerd, ja zelfs afgewezen, omdat zij zonder het leven uit het goede is; en uit de betekenis van de vader, namelijk het goede, nrs. 3703, 5581, 5902, 6050, 7833, 7834; en in de hoogste zin de Heer ten aanzien van het Goddelijk Goede, nrs. 15, 1729, 2005, 2803, 3704, 7499, 8328; de oorzaak dat de Heer in de hoogste zin de Vader is, is dat Hijzelf aan de mens het nieuwe leven geeft en daardoor de mens een zoon en erfgenaam van Zijn rijk zal zijn; en uit de betekenis van de moeder, namelijk het ware, nrs. 3703, 5581; en in de hoogste zin de Heer ten aanzien van het Goddelijk Ware, dus Zijn rijk, want het Goddelijk Ware dat uit de Heer voortgaat, maakt de hemel.

De oorzaak dat het Goddelijk Ware de hemel maakt, is dat de Heer ten aanzien van het Goddelijk Goede in het andere leven de Zon is en ten aanzien van het Goddelijk Ware het Licht is; het is dit Goddelijk Licht uit de Heer als Zon dat het gemoed van de engelen verlicht en met inzicht en wijsheid vervult en maakt dat zij engelen van het Licht zijn.

Het Goddelijk Goede is in het Goddelijk Ware, zoals de warmte uit de zon is in het licht in de lentetijd en de zomertijd in de wereld.

8898. Deswege opdat uw dagen verlengd worden op het land; dat dit betekent daaruit de staat van het leven in de hemel, staat vast uit de betekenis van verlengd worden, namelijk dat het wordt gezegd met betrekking tot het goede en de toename ervan, waarover hierna; uit de betekenis van uw dagen, dus de staten van het leven, nrs. 23, 487, 488, 493, 893, 2788, 3462, 3785, 4850, 5672, 5962, 6110, 7680, 8426; en uit de betekenis van het land, hier van het land Kanaän, omdat tot de zonen Israëls wordt gezegd: dat Jehovah uw God u geeft, namelijk het rijk van de Heer, nrs. 1413, 1437, 1607, 1866, 3038, 3481, 3686, 3705, 4447, 4240.

Dat van verlengen wordt gesproken met betrekking tot het goede en tot de toename ervan, heeft als oorzaak dat de verlengingen van de dagen de duur van de tijd van het leven is en in de hemel is er geen tijd noch ruimte, maar in plaats daarvan zijn er staten; daarom is verlengd worden, omdat daarvan wordt gesproken met betrekking tot de staat ten aanzien van het goede, de toename ervan.

Dat lengte wordt gezegd van het goede en breedte van het ware, zie de nrs. 1613, 4482; en dat er in de hemel geen ruimten zijn en ook geen tijden, maar in de plaats daarvan staten, nrs. 1274, 1382, 2625, 2788, 2837, 3254, 3356, 3404, 3938, 4321, 4814, 4882, 4901, 4918, 5605, 6110, 7218, 7381.

8899. Dat Jehovah uw God u geeft; dat dit betekent waar het Goddelijke en daaruit de invloeiing is, staat hieruit vast dat deze woorden worden gezegd ten aanzien van de hemel, die hier met het land wordt aangeduid, nr. 8898; vandaar is Jehovah God het Goddelijke daar, en geven is de invloeiing, want de hemel in het algemeen bij allen en in het bijzonder bij eenieder, is de opneming van de invloeiing uit het Goddelijke.

Dat zulke dingen worden aangeduid met het gebod ten aanzien van het eren van de ouders, kan vreemd schijnen, omdat het verwijderd is van de letterlijke zin; maar men moet weten, dat de geboden van de Decaloog tot stelregels dienen zowel voor hen die in de wereld zijn, als voor hen die in de hemel zijn; de zin van de letter of de uiterlijke zin voor hen die in de wereld zijn en de geestelijke of innerlijke zin voor hen die in de hemel zijn en vandaar beide zinnen, zowel de uiterlijke als de innerlijke, voor degenen die terwijl zij in de wereld zijn, ook in de hemel zijn, dat wil zeggen, voor hen die in het goede van het leven volgens de waarheden van de leer zijn.

Dat de geboden van de Decaloog ook zijn voor hen die in de hemel zijn, blijkt uit de innerlijke zin van alles wat in het Woord is en duidelijk hieruit, dat de woorden die Jehovah God spreekt, dat wil zeggen de Heer, niet alleen zijn voor de mensen of de wereld, maar ook voor de engelen, ja zelfs voor de gehele hemel; want het Goddelijk Ware dat uit de Heer voortgaat, vloeit door de hemel heen en dringt door tot aan de mens; dus deze tien geboden die de Heer Zelf sprak vanaf de berg Sinai, omdat deze niet alleen waren gezegd voor hen die in de wereld zijn, maar ook voor hen die in de hemel zijn, konden zij daarom niet op gelijke wijze beide wordt begrepen, zoals dit gebod dat zij vader en moeder zouden eren, deswege dat hun dagen verlengd zouden worden op het land dat Jehovah God hun geven zou.

In de hemel immers komen de ouders en de kinderen niet samen zoals op aarde en daarom is de Heer daar de Vader en de Moeder is daar Zijn rijk; ook kan van hen die in de hemel zijn, niet worden gezegd dat de dagen verlengd zouden worden, omdat zij daar tot in het eeuwige leven; ook kan daar niet een land worden verstaan, zoals in dit gebod het land Kanaän, maar in de plaats ervan het hemelse Kanaän of de hemel.

Omdat onder de vader en de moeder de Heer en Zijn rijk wordt verstaan, is daarom dit gebod het vierde in de orde en overtreft het in heiligheid de volgende.

Het gebod ten aanzien van de eredienst van Jehovah, dat wil zeggen, van de Heer, is het eerste en het tweede, omdat dit het heiligste is; daarna het gebod van de sabbat, omdat daarmee in de hoogste zin wordt aangeduid het één-zijn van het Goddelijke Zelf en het Goddelijk Menselijke in de Heer; na dit volgt het gebod ten aanzien van het moeten eren van de ouders, omdat daarmee de Liefde van de Heer wordt aangeduid en vandaar de liefde van het goede en het ware die uit de Heer zijn.

Aangezien deze dingen met dit gebod worden aangeduid, werd daarom de verachting van de ouders gerekend onder de misdaden die worden aangeduid met het bloedvergieten, (Ezechiël 22:6,7) en werden daarom ongehoorzame en weerspannige zonen gestenigd, (Deuteronomium 21:18-21).

8900. Dat onder de Vader de Heer wordt verstaan en onder de Moeder Zijn rijk, is eerder getoond in nr. 8897; maar opdat niet het gemoed daarover misschien in twijfel komt of onder de Moeder in de innerlijke zin het rijk van de Heer of de hemel wordt verstaan, is het geoorloofd aan hetgeen eerder is gezegd, het volgende toe te voegen: in het Woord wordt onder de Moeder de Kerk verstaan, nrs. 289, 4257, 5581, die daarom eveneens nu eens Bruid en dan weer de Echtgenote van de Heer wordt genoemd; en omdat het rijk van de Heer is als de Kerk, alleen met dit verschil dat het rijk van de Heer op aarde de Kerk wordt genoemd, wordt daarom dit eveneens met de moeder aangeduid; vandaar zijn de zonen uit die moeder geboren de waarheden en worden zij de zonen van het koninkrijk genoemd, (Mattheüs 13:38) en nr. 3373; het rijk van de Heer is ook het vaderland voor allen die daar zijn; en het vaderland is de moeder in de natuurlijke zin, zoals de Kerk in de geestelijke zin.

8901. vers 13. *Gij zult niet doden*, betekent niet aan iemand het geestelijk leven ontnemen en verder niet het geloof en de naastenliefde uitblussen; en eveneens de naaste geen haat toedragen.

8902. *Gij zult niet doden*, dat dit betekent niet aan iemand het geestelijk leven ontnemen en ook niet het geloof en de naastenliefde uitblussen en de naaste geen haat toedragen, staat vast uit de betekenis van doden, dus van het geestelijk leven beroven; dat doden dit is in de innerlijke zin, komt omdat in die zin over het geestelijk leven of over het leven van de hemel bij de mens wordt gehandeld; en omdat het geestelijk leven of het leven van de hemel bij de mens het leven van het geloof en de naastenliefde is, wordt daarom met niet doden ook aangeduid niet het geloof en de naastenliefde bij iemand uitblussen.

Dat niet doden ook in de innerlijke zin is de naaste geen haat toedragen, komt omdat degene die haat toedraagt, aanhoudend wil doden en eveneens daadwerkelijk zou doden, indien niet de vrees in de weg stond voor de straf, voor het verlies van het leven van de goede naam en andere eendere dingen; de haat immers is vanuit het boze en tegenovergesteld aan de naastenliefde; ook hijgt hij naar niets anders dan naar de dood van hem die hij haat toedraagt: in de wereld naar de dood van diens lichaam, in het andere leven naar de dood van zijn ziel. Dit wordt verstaan onder de woorden van de Heer bij Mattheüs: *‘Gij hebt gehoord dat tot de ouden is gezegd: Gij zult niet doden; maar zo wie zal gedood hebben, die zal strafbaar zijn door het gericht. Doch Ik zeg u dat wie ten onrechte op zijn broeder toornig is, zal strafbaar zijn door het gericht; en wie tot zijn broeder zal gezegd hebben: raka, die zal strafbaar zijn door de grote raad; wie echter zal gezegd hebben: Gij dwaas, die zal strafbaar zijn door de gehenna van het vuur’*, (Mattheüs 5:21,22) en volgende; de haat tegen de naaste wordt verstaan onder ten onrechte toornig zijn op zijn broeder en de graden van de aanwas ervan worden beschreven met raka tot hem zeggen en hem een dwaas noemen; dat de toorn is het

zich afkeren van de naastenliefde en vanuit het boze is, dus de haat is, zie de nrs. 357, 4164, 5034, 5798, 5887, 5888.

Dat doden in de innerlijke zin is iemand het geestelijk leven ontnemen, en dus het geloof en de naastenliefde uitblussen, staat vast uit vrijwel alle plaatsen in het Woord waar het doden wordt vermeld of doden wordt gezegd, zoals bij Jesaja: *‘Ziet, de dag van Jehovah komt, gruwelijk en van verontwaardiging en van ontsteking en van toorn, om het land te stellen tot woestheid en Hij zal de zondaars daar verdelgen. Dan zullen de sterren van de hemelen en hun gesternten met haar licht niet lichten, de zon zal verduisterd worden in haar opgang en de maan zal haar licht niet laten glanzen. Ik zal over het wereldrond de boosheid bezoeken en over de goddelozen hun ongerechtigheid. Ik zal de mens zeldzamer maken dan zuiver goud en de zoon des mensen dan het goud van Ofir. Al wie gevonden wordt zal doorboord worden en al wie vergaderd is zal door het zwaard vallen; hun kleine kinderen zullen voor hun ogen verpletterd worden; hun huizen zullen geplunderd en hun vrouwen-echtgenoten geschoffeerd worden; de bogen zullen de jongemannen verpletteren, het oog zal de zonen niet sparen’*, (Jesaja 13:8) e.v.

Hier wordt gehandeld over de laatste tijd van de Kerk, wanneer er niet langer enig geloof en enige naastenliefde is; die tijd is de dag van Jehovah, gruwelijk, vol van verontwaardiging, ontsteking en toorn; eenieder kan zien, dat hier iets anders wordt verstaan dan dat wat de woorden zo aangeven; maar wat er wordt verstaan, kan men niet weten dan uit de aanduidingen van de woorden in de geestelijke zin en dat in die zin het land de Kerk is, zie de nrs. 566, 662, 1067, 1262, 1413, 1607, 1733, 1850, 2117, 2118, 2928, 3355, 4447, 4535, 5577, 8011, 8732; vandaar het land stellen tot woestheid en de zondaars daaruit verdelgen, betekent de mens van de Kerk dan zonder geloof en naastenliefde; dat de sterren en de gesternten de erkentissen van het ware en het goede zijn, zie de nrs. 2120, 2495, 2849, 4697; daarvan wordt gezegd dat zij met haar licht niet lichten, wanneer zij niet langer worden verlicht door het licht van de hemel, dat invloeit door het geloof van de naastenliefde; dat de zon de liefde tot de Heer is en de maan het geloof in Hem, nrs. 2120, 2441, 2495, 3636, 3643, 4060, 4321, 4696, 5097, 5377, 7078, 7083, 7171, 7173, 8644, 8812; vandaar betekent de zon wordt in haar opgang verduisterd, dat de liefde tot de Heer bij de mens niet kan bestaan; en betekent de maan laat haar licht niet glanzen, dat ook de naastenliefde en het geloof niet kan bestaan, dus de mens niet langer kan worden wederverwekt; de mens zeldzamer maken dan zuiver goud en de zoon des mensen dan het goud van Ofir, betekent dat het goede niet langer wordt gezien, noch het ware, want met de zoon wordt het goede van de Kerk aangeduid, nrs. 4287, 8547; en met de zoon des mensen het ware uit het goede, in de hoogste zin het uit de Heer voortgaande Goddelijk Ware, nrs. 1729, 1733, 2813, 3704; al wie gevonden wordt zal doorboord worden, betekent dat allen zullen vergaan ten gevolge van het boze van het valse; en al wie vergaderd is zal door het zwaard vallen, betekent dat zij zullen vergaan ten gevolge van het valse; dat doorboord worden, is vergaan ten gevolge van het boze van het valse, nr. 4503; en vallen door het zwaard, vergaan ten gevolge van het valse, nrs. 2799, 4499, 7102, 8294; de kleine kinderen worden verpletterd, betekent dat zij de onschuld geheel en al zullen uitblussen, want de kleine kinderen zijn de onschuld, nrs. 430, 2126, 3183, 3494, 5608; de vrouwen-echtgenoten zullen geschoffeerd worden, betekent dat de goedheden van het ware verdraaid zullen worden door de boosheden van het valse; de vrouwen-echtgenoten zijn immers de goedheden van het ware, nrs. 2517, 4510, 4823, 7022; en geschoffeerd worden, is verdraaid worden, nrs. 2466, 4865; de bogen zullen de jongemannen verpletteren, betekent dat de waarheden van het goede door de leren van het valse vanuit het boze zullen vergaan; de boog immers is de leer van het ware en in de tegengestelde zin van het valse, nrs. 2686, 6422, 8800; de jongemannen zijn de bevestigde waarheden, nr. 7668; en hun oog zal de zonen niet sparen, betekent dat hij die de waarheden verstaat ze niettemin zal uitblussen, want

de zonen zijn de waarheden, nrs. 489, 491, 533, 1147, 2803, 2813, 3373, 4257, 5542; en het oog is het verstand van het ware, nrs. 2701, 4403-4421, 4523-4534.

Hieruit nu blijkt duidelijk wat onder die profetieën wordt verstaan; namelijk dat wanneer de Kerk aan haar einde komt al het ware en het goede zullen vergaan; hieruit blijkt ook dat doorboord, verpletterd, in één woord gedood worden, de uitblussing van het geloof en van de naastenliefde is.

Bij Jeremia: *'Ruk hen uit zoals het vee ter slachting en bestem hen tot de dag der doding; hoelang zal het land treuren en het kruid van het gehele veld verdorren; vanwege de boosheid van degenen die daarin wonen, zullen de beesten en de vogels verteerd worden'*, (Jeremia 12:3,4); de dag der doding staat voor de tijd van de verwoeste Kerk, dus haar laatste tijd, wanneer er niet langer geloof is, omdat er geen naastenliefde is; het land zal treuren, staat voor de Kerk; het kruid van het gehele veld zal verdorren, staat voor het verdorren van al het ware van de Kerk; de beesten en de vogel zullen verteerd worden, staat voor het verteerd worden van de goede en de ware dingen; dat het land de Kerk is, zie hiervoor; dat het kruid van het veld het ware van de Kerk is, nr. 7571; dat het veld de Kerk is, nrs. 2971, 3310, 3766; dat de beesten de goedheden en de aandoeningen van het goede zijn, nrs. 45, 46, 142, 143, 246, 714, 715, 719, 1823, 2179, 2180, 3218, 3519, 5198; dat de vogels de waarheden en de aandoeningen van het ware zijn, nrs. 5149, 7441.

Hieruit kan vaststaan, wat de innerlijke zin van die woorden is en eveneens dat het geestelijke en het heilige van de Kerk en van de hemel in de afzonderlijke dingen is en dat men zonder de innerlijke zin geenszins zou verstaan wat de dag der doding is, wat dat het land zal treuren, dat het kruid van het gehele veld zal verdorren en dat dan de beesten en de vogel zullen verteerd worden.

Bij Zacharia: *'Zo zei Jehovah uw God: Wijdt de schapen der doding, waarvan de bezitters hen doden en zich ook niet schuldig erkennen'*, (Zacharia 11:4,5); de schapen der doding staan voor hen die in het eenvoudig goede zijn, bij wie de waarheden van het geloof worden uitgeblust niet door hun schuld, maar door de schuld van hen die onderwijzen.

Bij Jesaja: *'In hen die zullen komen, zal Jakob wortelschieten; Israël zal ontluiken en bloeien, dus dat de aangezichten van het wereldrond vervuld worden met inkomst; heeft hij hem geslagen naar de plaag van hem die sloeg; is hij gedood naar de slachting van zijn gedoden. Ziet, Jehovah is uitgaande van Zijn plaats om de ongerechtigheid van het land te bezoeken; dan zal het land zijn bloeden onthullen en zijn gedoden niet verbergen'*, (Jesaja 27:6,7; 26:21); hier wordt eveneens in de innerlijke zin gehandeld over de laatste tijd van de Kerk, wanneer een nieuwe Kerk zal worden opgewekt, terwijl de oude te gronde gaat; Jakob staat voor degenen die in het uiterlijke van de Kerk zijn, Israël voor hen die in het innerlijke zijn; de aangezichten van het wereldrond staan voor de Kerk in het algemeen, het land voor de oude Kerk; de gedoden voor hen bij wie geen geloof is, omdat er geen naastenliefde is.

Bij dezelfde: *'Gij zijt voortgeworpen uit uw graf zoals een gruwelijke scheut, een bekleedsel der gedoden, de met het zwaard doorboorden; gij zult met hen niet in het graf verenigd worden, want gij hebt uw land verdorven, gij hebt uw volk gedood'*, (Jesaja 14:19,20); de gedoden staan voor hen die beroofd zijn van het geestelijk leven; gij hebt het volk gedood, staat daarvoor dat hij de waarheden en goedheden van het geloof heeft vernietigd; daar wordt over Babel gehandeld, waarmee de ontwijding van het goede wordt aangeduid, nrs. 1182, 1283, 1295, 1306-1308, 1321, 1322, 1326 en verder de verwoesting ervan, nr. 1327.

Bij Jeremia: *'Ik heb de stem gehoord van de dochter Zions; zij hijgt, zij breidt haar handen uit; Wee mij nu, omdat mijn ziel afgemat is vanwege de doodslagers. Snelt rond door de straten van Jeruzalem, en ziet, ik bid u en bekent en zoekt in haar wijken of gij een man vindt, of er één is die het gericht doet, die waarheid zoekt'*, (Jeremia 4:31; 5:1); de dochter Zions staat voor de hemelse Kerk; zij die doden, staan voor hen die de goedheden en waarheden

vernietigen; de man die het gericht doet, staat voor hen die in waarheden vanuit het goede zijn.

Bij Ezechiël: *'Gij hebt Mij ontwijfd bij Mijn volk voor handvullen van gerst en voor stukken brood, om zielen te doden die niet moeten sterven en om zielen levend te maken die niet moeten leven'*, (Ezechiël 13:19); zielen doden staat hier klaarblijkelijk voor het geestelijk leven ontnemen.

Omdat doden ook dit betekende, behoorde het daarom tot de vervloekingen op de berg Ebal *'de genoot in het verborgene te doden en een geschenk aan te nemen om een ziel van onschuldig bloed te doden'*, (Deuteronomium 27:24,25).

Bij Mattheüs: *'In de voleinding der eeuw zullen zij u overleveren in verdrukking en zullen u doden en gij zult gehaat worden van alle natiën om Mijn Naams wil'*, (Mattheüs 24:9) en bij Johannes: *'Jezus zei tot de discipelen: De ure komt dat eenieder die u zal gedood hebben, zal menen aan God een heilige eredienst te brengen; en deze dingen zullen zij doen, omdat zij de Vader niet zullen bekennen, noch Mij'*, (Johannes 16:2,3).

Hier wordt eveneens met doden aangeduid van het geestelijk leven beroven, dat wil zeggen, van het geloof en van de naastenliefde, want met de discipelen worden alle dingen van het ware en van het goede van het geloof en van de naastenliefde aangeduid, nrs. 3488 3858, 6397.

Dat hier niet de discipelen tot wie de Heer sprak worden verstaan, blijkt hieruit dat daar wordt gehandeld over de voleinding van de eeuw, wanneer de Heer zal komen in de wolken des hemels, waarover de discipelen Hem vroegen, waaronder de laatste tijd van de Kerk wordt verstaan, in welke tijd de discipelen niet zouden leven, nr. 3488.

Eender bij Markus: *'De broeder zal de broeder overleveren tot de dood en de vader de kinderen; de kinderen zullen opstaan tegen de ouders en zullen hen doden'*, (Markus 13:12); ook daar wordt over de laatste tijden gehandeld, waar eveneens met doden wordt aangeduid beroven van het ware en het goede die van het geloof en van de naastenliefde zijn, dus van het geestelijk leven.

Bij Lukas: *'Ik zal profeten en apostelen tot hen zenden, maar zij zullen er van hen doden en vervolgen; van het bloed van Abel tot het bloed van Zacharia, de profeet, zal het worden afgeëist van dit geslacht'*, (Lukas 11:49,51).

De profeten en de apostelen staan in de geestelijke zin voor de waarheden en goedheden van de Kerk; doden staat voor die dingen uitblussen; het bloed van Abel staat voor de uitblussing van de naastenliefde.

Dat de profeten de waarheden van de leer uit het Woord zijn, zie de nrs. 2534, 7269; dat het bloed van Abel de uitblussing van de naastenliefde is, nr. 374.

Eender bij Johannes: *'Het bloed der heiligen en der profeten en der gedoden is gevonden in Babylon'*, (Openbaring 18:24); daar staat ook het bloed van de heiligen en de profeten voor de uitblussing van het goede en ware van het geloof en van de naastenliefde; de gedoden staan voor hen die ten aanzien van het geestelijk leven zijn vergaan.

Dat het bloed het van de naastenliefde aangedane geweld is en tevens elk boze in het algemeen, nrs. 374, 1005; en ook de ontwijding van het ware in het bijzonder, nrs. 4735, 6978, 7317, 7326.

Omdat met de gedode of de doorboorde de uitblussing van het goede en het ware wordt aangeduid en in de Joodse Kerk alle dingen die waren ingesteld, uitbeeldingen waren van de geestelijke en hemelse dingen die in het rijk van de Heer zijn en in de hoogste zin van het Goddelijke in de Heer, was daarom wanneer een doorboorde die in het veld lag, werd gevonden, de volgende handelwijze bevolen om het volk te ontzondigen, namelijk, *'dat zij zouden meten naar de steden, van de doorboorde af, liggende in het veld en dat de ouderen van de naastgelegen stad een vaars van een os zouden nemen, waarmee geen arbeid was gedaan en waarop nog geen juk was geweest en haar afbrengen naar een snelle rivier en*

dat de priesters, de zonen van Levi, haar daar zouden onthalzen en dan de ouderen van de stad de handen zouden wassen boven de vaars en zeggen dat hun handen dat bloed niet hebben vergoten, noch hun ogen het hebben gezien en dat zo het bloed verzoend zal worden, (Deuteronomium 21:1-8); wie zou ooit weten, waarom zo'n handelswijze werd ingesteld met als oorzaak een doorboorde, liggend in het veld, tenzij men uit de innerlijke zin weet wat er wordt aangeduid met de doorboorde in het veld, met de naastgelegen stad, met de vaars, met de snelle rivier, met het wassen van de handen en met de overige zaken daar; met de doorboorde in het veld wordt het uitgebluste ware en goede aangeduid, nr. 4503; met het veld de Kerk, nrs. 2971, 3310, 3766; met de stad de leer van het ware, nrs. 402, 2449, 2943, 3216, 4492, 4493; met de ouderen van de stad de met het goede samenstemmende waarheden, nrs. 6524, 6525, 8578, 8585; met de vaars waarop nog geen juk is geweest, het nog niet bevestigde ware; wat een vaars is, zie de nrs. 1824, 1825; met het wassen van de handen boven de vaars aan de snelle stroom, de zuivering van dat boze, omdat het is bedreven vanuit de ongematigde ijver van iemand die niet weet wat het ware is; hieruit als uit het overige kan vaststaan, welke en hoeveel verborgenheden in de afzonderlijke teksten van het Woord zijn bevat, die zeker niet als verborgenheden zullen verschijnen indien men gelooft dat de zin van de letter het al van het Woord is en dus dat daarin niets schuilt dat heiliger en hemelser is; terwijl toch de letterlijke zin voor de mens in de wereld is, dat wil zeggen voor de natuurlijke mens, maar de innerlijke zin voor de mens in de hemel, dat wil zeggen voor de geestelijke mens.

Daaruit blijkt wat het gebod ten aanzien van het niet doden insluit, namelijk dat men niet alleen de mens niet moet doden ten aanzien van het lichaam, maar ook niet moet doden ten aanzien van de ziel, dus niet alleen moet beroven van het leven in de wereld, maar vooral niet moet beroven van het leven in de hemel.

Als dat gebod niet gelijk dit had ingesloten, zou het niet door Jehovah Zelf, dat wil zeggen, door de Heer, met levende stem gedictieerd zijn geweest op de berg Sinaï met zo'n groot wonder; alle volkeren en natiën immers weten zonder rechtstreekse onthulling en hun wetten stellen het eveneens vast, dat men de mens niet moet doden, zoals ook dat men niet moet echtbreken, stelen, vals getuigen; ook moet men niet geloven dat de Israëlitische natie zo stompzinig is geweest, dat zij alleen die dingen niet had geweten, die allen in het gehele aardrijk wisten; maar het onthulde Woord verbergt, omdat het uit het Goddelijke Zelf is, bovendien in zijn schoot hogere en meer universele dingen, namelijk zulke die van de hemel zijn, dus die niet alleen het leven van het lichaam betreffen, maar ook die welke het leven van de ziel of het eeuwige leven betreffen.

Hierin onderscheidt zich het Woord van en verschilt van en munt het uit boven elk ander geschrift.

8903. *Gij zult niet echtbreken*, betekent dat men de dingen die van de leer van het geloof en van de naastenliefde zijn, niet moet verdraaien; dus het Woord niet moet aanwenden om boosheden en valsheden te bevestigen en verder dat men de wetten van de orde niet moet omkeren.

8904. *Gij zult niet echtbreken*; dat dit betekent dat men de dingen die van de leer van het geloof en van de naastenliefde zijn, niet moet verdraaien, dus het Woord niet moet aanwenden om valsheden en boosheden te bevestigen en verder dat men de wetten van de orde niet moet omkeren, staat vast uit de betekenis van echtbreken, boelieren en hoereren, namelijk in de geestelijke of innerlijke zin goe dheden verdraaien en waarheden vervalsen die van de leer van het geloof en van de naastenliefde zijn; en omdat dit met echtbreken wordt aangeduid, wordt ook aangeduid het Woord aanwenden om boosheden en valsheden te bevestigen, want het Woord is de eigenlijke leer zelf van het geloof en van de naastenliefde

en de verdraaiing van het ware en het goede daar, is de aanwending tot valsheden en boosheden.

Dat dit met echtbreken en boeleren in de geestelijke zin wordt aangeduid, weet heden ten dage nauwelijks iemand; de oorzaak hiervan is dat heden ten dage binnen de Kerk door weinigen wordt geweten wat het geestelijke is en hoedanig dit verschilt van het natuurlijke en nauwelijks door iemand, dat er een overeenstemming is tussen het ene en het andere en wel een zodanige dat het beeld van het ene zich in het andere vertoont, dat wil zeggen, dat het geestelijke wordt uitgebeeld in het natuurlijke; dus dat het geestelijke is zoals de ziel en het natuurlijke zoals haar lichaam, en dat zij zo door de invloeiing en vandaar door de verbinding één uitmaken, zoals in de wederverwekte mens zijn innerlijke mens, die ook de geestelijke wordt genoemd en zijn uiterlijke mens, die ook de natuurlijke wordt genoemd.

Omdat men heden ten dage zulke dingen niet weet, kan men daarom niet weten wat echtbreken nog verder betekent dan ten aanzien van het lichaam onwettig verbonden worden. Omdat die kennis heden ten dage, zoals eerder gezegd, onbekend is, is het geoorloofd om de oorzaak te zeggen, waarom echtbreken in de geestelijke zin betekent die dingen verdraaien die van de leer van het geloof en van de naastenliefde zijn, dus de goede dingen echtbreken en de waarheden vervalsen; de oorzaak hiervan, die heden ten dage verborgen is, is deze dat de echtelijke liefde neerdaalt uit het huwelijk van het goede en het ware, welk huwelijk het hemels huwelijk wordt genoemd.

De liefde die uit de Heer invloeit, die er is tussen het goede en het ware in de hemel, wordt veranderd in de echtelijke liefde op aarde en wel door de overeenstemming; vandaar komt het, dat de vervalsing van het ware een hoererij is en de verdraaiing van het goede een echtbreuk is in de innerlijke zin; vandaar komt het eveneens, dat zij die niet in het goede en het ware van het geloof zijn, ook niet in de echtelijke liefde kunnen zijn; en ook dat zij die in echtbreuk de verkwikking van hun leven vinden, niet langer iets van het geloof kunnen opnemen.

Ik heb door de engelen horen zeggen, dat zodra iemand echtbreuk pleegt op aarde en daarin verkwikking vindt, voor hem de hemel wordt gesloten, dat wil zeggen, dat hij weigert langer daaruit iets van geloof en naastenliefde op te nemen.

Dat heden ten dage in de koninkrijken waar de Kerk is, door de meesten echtbreuk voor niets wordt gehouden, komt omdat de Kerk aan haar einde is en er dus niet langer geloof is, omdat er geen naastenliefde is; het ene immers stemt met het andere overeen; waar geen geloof is, is het valse in de plaats van het ware en het boze in de plaats van het goede en daaruit vloeit voort dat echtbreuk niet meer als misdaad wordt aangemerkt; want wanneer de hemel bij de mens is gesloten, vloeien zulke dingen uit de hel in, zie wat hierover eerder is gezegd en getoond in de nrs. 2727-2759, 4434, 4835, 4837.

Dat boeleren en echtbreken in de innerlijke of geestelijke zin de waarheden en de goedheden van het geloof en de naastenliefde vervalsen en verdraaien en dus ook het valse en het boze bevestigen door tegengestelde aanwendingen uit het Woord, kan vaststaan uit de afzonderlijke plaatsen uit het Woord waar echtbreken, boeleren en hoereren worden genoemd, wat duidelijk zal blijken uit het volgende, bij Ezechiël: *‘Zoon des mensen, maak Jeruzalem haar gruwelen bekend: gij hebt gehoereerd vanwege uw naam en hebt uw hoererijen uitgestort over een elk die voorbijging. Gij hebt van uw klederen genomen en u gemaakt kleurrijke offerhoogten en gij hebt daarop gehoereerd; gij hebt genomen de vaten van uw sieraad van Mijn goud en van Mijn zilver dat Ik u gegeven had en gij hebt u beelden van het manlijke gemaakt en gij hebt daarmee gehoereerd. Gij hebt uw zonen en uw dochters, die gij Mij gebaard hebt, genomen en hebt zo geslachtofferd; waren uw hoererijen niet genoeg. Gij hebt gehoereerd met de zonen van Egypte, uw naburen groot van vlees en gij hebt uw hoererij vermenigvuldigd om Mij te ergeren. En gij hebt gehoereerd met de zonen van Assur, omdat er voor u geen verzadiging was; met wie gij ook hebt gehoereerd en toch*

was u niet verzadigd. En gij hebt uw hoerij vermenigvuldigd tot aan het land van koophandel Chaldea en toch zijt gij daarin niet verzadigd geworden.

De overspelige vrouw neemt in plaats van haar man de vreemden aan. Zij geven aan alle loonhoeren loon, gij echter gaf uw beloningen aan al uw liefhebbers en gij beloonde ze opdat zij tot u van rondom zouden komen tot uw hoerijen. Daarom, o loonhoer, hoor het woord van Jehovah: Ik zal u richten naar de gerichten van de overspeelsters en van de bloedvergietsters', (Ezechiël 16:1) e.v.

Wie kan niet zien, dat met de hoerijen hier de vervalsingen van het ware en het echtbreken van het goede worden aangeduid; en wie kan hier het kleinste woordje verstaan, indien hij niet weet dat hoerij zulke dingen betekent en ook indien hij niet weet wat betekent: de zonen van Egypte, de zonen van Assur, Chaldea met wie Jeruzalem gezegd wordt te hebben gehoereerd; dat zij niet met die volken zelf heeft gehoereerd, is duidelijk.

Het moet dus worden gezegd wat die teksten in de innerlijke zin betekenen; onder Jeruzalem wordt de verdraaide Kerk verstaan; de klederen daar zijn de waarheden die worden verdraaid; vandaar zijn de valsheden die worden erkend, de kleurrijke offerhoogten; de zonen van Egypte zijn de wetenschappelijke dingen, de zonen van Assur de redeneringen, Chaldea de ontwijding van het ware; dat de klederen de waarheden zijn, zie de nrs. 1073, 2576, 4545, 4763, 5248, 5319, 5954, 6914, 6918; dat de hoogten de erediensten zijn en de gekleurde hoogten hier de eredienst van het valse, nr. 796; de vaten van het sieraad uit goud en zilver zijn de erkenningen van het goede en het ware; dat de vaten de erkenningen zijn, nrs. 3068, 3079; dat het goud het goede is, nrs. 113, 1551, 1552, 5658, 6914, 6917; het zilver het ware van het goede, nrs. 1551, 2048, 2954, 5658; de beelden van het manlijke betekenen de schijnbaarheden en de gelijkenissen van het ware, nr. 2046; de zonen en de dochters die zij baarden, zijn de waarheden en de goedheden, die zij verdraaiden; dat de zonen de waarheden zijn, nrs. 489, 491, 533, 1147, 2623, 2803, 2813, 3373; dat de dochters de goedheden zijn, nrs. 489, 2362, 3024; dat de zonen van Egypte de wetenschappelijke dingen zijn, waardoor er verdraaiing is, nrs. 1164, 1165, 1186, 1462, 2588, 4749, 4964, 4967, 5700, 5702, 6004, 6015, 6125, 6651, 6679, 6683, 6692, 6750, 7296, 7779, 7926; dat Assur de redenering is waardoor de wetenschappelijke dingen de waarheden van het geloof verdraaid en de goedheden ervan geschonden worden, nrs. 119, 1186; de hoerij vermenigvuldigen tot aan het land Chaldea, is tot aan de ontwijding van het ware; dat Chaldea de ontwijding van het ware is, nr. 1368; daaruit blijkt, waarom er wordt gezegd overspelige vrouw en ook loonhoer; eender als van Babel in de Openbaring: *'Een uit de zeven engelen die de zeven fiolen hadden, kwam en sprak met mij, zeggende tot mij: Kom, ik zal u tonen het gericht van de grote loonhoer, zittende op vele wateren, met wie de koningen der aarde gehoereerd hebben en die de aarde bewonen zijn dronken geworden van de wijn van haar hoerij; het was het grote Babylon, de moeder der hoerijen en van de gruwelen der aarde'*, (Openbaring 14:8; 17:1,2,5; 18:3); dat Babylon degenen zijn die de waarheden en de goedheden van de Kerk verdraaien ter wille van de eigen heerschappij en het eigen voordeel en dit tot aan de ontwijding toe, staat vast uit de betekenis van Babel, nrs. 1182, 1183, 1295, 1304, 1306-1308, 1321, 1322, 1326, 1327; vandaar komt het, dat Babylon een loonhoer en de moeder der hoerijen wordt genoemd. Degenen die niets over de innerlijke zin weten, geloven dat de koningen van de aarde die met haar hebben gehoereerd, koningen op aarde of koninkrijken betekenen, maar dat betekenen zij niet, maar de waarheden van het geloof van de Kerk; en met deze hoereren is die verdraaien; dat de koningen de waarheden van het geloof zijn, zie de nrs. 1672, 2015, 2069, 3009, 4575, 4581, 4966, 5044, 6148; en dat de aarde de Kerk is, nrs. 566, 662, 1067, 1262, 1413, 1413, 1607, 1733, 1850, 2117, 2118, 2928, 3355, 4447, 4535, 5577, 8011, 8732; die de aarde bewonen zijn dronken geworden van de wijn der hoerij, wil zeggen dat zij die binnen de Kerk zijn tot dwalingen en waanzinnigheden zijn gebracht door de valsheden uit het boze; dronken worden immers is in dwalingen worden geleid door valse redeneringen en door

tegengestelde uitleggingen van het Woord, nr. 1072; de wijn is het valse vanuit het boze, nr. 6377; vandaar is de wijn van de hoererijs het valse vanwege de verdraaiing van het ware; dat de aarde de Kerk is, is juist getoond; er wordt gezegd zittend op vele wateren, omdat het op de valsheden is, want de wateren zijn in de echte zin de waarheden en in de tegengestelde zin de valsheden, nrs. 729, 790, 8137, 8138, 8568.

Dat echtbreken en hoereren is de goedheden en waarheden van de Kerk verdraaien, staat ook elders duidelijk vast bij Ezechiël: *'Er waren twee vrouwen, dochters van één moeder; zij hoereerden in Egypte; in haar jeugd hoereerden zij; Ohola is Samaria en Oholiba is Jeruzalem; Ohola hoereerde onder mij en zij beminde haar liefhebbers, de Assyriërs die nabij waren, bekleed met hemelsblauw, overheden en leiders, alle jongemannen des verlangens, ruiters, rijdende op paarden; zij gaf haar hoererijs op hen, de keur van alle zonen van Assur; evenwel verliet zij haar hoererijs uit Egypte niet, want met hen hadden zij gelegen in haar jeugd. Oholiba verdierf haar liefde meer dan zij; en haar hoererijs boven de hoererijs van haar zuster; zij werd verliefd op de zonen van Assur; zij deed tot de hoererijs toe, toen zij geschilderde mannen op de wand zag, de beelden van de Chaldeeën geschilderd met menie; en zij had hen lief bij het opzien van haar ogen; ook kwamen tot haar de zonen van Babel tot samenligging der liefden; zij bevleekten haar met hun hoererijs; zij heeft evenwel haar hoererijs vermenigvuldigd, terwijl zij gedacht aan de dagen van de jeugd, waarin zij gehoereerd had in het land van Egypte; zij werd verliefd meer dan de bijwijven van hen'*, (Ezechiël 23:2 e.v.).

Ook in deze teksten kan men zien, dat onder de hoererijs de geestelijke hoererijs worden verstaan, dat wil zeggen, de verdraaiingen van het goede en de vervalsingen van het ware, die van de Kerk zijn en verder dat de dingen die in de innerlijke zin vervat zijn, niet aan de dag treden, indien men niet weet wat wordt aangeduid met de zonen van Egypte, met de Assyriërs of de zonen van Assur, met Chaldea en met Babel; want dat niet die naties worden verstaan, maar dat zulke dingen worden verstaan die van het valse zijn, is duidelijk; daarmee immers hebben de inwonsters van Samaria en Jeruzalem niet gehoereerd; maar wat met Egypte, Assur, Chaldea en Babel wordt aangeduid, zie hiervoor.

Uit wat volgt staat ook vast dat de hoererijs en de echtbreuken in de innerlijke zin de vervalsingen en verdraaiingen van het goede en het ware zijn, dus de echtbreuk ervan, zoals bij Hosea: *'Twist met ulieder moeder, twist, aangezien zij Mijn echtgenote niet is en Ik haar Echtgenoot niet ben; opdat zij van haar aangezichten de hoererijs zal verwijderen en haar echtbreuken van tussen haar borsten; over haar zonen zal Ik Mij niet ontfermen, omdat zij zonen der hoererijs zijn, aangezien hun moeder heeft gehoereerd, zeggende: Ik zal mijn liefhebbers nagaan, die mijn brood en mijn wateren geven, mijn wol en mijn vlas en mijn olie en mijn dranken; Ik zal haar wijnstok en haar vijgenboom verwoesten, waarvan zij zei: Die zijn mij een hoerenloon dat mijn liefhebbers mij gegeven hebben'*, (Hosea 2:2-12).

Onder de moeder wordt hier in de innerlijke zin de Kerk verstaan, nrs. 289, 2691, 2717, 4257, 5581, 8897; evenzo onder de echtgenote, nrs. 252, 253, 409, 749, 770; van haar wordt gezegd dat zij geen echtgenote is, omdat zij in verdraaide waarheden is, dat wil zeggen, in valsheden; onder de zonen de waarheden van de Kerk, hier de valsheden, omdat zij zonen der hoererijs worden genoemd, nrs. 489, 491, 533, 2623, 2803, 2813, 3373, 3704, 4257.

Wat brood, water, wol en vlas en verder olie en drank is, en ook de wijnstok en de vijgenboom, is in die plaatsen getoond, namelijk dat het de goedheden van de liefde en de naastenliefde zijn en verder de innerlijke en de uiterlijke goedheden en waarheden van het geloof, maar in de tegengestelde zin de boosheden en de valsheden, want de goede dingen worden boos en de ware dingen worden vals, wanneer zij worden verdraaid; wat brood is, zie de nrs. 276, 680, 2165, 2177, 3464, 3478, 3735, 3813, 4217, 4735, 4976, 5915, 6118, 6409; wat de wateren zijn, nrs. 739, 790, 8137, 8138, 8568; wat vlas is, nr. 7601; wat olie, nrs. 886, 3728, 4582; wat drank, nrs. 3069, 3168, 3772, 8562; wat de wijnstok, nrs. 1069, 5113, 6376;

wat de vijgenboom, nrs. 4231, 5113; het hoerenloon is het valse van de leer, dat zij voor het ware aanprijzen.

Bij dezelfde: *‘Mijn volk ondervraagt het hout en zijn stok antwoordt hem, omdat de geest der hoererijen heeft verleid en zij gehoereerd hebben van onder hun god; op de kruinen der bergen slachtofferen zij en op de heuvelen roken zij, deswege hoereren uw dochters en uw schoondochters bedrijven overspel.*

Indien gij hoereert Israël, dat Juda niet schuldig zal worden; zal Ik niet bezoeken over uw dochters, omdat zij hoereren en over uw schoondochters, omdat zij echtbreken; omdat deze delen met de hoeren en met de veile deernen slachtofferen’, (Hosea 4:11 e.v.); hoereren onder hun god, staat voor het ware verdraaien, want met god wordt in de innerlijke zin het ware aangeduid en in de tegengestelde zin het valse, nrs. 2586, 2769, 2807, 2822, 4295, 4402, 4544, 7010, 7268, 7873, 8301, 8867; de bergen en de heuvels zijn de liefden; hier de liefden van zich en van de wereld, nrs. 795, 796, 1691, 2722, 6435; het hout dat wordt ondervraagd, is het goede van de verkwikking van de een of andere begeerte, nr. 643; de stok die antwoordt, is de denkbeeldige macht uit het verstandelijk eigene, nrs. 4013, 4015, 4876, 4936, 7011, 7026.

Omdat de goden in de echte zin waarheden betekenen en in de tegengestelde zin valsheden, wordt daarom met de ware dingen vervalsen en de goede dingen echtbreken aangeduid *‘vreemde goden nahoereren’,* zoals achter Baäl, achter Moloch, achter de afgoden, (Ezechiël 6:9; Leviticus 20:5) en elders.

Hieruit nu kan vaststaan wat wordt verstaan onder echtbreken en hoererijen in de volgende plaatsen, bij Jesaja: *‘Gijlieden nadert hiertoe, gij zonen der toveres, gij overspelig zaad en zij heeft gehoereerd; tegen wie maakt gij u lustig, tegen wie spert gij de mond wijd open en steekt gij de tong lang uit; zijt gij niet geboren der overtreding, een zaad der leugen, u die gloeit van lust voor de goden onder alle groene boom’,* (Jesaja 57:3-5).

Bij dezelfde: *‘Het zal geschieden ten einde van zeventig jaren, Jehovah zal Tyrus bezoeken, opdat zij wederkeert tot haar hoerenloon en zij hoereert met alle koninkrijken van de aarde over de aangezichten van het wereldrond’,* (Jesaja 23:17,18).

Bij Jeremia: *‘En een man heeft zijn echtgenote heengezonden en zij is van hem heengegaan en werd van een andere man; zij heeft gehoereerd met vele genoten. Gij hebt het land ontwijd met uw hoererijen en uw boosheid. Hebt gij gezien wat de afgekeerde Israël gedaan heeft; deze was heengaande op alle hoge berg en onder alle groene boom en gij hoereerde daar. Ook haar trouweloze zuster Juda ging heen en ook zij heeft gehoereerd, dermate dat zij door de stem van haar hoererij het land heeft ontwijd; zij heeft geboeleerd met steen en met hout’,* (Jeremia 3:1-10).

Bij dezelfde: *‘Dit is uw lot dat gij Mij hebt vergeten en op leugen hebt vertrouwd; uw echtbreuken en uw gehinnik, de snoodheid van uw hoererij, op de heuvels, in het veld heb Ik uw gruwelen gezien; wee u, Jeruzalem’,* (Jeremia 13:25,27).

Bij dezelfde: *‘Tegen de profeten: Het land is vol van echtbrekers, omdat het land vanwege de vervloeking treurt; de weiden van de woestijn zijn verdord; omdat zowel de profeten als de priesters huichelarij bedrijven. In de profeten van Jeruzalem heb Ik ook een huiveringwekkende verstoktheid gezien, door te echtbreken en door te gaan in leugen; zij hebben de handen van de bozen bevestigd; zij spreken het gezicht van hun hart, niet uit de mond van Jehovah’,* (Jeremia 23:9,10) e.v.

Bij dezelfde: *‘Zij hebben een dwaasheid in Israël gedaan en geboeleerd met de vrouwen van hun genoten en zij hebben het woord in Mijn Naam leugenachtig gesproken dat Ik hun niet geboden heb’,* (Jeremia 29:23).

Hieruit blijkt duidelijk dat echtbreken en boeleren is de waarheden van het Woord ontvouwen en verdraaien vanuit het hart, dat wil zeggen uit het eigene, dus zoals de liefde van zich en

van de wereld het aanraden; bijgevolg is het leugens, dat wil zeggen, valsheden spreken, zoals openlijk wordt gezegd.

Bovendien bij Hosea: *‘Verblijd u niet, o Israël, omdat gij gehoereerd hebt van onder uw god; gij hebt hoerenloon bemind op alle dorsvloeren de korens’*, (Hosea 9:1).

Bij dezelfde: *‘Jehovah sprak tot Hosea: Ga heen, neem u een vrouw der hoererijen en kinderen der hoererijen, omdat het land al hoererende heeft gehoereerd van achter Jehovah’*, (Hosea 1:2).

Bij Nahum: *‘Wee der stad der bloeden, vanwege de veelheid van de hoererijen van de hoer, goed van gunst, meesteres der toverijen, die de natiën verkoopt door haar hoererijen en de families door haar toverijen’*, (Nahum 3:1,4).

Bij Mozes: *‘Uw zonen zullen weidende zijn in de woestijn 40 jaren en zullen uw hoererijen dragen 40 jaren, naar het getal der dagen in welke gij het land verspied hebt, elke dag voor een jaar zult gij uw ongerechtigheid dragen’*, (Numeri 14:33,34)

Omdat hoererijen op aarde overeenstemmen met de vervalsingen van het ware en de echtbreuk van het goede, was er daarom *‘de doodstraf voor echtbrekers’*, (Leviticus 20:10) en *‘moest de dochter van een man-priester, indien zij zich ontwijdde door te hoereren, met vuur worden verbrand’*, (Leviticus 21:9; en verder *‘dat niet enige dochter in Israël zou worden blootgesteld aan hoererij’*, (Leviticus 19:29); evenzo dat *‘een bastaard niet zou komen in de vergadering van Jehovah, zelfs niet zijn tiende geslacht’*, Deuteronomium 23:2). En dat *‘geen hoerenloon gebracht mocht worden in het huis van Jehovah, omdat het een gruwel was’*, (Deuteronomium 23:18).

Hieruit staat nu ten volle vast wat met echtbreken wordt aangeduid, namelijk dat dit in de innerlijke zin is echtbreuk plegen, in de uitbeeldende innerlijke zin afgoden en andere goden vereren door zulke dingen die van de Kerk zijn; dus de uiterlijke en innerlijke afgodische dingen; in de geestelijke innerlijke zin worden echter de echtbrekingen van het goede en de verdraaiingen van het ware aangeduid.

Hieruit blijkt duidelijk, vanwaar het komt dat echtbreuk in zich in zich goddeloos is en gruwelen wordt genoemd, namelijk daarvandaan dat zij overeenstemmen met het huwelijk van het valse en het boze, dat het helse huwelijk is; en omgekeerd, waarom echte huwelijken heilig zijn, namelijk daarvandaan dat zij overeenstemmen met het huwelijk van het goede en het ware, dat het hemelse huwelijk is; ja zelfs daalt de ware echtelijke liefde uit het huwelijk van het goede en het ware neer, dus uit de hemel, dat wil zeggen, door de hemel uit de Heer; maar de liefde van echtbreuk uit het huwelijk van het valse en het boze, dus uit de hel, dat wil zeggen, uit de duivel.

8905. *Gij zult niet stelen*, betekent dat men niet van iemand zijn geestelijke goedheden moet wegnemen en dat men niet aan zich de dingen moet toekennen die van de Heer zijn.

8906. *Gij zult niet stelen*; dat dit betekent dat men niet van iemand zijn geestelijke goede dingen moet wegnemen en dat men niet aan zich de dingen moet toekennen die van de Heer zijn, staat vast uit de betekenis van stelen, dus van iemand zijn geestelijke goedheden afnemen; dat dit met stelen wordt aangeduid, komt omdat rijkdom en schatten in de geestelijke zin de erkentissen van het goede en het ware zijn, in het algemeen alle waarheden van het geloof en de goedheden van de naastenliefde, dat wil zeggen alles wat van het geestelijk leven van de mens is, waarom die dingen wegnemen van iemand, dus stelen van hem is in de geestelijke zin die dingen van hem afnemen; en omdat alle geestelijke goedheden, dat wil zeggen, alle dingen van het geloof en van de naastenliefde, enig en alleen uit de Heer zijn en in het geheel niets uit de mens, wordt daarom met stelen ook aangeduid zich de dingen toekennen die van de Heer zijn; zij die dit doen, worden ook dieven en rovers genoemd bij Johannes: *‘Voorwaar zeg Ik ulieden: Die niet ingaat door de deur in de stal der*

schapen, maar van elders opklimt, die is een dief en een rover, die echter ingaat door de deur, is de herder der schapen. Ik ben de deur; indien iemand door Mij binnengegaan zal zijn, die zal gezaligd worden; en hij zal ingaan en uitgaan en weide vinden. De dief komt niet dan opdat hij zal stelen en slachten en verderven; Ik ben gekomen opdat zij het leven hebben en overvloed hebben', (Johannes 10:1-13).

Ingaan door de deur in de stal der schapen, is door de Heer, want de Heer is de Deur, zoals Hijzelf zegt; de schapen zijn degenen die in de naastenliefde en daaruit in het geloof zijn; dezen gaan door de Heer binnen, wanneer zij erkennen dat uit Hem het al van het geloof en van de naastenliefde is, want deze vloeien dan uit Hem in; maar die dingen toekennen aan anderen, vooral aan zichzelf, is die wegnemen, dus slachten en verderven.

Zij die aan zichzelf de dingen toekennen die van de Heer zijn, stellen ook in de werken verdienste en maken zichzelf gerechtigheid, nrs. 1110, 1877, 2027, 2273, 2340, 2373, 2400, 3816, 4007, 4174, 4943, 6388-6390, 6392, 6478; dit nu is stelen in de geestelijke zin; en dit doet zich aan de engelen in de hemel voor, wanneer door de mens in het Woord stelen wordt gelezen, want de engelen verstaan het Woord niet anders dan geestelijk.

Hetzelfde wordt met stelen aangeduid bij Hosea: *'Toen Ik Israël genas, werd de ongerechtigheid van Efraïm onthuld en de boosheden van Samaria, omdat zij de leugen deden; en de dief komt, de bende verspreidt zich naar buiten; nu omgeven hen hun werken voor Mijn aangezichten; door hun boosheid verblijden zij de koning en door hun leugens de vorsten', (Hosea 7:1-3).*

En bij Joël: *'De dag van Jehovah komt; vóór hem verteert een vuur en achter hem ontvlamt de vlam; zoals de tuin van Eden is het land vóór hem, maar achter hem een woestijn der woestheid; zoals de aanblik van paarden is zijn aanblik en zoals ruiters aldus rennen zij; zoals het gedruis van wagens op de kruinen der bergen; in de stad rennen zij heen en weer, op de muur rennen zij, in de huizen klimmen zij op, door de vensters gaan zij binnen zoals een dief; vóór hem is de aarde beroerd, hebben de hemelen gebeefd, de zon en de maan zijn zwart geworden en de sterren hebben de glans ingetrokken', (Joël 2:1-10).*

Daar wordt gehandeld over de verlating van de Kerk, wanneer de valsheden binnenbreken en de waarheden vernietigen; deze valsheden zijn de dieven die de huizen beklimmen en door de vensters binnengaan; wie is niet verwonderd, waarom er wordt gezegd dat de dag van Jehovah zal zijn zoals de aanblik van paarden en dat zij dan zoals ruiters rennen, in de stad heen en weer rennen, op de muur rennen, in de huizen opklimmen, door de vensters binnengaan, de aarde zal beroerd worden, de hemelen zullen beven, de zon en de maan zwart zullen worden en de sterren hun glans zullen intrekken?

Degene die niets weet ten aanzien van de innerlijke zin en die in zijn hart de heiligheid van het Woord in twijfel trekt, zal zeggen dat deze tekst alleen maar woorden zijn, zonder dat daarin het Goddelijke is verborgen en misschien zal hij het zinloze gezegden noemen. Maar hij die gelooft dat het Woord allerheiligst is, omdat het Goddelijk is en die bovendien weet dat er een innerlijke zin is, die handelt over de Kerk, over de hemel en over de Heer Zelf, zal bekennen dat de woorden daar elk afzonderlijk van een bijzonder gewicht zijn. Wat de woorden en de gezegden daar betekenen, moet dus in het kort worden ontvouwd; de dag van Jehovah is de laatste staat of de laatste tijd van de Kerk, wanneer het ware niet langer daar is, maar in de plaats van het ware het valse; het vuur dat vóór hem verteert, is de begeerte van het boze, de vlam die achter hem ontvlamt, is de begeerte van het valse daaruit; de aanblik van paarden is het verstandelijke, redenerende vanuit het valse alsof het vanuit het ware was; de ruiters die rennen, zijn de redeneerders; de wagens zijn de leerstellingen van het valse, de stad is de leer zelf; de muur waarop zij rennen, is het wezenlijk valse; de huizen die zij beklimmen, is het wilsdeel van de mens; de vensters waardoor zij naar binnengaan, zijn de verstandelijke dingen; de dief is het valse dat het ware wegneemt; de aarde die vóór hem beroerd zal worden, is de Kerk, ook de hemelen die zullen beven; de zon is de liefde tot de

Heer, de maan is het geloof in Hem; van die wordt gezegd dat zij zwart worden, wanneer zij niet langer verschijnen; de sterren zijn de erkenningen van het goede en het ware, die niet langer vanuit het geloof en de liefde, dus uit de hemel, het licht zullen hebben, wat is de glans intrekken.

Hieruit kan vaststaan wat deze teksten in het algemeen inhouden en ook in welke zin die dag of de laatste staat van de Kerk een dief wordt genoemd die de huizen beklimt en door de vensters naar binnengaat, namelijk dat dit het valse is dat dan de gehele mens in beslag zal nemen, zowel zijn wil als zijn verstand en zo al het ware en goede zal wegnemen.

Hetzelfde wordt met de dief aangeduid bij Obadja: *‘De Heer Jehovih zei tot Edom: Indien er dieven tot u komen, indien verstoorders des nachts, hoe zult gij uitgeroeid zijn; zullen zij niet stelen dat wat voor hen genoeg is’*, (Obadja 5); eender met de dief of de steler bij (Zacharias 5:1-4; Psalm 50:17-19; Mattheüs 6:19,20).

Evenals alle inzettingen die door de Heer aan de zonen Israëls waren bevolen, gegrondvest waren in de wetten van de orde die in de hemel zijn, dat wil zeggen, die haar bestaan en haar wezen ontleenden aan de geestelijke wereld, evenzo daarom ook de wetten die ten aanzien van de diefstallen werden uitgevaardigd, zoals: *‘Dat wie een os stal en verkocht er vijf zal wedergeven, indien een stuk kleinvee, er vier’*, (Exodus 22:1); en ook: *‘Indien een dief in het doorgraven is geslagen, is er geen bloed; is echter de zon opgegaan, zo is er bloed; de dief zal wedergeven of verkocht worden; indien het gevonden wordt in zijn hand, zal hij het dubbel vergoeden’*, (Exodus 22:2,3).

‘Wie een man zal gestolen en hem verkocht hebben, maar hij gevonden zal zijn in zijn hand, al stervende zal hij sterven’, (Exodus 21:16).

‘Indien een man gevonden zal worden die een ziel van zijn broeders, van de zonen Israëls, gestolen zal hebben en voordeel uit hem getrokken zal hebben, als hij hem verkocht zal hebben, deze dief zal gedood worden, opdat gij het boze uit het midden van u verwijdere’, (Deuteronomium 24:7).

De mannen uit de zonen Israëls zijn in de innerlijke zin degenen die in het ware en het goede van het geloof zijn, dus in de abstracte zin de waarheden en goedheden van het geloof, nrs. 5414, 5879, 5951; en daarom is een man uit de zonen Israëls stelen, die dingen wegnemen en hem verkopen is die vervreemden en eveneens maken dat zij dienen; de waarheden en goedheden van het geloof immers zijn, omdat zij uit de Heer zijn, in de vrije staat; ook dienen zij niet dan alleen de Heer; maar wanneer zij worden vervreemd, dan komen zij in een slaafse staat, want dan dienen zij enig boze van de liefde van zich of van de wereld, dus enige lichamelijke begeerte; vandaar de afleiding en de overeenstemming van deze wet.

En omdat dan het ware en het goede van de Kerk van vrij slaafs wordt, dus van levend dood wordt, is daarom de straf, die de uitwerking is, de dood.

8907. Gij zult aan uw naaste niet antwoorden als de getuige van een leugen, betekent dat men het goede niet het boze moet noemen, noch het ware het valse, dus ook niet omgekeerd het boze het goede noemen en het valse het ware.

8908. Gij zult aan uw naaste niet antwoorden als getuige van een leugen; dat dit betekent dat men het goede niet het boze moet noemen, noch het ware het valse, dus ook niet omgekeerd het boze het goede moet noemen en het valse het ware, staat vast uit de betekenis van de getuige van een leugen zijn, dus de bevestiging van het valse; dat de getuige de bevestiging is, zie nr. 4197; en dat de leugen het valse van het geloof is, zal blijken uit wat volgt; aan de naaste antwoorden, is dus aan iemand zeggen; met de naaste immers wordt ieder mens aangeduid en in het bijzonder iedereen die in het goede is en in de abstracte zin het goede zelf, nrs. 3419, 5025, 6704, 6706-6711, 6818, 8123; vandaar is gij zult aan de naaste niet

antwoorden als de getuige van een leugen, in de innerlijke zin, niet aan iemand het valse zeggen, dus zeggen dat het goede het boze is en het ware het valse, noch omgekeerd. Hoe het hiermee is gesteld, moet in het kort worden ontvouwd; bij eenieder bij wie de liefde van zich of van de wereld regeert, dat wil zeggen, die voorrang dan wel eerbewijzen of gewin ten doel heeft, voor die allen maakt het niets uit om te zeggen en te overreden dat datgene wat ongerecht is, gerecht is en dat datgene wat gerecht is, ongerecht is en om zo als getuigen van een leugen op te treden.

De oorzaak dat zij zodanig zijn, is dat hun wil geheel en al is onderworpen aan die liefden en de begeerten ervan en daardoor geheel in beslag genomen en bezeten is en dan kan het verstand, dat het andere deel van het gemoed is, weliswaar zien wat gerecht en ongerecht is, maar het wil het niet zien; de wil immers heeft de overhand op het verstand en door invloeiing overreed hij en tenslotte verblindt hij ook.

Deze mensen hebben ook geen geweten en weten niet dat het geweten daarin bestaat, datgene gerecht te noemen wat gerecht is, niet ter wille van een andere oorzaak dan omdat het gerecht is, dat wil zeggen, uit liefde voor het gerechte.

Zij die zodanig zijn in de wereld, die zijn ook zodanig in het andere leven, maar met dit verschil dat zij dan niet het gerechte het ongerechte noemen, maar het goede dat van het geloof is, het boze noemen en het ware het valse, want het gerechte in de burgerlijke wereld stemt overeen met het goede en het ware in de geestelijke wereld; en dit doen zij zonder geweten en eveneens zonder schaamte, omdat zij daarvan doordrenkt en daaraan gewend waren in het leven van het lichaam.

Meermalen wordt er in het Woord van leugen gesproken en daarmee wordt overal in de innerlijke zin het valse en het boze van het geloof aangeduid en met de getuige van een leugen, die ook de getuige van het geweld wordt genoemd, wordt de bevestiging van het valse aangeduid, hetzij het is voor de rechter, hetzij voor wie dan ook, hetzij voor zichzelf van binnen in zijn denken door zichzelf te overreden, zoals in (Exodus 23:1; Leviticus 19:11,12; Deuteronomium 19:16-20).

Dat de leugen in de geestelijke zin het boze en het valse is, die van het geloof zijn, staat vast uit de volgende plaatsen; bij Johannes: *‘Gij zijt uit de vader de duivel en wilt de verlangens uws vaders doen; die was een mensenmoeder van den beginne en is in de waarheid niet staande gebleven, omdat de waarheid niet in hem is; wanneer hij de leugen spreekt, zo spreekt hij uit de eigen dingen, omdat hij een leugenspreker is en de vader ervan’*, (Johannes 8:44); de leugen staat hier voor het valse van het geloof; er wordt immers gehandeld over de Joden, namelijk dat zij de Heer niet wilden erkennen; de duivel is hier in de geestelijke zin het valse en de vader ervan het boze; want het valse is uit het boze, zoals een zoon uit een vader; het valse dat van de duivel is, is het valse van het geloof en het boze is het boze van de liefde van zich en van de liefde van de wereld.

Bij Jesaja: *‘Moab is zeer hovaardig; zijn hoogmoed en zijn hovaardij en zijn toorn, zijn leugens zijn niet vast’*, (Jesaja 16:6); de leugens staan voor de valsheden van het geloof, omdat Moab degenen zijn die in het boze van de eigenliefde zijn en daarom de waarheden vervalsen, nrs. 2468, 8315.

Bij dezelfde: *‘Wij hebben een verbond gemaakt met de dood en met de hel hebben wij een visioen gemaakt; wij hebben in de leugen het vertrouwen gesteld en in de valsheid hebben wij ons verscholen’*, (Jesaja 28:15).

Bij dezelfde: *‘Een volk des oproers is het, leugenachtige zonen, zonen die de wet van Jehovah niet hebben willen horen’*, (Jesaja 30:9).

Bij Jeremia: *‘Zij bespotten, de man zijn genoot en de waarheid spreken zij niet; zij hebben hun tong geleerd leugen te spreken’*, (Jeremia 9:5).

Bij dezelfde: *‘Ziet, Ik ben tegen hen die de dromen der leugen profeteren; en die vertellen, opdat zij Mijn volk verleiden door hun leugens’*, (Jeremia 23:32).

Bij dezelfde: *‘Het zwaard tegen de leugenaars, opdat zij verdwazen’*, (Jeremia 50:36).

Bij Ezechiël: *‘Zij hebben gezien ijdelheid en waarzeggerij der leugen, zeggende: Gezegde van Jehovah, wanneer Jehovah hen niet gezonden heeft; en daarom zo zegt de Heer Jehovah, deswege dat gij ijdelheid spreekt en leugen ziet, derhalve, ziet, Ik ben tegen ulieden’*, (Ezechiël 13:6-9).

Bij Nahum: *‘Wee der stad der bloeden, geheel vol leugen en roof is zij’*, (Nahum 3:1).

Bij Zefanja: *‘De overblijfselen van Israël doen geen verdraaidheid, noch zullen zij leugen spreken en in hun mond zal geen tong des bedrogs gevonden worden; dezen zullen weiden en rusten’*, (Zefanja 3:13).

Bij Johannes: *‘Buiten zijn de honden, de bezweerders en de hoereerders en de mensenmoorders en de afgodendienaars en elkeen die de leugen liefheeft en doet’*, (Openbaring 22:15); in deze, zoals in verscheidene andere plaatsen, staat de leugen voor het valse en het boze van het geloof.

8909. vers 14. *Gij zult niet begeren uws naasten huis; gij zult niet begeren uws naasten echtgenote en zijn dienstknecht en zijn dienstmaagd en zijn os en zijn ezel en al wat uw naaste heeft*, betekent dat men zich moet wachten voor de liefde van zich en van de wereld en dus dat de boosheden die zijn bevat in de voorafgaande geboden niet van de wil worden en zo uitbreken.

8910. Gij zult niet begeren uws naasten huis; gij zult niet begeren uws naasten echtgenote en zijn dienstknecht en zijn dienstmaagd en zijn os en zijn ezel en al wat uw naaste heeft; dat dit betekent dat men zich moet wachten voor de liefde van zich en van de wereld en dus dat de boosheden die zijn bevat in de voorafgaande geboden niet van de wil worden en zo uitbreken, staat vast uit de betekenis van begeren, dus willen vanuit een boze liefde; dat begeren dit is, komt omdat alle begeerte is van een bepaalde liefde; want niets wordt begeerd tenzij het wordt geliefd en daarom is de begeerte het aanhoudende van de liefde, hier van de liefde van zich of van de wereld en is zij als het ware het leven van de ademhaling ervan; want wat de boze liefde ademt, wordt de begeerte genoemd, maar wat de goede liefde ademt, wordt het verlangen genoemd; de liefde zelf behoort tot het andere deel van het gemoed dat de wil wordt genoemd, want alles wat de mens liefheeft, dat wil hij; de begeerte behoort echter tot het ene zowel als tot het andere, namelijk zowel tot de wil als tot het verstand, maar eigenlijk is zij van de wil in het verstand.

Hieruit blijkt vanwaar het komt dat met de woorden ‘gij zult niet begeren de dingen die van de naaste zijn’, wordt aangeduid dat men zich daarvoor moet wachten dat zij van de wil worden; want de dingen die van de wil worden, worden de mens toegeëigend, aangezien de wil de mens zelf is.

In de wereld gelooft men dat het denkvermogen de mens zelf is; maar het zijn twee dingen die het leven van de mens samenstellen: het verstand en de wil; tot het verstand behoort het denken en tot de wil de aandoening die van de liefde is, dus het verstand vanuit de wil.

Dat deze beide onderling zijn onderscheiden, is duidelijk voor eenieder die daarover nadenkt, namelijk dat de mens kan verstaan en doorvatten dat het boos is wat hij wil en dat het goed is wat hij wil of niet wil; daaruit blijkt duidelijk dat de wil de mens zelf is, maar niet het denken tenzij voor zoveel als daarin uit de wil overgaat.

Vandaar komt het dat de zaken die in het denken van de mens binnengaan en niet via het denken in de wil, hem niet onrein maken, maar de dingen die door het denken in de wil binnengaan; dat deze dingen de mens onrein maken, komt omdat die hem dan worden toegeëigend en van hemzelf worden, want de wil is, zoals eerder gezegd, de mens zelf.

Van datgene wat van de wil wordt, wordt gezegd dat zij in het hart van hem ingaan en daarvan uitgaan; maar van de zaken die slechts van het denken zijn, wordt gezegd dat zij in

de mond ingaan, maar door de buik in heerlijkheid uitgaan, volgens de woorden van de Heer bij Mattheüs: *‘Niet wat in de mond binnegaat, maakt de mens onrein, maar wat uit de mond uitgaat, dat maakt de mens onrein. Al wat in de mond ingaat, gaat naar de buik heen en wordt in heerlijkheid uitgeworpen; de dingen echter die uit de mond uitgaan, gaan van het hart uit en deze maken de mens onrein. Van het hart gaan immers uit: boze gedachten, doodslagen, echtbreuk, schofferingen, diefstal, valse getuigenissen, lastering’*, (Mattheüs 15:11,17-19).

Hieruit, zoals in alle overige dingen kan vaststaan hoedanig het spreken van de Heer is geweest, namelijk dat innerlijke en geestelijke dingen werden verstaan, maar dat zij werden uitgedrukt door uiterlijke of natuurlijke dingen en dit volgens de overeenstemming; de mond immers stemt overeen met het denken, zoals alle dingen die van de mond zijn, zoals: de lippen, de tong, de keel; en het hart stemt overeen met de aandoening die van de liefde is, dus met de wil; dat er een overeenstemming is van het hart met deze dingen, zie de nrs. 2930, 3313, 3883-3896, 7542; vandaar is ingaan in de mond, in het denken; en van het hart uitgaan is vanuit de wil; naar de buik heengaan en uitgeworpen in het heimelijke of in de latrine, is de hel; de buik immers stemt overeen met de weg naar de hel en de heerlijkheid of de latrine stemt overeen met de hel; de hel wordt in het Woord ook de latrine genoemd; daaruit blijkt, wat het betekent dat al wat in de mond ingaat, naar de buik heengaat en in heerlijkheid wordt uitgeworpen, namelijk dat het boze en het valse in het denken van de mens door de hel zijn binnen geworpen en opnieuw daarheen teruggezonden; deze dingen kunnen de mens niet onrein maken, omdat zij worden teruggezonden; want de mens kan niet daarvan aflaten het boze te denken, maar wel kan hij daarvan aflaten dat te doen; maar zodra hij vanuit zijn denken het boze in de wil opneemt, gaat het niet uit, maar treedt in hem binnen en dit wordt genoemd ‘in het hart binnentreden’; de dingen die daarvan uitgaan, maken hem onrein, omdat dat wat de mens wil, uitgaat in het spreken en in de daad, voor zoveel als de uiterlijke banden het niet verbieden: dus de vrees voor de wet en voor het verlies van roem, eer, gewin en leven.

Hieruit blijkt nu dat met gij zult niet begeren, wordt aangeduid dat men zich daarvoor moet wachten dat de boosheden van de wil worden en zo uitgaan.

Dat de begeerte is van de wil en dus van het hart, staat ook vast uit de woorden van de Heer bij Mattheüs: *‘Gij hebt gehoord, dat tot de ouden is gezegd: Gij zult niet boeleren; Ik echter zeg u, dat zo wie een vreemde vrouw aanziet aldus dat hij haar begeert, die heeft alreeds echtbreuk met haar gepleegd in zijn hart’*, (Mattheüs 5:27,28); onder begeren wordt hier verstaan willen en doen, indien de vrees, die de uiterlijke band is, het verhindert; vandaar wordt gezegd, dat wie een vrouw aldus aanziet dat hij haar begeert, echtbreuk met haar gepleegd heeft in zijn hart.

De begerigheid van het boze wordt ook verstaan onder het rechteroog dat ergert en de begerigheid van het valse onder de rechterhand die ergert, in de woorden van de Heer, eveneens bij Mattheüs: *‘Indien het rechteroog u zal geërgerd hebben, rukt het uit en werpt het van u; want het zal u beter zijn dat een van uw leden zal vergaan en niet uw gehele lichaam in de gehenna geworpen zal worden. En indien uw rechterhand uw geërgerd zal hebben, houdt die af en werpt die van u; het zal u immers beter zijn, dat een van uw leden zal vergaan en niet uw gehele lichaam in de gehenna geworpen zal worden’*, (Mattheüs 5:29,30). Hieruit staat opnieuw vast hoe de Heer heeft gesproken, namelijk uit het Goddelijke, zoals overal elders in het Woord, dus dat Hij de innerlijke en hemelse dingen heeft uitgedrukt door uiterlijke of natuurlijke dingen volgens de overeenstemmingen; hier de aandoening van het boze of de begeerte ervan, door het rechteroog dat ergert; en de aandoening van het valse of de begeerte ervan, door de rechterhand die ergert; het oog immers stemt overeen met het geloof: het linkeroog met het ware van het geloof en het rechteroog met het goede van het geloof; in de tegengestelde zin met het boze van het geloof, dus het rechteroog dat ergert met

de begeerte van het boze, nrs. 4403-4421, 4523-4534; de hand echter stemt overeen met de macht van het ware: de rechterhand met de macht van het ware vanuit het goede, in de tegengestelde zin met de macht van het valse vanuit het boze, dus de rechterhand die ergert met de begeerte ervan, nrs. 3091, 3563, 4937, 8281; de gehenna is de hel van de begeerten. Eenieder kan zien, dat hier onder het rechteroog niet het rechteroog is verstaan, noch dat dit moet worden uitgerukt en verder dat onder de rechterhand niet de rechterhand is verstaan en dat deze moet worden afgehouden; maar dat iets anders is verstaan, wat men niet kan weten tenzij men weet, wat er wordt aangeduid met het oog, in het bijzonder met het rechteroog en ook wat met de hand en in het bijzonder met de rechterhand en ook wat met ergeren wordt aangeduid; ook kan men niet weten wat met die dingen wordt aangeduid tenzij uit de innerlijke zin.

Omdat het de begeerten zijn die vanuit de boze wil zijn, dus uit een zodanig hart en uit het hart of de wil: moord, echtbreuk, schoffering, diefstal en valse getuigenis, uitgaan, volgens de woorden van de Heer bij, (Mattheüs 15:19), dus zulke dingen die in de voorafgaande geboden van de Decaloog zijn bevat, wordt er daarom gezegd, dat met gij zult niet begeren de dingen die van de naaste zijn, wordt aangeduid dat men zich daarvoor moet wachten dat de boosheden die zijn bevat in de voorafgaande geboden, van de wil worden en zo uitgaan. Dat ook, met gij zult niet begeren de dingen die van de naaste zijn, wordt aangeduid dat men zich moet wachten voor de liefde van zich en van de wereld, komt omdat alle boosheden van de begeerten uit die liefden als aan hun bronnen ontspringen, zie de nrs. 2045, 7178, 7255, 7366-7377, 7488, 8318, 8678.

8911. Uit wat tot dusver is gezegd over deze onderwerpen, kan vaststaan hoe het is gesteld met de mens en zijn leven, namelijk dat hij is zodanig als zijn wil is en dat hij zodanig na de dood blijft, omdat de dood niet het einde van het leven is, maar de voortzetting ervan. Aangezien de mens dus zodanig is als zijn wil, omdat, zoals eerder gezegd, de wil de mens zelf is, betekent daarom geoordeeld worden volgens de daden, geoordeeld worden volgens de wil, want de wil en de daad wijken niet van elkaar af; het zijn slechts de uiterlijke banden, die zijn: de vrees voor de wet, het verlies van eer, gewin, roem en leven, die verhinderen; intussen is in de wil de daad en is in de daad de wil.

Het is hiermee gesteld zoals met streven en bewegen; de beweging is niets anders dan een continu streven, want wanneer het streven ophoudt, houdt de beweging op; en daarom is er in bewegen niets wezenlijks dan het streven; dit weten de geleerden, want het is een erkende en bevestigde leerstelling.

Het streven in de mens is de wil en de beweging in hem is de handeling, zo worden zij in de mens genoemd, omdat in hem het streven en bewegen levend zijn.

Geoordeeld worden volgens de wil, is hetzelfde als geoordeeld worden volgens de liefde en eveneens geoordeeld worden volgens de einddoelen van het leven en ook geoordeeld worden volgens het leven, want de wil van de mens is zijn liefde en het is het einddoel van zijn leven en het is het eigenlijke leven zelf.

Dat dit zo is staat vast uit de eerder aangehaalde woorden van de Heer, dat wie een vreemde vrouw aanziet aldus dat hij haar begeert, reeds echtbreuk met haar heeft gepleegd in zijn hart, (Mattheüs 5:27,28); en verder dat een mens doden, niet alleen is dat werkelijk doen, maar ook dit willen doen, wat wordt aangeduid met toornen en hem smaadheden aandoen, (Mattheüs 5:21,22).

De mens wordt ook geoordeeld volgens zijn daden, maar niet verder dan naar de hoeveelheid en de hoedanigheid van de daden die uit zijn wil voortgegaan zijn.

8912. Ook moet in het kort worden ontvouwd, wat er in de innerlijke zin wordt verstaan onder die dingen die hier worden vermeld, namelijk: het huis, de echtgenote, de dienstknecht,

de dienstmaagd, de os, de ezel, die niet moeten worden begeerd; het zijn alle goede en ware dingen van het geloof in één samenvatting, die niet van iemand moeten worden weggenomen en waaraan men geen schade moet berokkenen; en het zijn diezelfde dingen die in de innerlijke zin worden aangeduid met de sabbatdag heiligen, de vader en de moeder eren, met niet doden, niet echtbreken, niet stelen, niet vals getuigen; dat deze alle zijn van de liefde en het geloof in de innerlijke zin, is in het voorgaande getoond.

Onder het huis wordt al het goede in het algemeen verstaan, onder de echtgenote al het ware in het algemeen, onder de dienstknecht de aandoening van het geestelijk ware, onder de dienstmaagd de aandoening van het geestelijk goede, onder de os de aandoening van het natuurlijk goede en onder de ezel de aandoening van het natuurlijk ware; deze dingen zijn het die men niet moet begeren, dat wil zeggen, die men niet van iemand moet wegnemen of waaraan men geen schade moet berokkenen.

Dat deze zaken in de innerlijke zin hier worden verstaan, komt omdat het Woord in die zin is voor degenen die in de hemel zijn, want degenen die daar zijn, doorvatten het Woord niet natuurlijk, maar geestelijk, dus niet: een huis; een echtgenote, noch een dienstknecht, een dienstmaagd, een os en een ezel, maar het geestelijke dat daarmee overeenstemt, dus het goede van de liefde en de waarheden van het geloof.

In één woord, de uiterlijke of uitwendige zin of die van de letter, is voor degenen die in de wereld zijn, maar de innerlijke zin is voor hen die in de hemel zijn en ook voor hen die in de wereld zijn, maar voor zoveel als zij tegelijk in de hemel zijn, dat wil zeggen, voor zoveel als zij in de naastenliefde en in het geloof zijn.

8913. *vers 15-17. En al het volk ziende de stemmen en de fakkels en de stem van de bazuin en de rokende berg; en het volk zag en zij werden bewogen en zij stonden van verre. En zij zeiden tot Mozes: Spreek gij met ons en wij zullen horen; en dat God met ons niet zal spreken, opdat wij misschien niet sterven. En Mozes zei tot het volk: Vreest niet, omdat deswege dat Hij u zal verzoeken, God is gekomen en deswege dat Zijn vreze voor uw aangezichten zij, opdat gij niet zondigt.*

En al het volk ziende de stemmen en de fakkels, betekent de doorvatting van de Goddelijke waarheden uit het goede; en de stem van de bazuin, betekent dezelfde waarheden door de hemel; en de rokende berg betekent het goede zelf van het ware, alleen te doorvatten in de uiterlijke en uitwendige vorm; en het volk zag en zij werden bewogen, betekent de beving die er is wanneer zij worden opgenomen; en zij stonden van verre, betekent van de innerlijke dingen verwijderd zijn; en zij zeiden tot Mozes, betekent de klacht; spreek gij met ons, betekent de opneming van het ware in een aangepaste vorm, waaraan zij zo zouden gehoorzamen; en dat God met ons niet zal spreken, betekent het ware in de niet aangepaste vorm; opdat wij misschien niet zullen sterven, betekent dat zo het leven van de hemel bij hen zou vergaan; en Mozes zei tot het volk, betekent de inlichting; vreest niet, omdat deswege dat Hij u zal verzoeken, God is gekomen, betekent dat het leven van de hemel niet zal vergaan, alleen is het dat men zal weten dat het er is en hoedanig het is; en deswege dat Zijn vreze voor uw aangezichten zij, opdat gij niet zondigt, betekent de heilige vreze vandaar voor het Goddelijke en vandaar de instandhouding van het geestelijk leven.

8914. En al het volk ziende de stemmen en de fakkels; dat dit betekent de doorvatting van de Goddelijke waarheden uit het goede, staat vast uit de betekenis van zien, namelijk verstaan en doorvatten, waarover de nrs. 2150, 2325, 2807, 3764, 3863, 3869, 4403-4421, 4567, 4723, 5400; uit de betekenis van de stemmen of de donderslagen, dus de Goddelijke waarheden, nrs. 7573, 8813; en uit de betekenis van de fakkels of de bliksemflitsen, te weten de glans die de waarheden hebben vanuit het goede van de liefde, die aanraken en doordringen, nr. 8813.

Onder de Goddelijke waarheden vanuit het goede worden hier alle geboden van de Decaloog verstaan die van de berg Sinai af werden verkondigd temidden van donderslagen en bliksemflitsen, die zich daarom toen voordeden omdat de donderslagen de Goddelijke waarheden betekenden, die daarom eveneens stemmen worden genoemd en de bliksemflitsen de glanzen betekenden, die de waarheden vanuit het goede hebben, die daarom ook fakkels of vlammen worden genoemd; dat de vlammen de Goddelijke waarheden zijn, die voortgaan uit het Goddelijk Goede van de Heer, zie nr. 6832.

8915. En de stem van de bazuin; dat dit dezelfde dingen door de hemel betekent, namelijk de Goddelijke waarheden uit het goede, staat vast uit de betekenis van de stem van de bazuin, namelijk de staat van de engelenhemel die rondom het Goddelijke is en wat het Goddelijk Ware daaruit is, nrs. 8815, 8823, waaruit kan vaststaan wat er wordt aangeduid met de woorden van de Heer waar Hij over de voleinding der eeuw, of over de laatste tijd van de Kerk, voorzegt, dat dan *'de Heer de engelen zal zenden met een grote stem van de bazuin die Zijn uitverkorenen zullen vergaderen van de vier winden'*, (Mattheüs 24:31).

Wie niet weet dat alle woorden van de Heer ook van binnen in zich hemelse en Goddelijke dingen verbergen, dat wil zeggen, dat daarin een innerlijke zin is, zullen geloven dat, wanneer het Laatste Gericht aanstaande is, er engelen zullen verschijnen en dat aankondigen en dat zij eveneens de uitverkorenen zullen vergaderen met de stem van de trompet; maar dat onder de stem van de trompet of de bazuin daar niet de stem van de trompet of de bazuin wordt verstaan, maar het Goddelijk Ware door de hemel in de innerlijke vorm en de verkondiging ervan, zie nrs. 4060, 8815, 8823.

8916. En de rokende berg; dat dit het goede zelf van het ware betekent, dat alleen in de uiterlijke vorm te doorvatten is, staat vast uit de betekenis van de berg, hier van de berg Sinai, te weten het Goddelijk Goede verenigd met het Goddelijk Ware in de hemel, nr. 8805; en uit de betekenis van rokende, namelijk in de uiterlijke vorm; dat rokende dit is, komt omdat het Goddelijk Ware of het Woord in de innerlijke vorm gelijk is aan het licht en aan een vlam, maar in de uiterlijke vorm gelijk is aan een wolk en zoals rook; de oorzaak hiervan is dat het Goddelijk Ware of het Woord in de innerlijke vorm zodanig is als het in de hemel is, dus zodanig als het in het licht daar is, maar dat het in de uiterlijke vorm zodanig is zoals het in de wereld is, dus zodanig is zoals het in het schijnsel daar is; en het schijnsel van de wereld ten opzichte van het licht van de hemel is gelijk aan een wolk of ten opzichte van de vlam gelijk aan rook.

Het Goddelijk Ware of het Woord in de innerlijke vorm is de innerlijke zin ervan en in de uiterlijke vorm is het de uiterlijke of letterlijke zin; dat deze zin of de letterlijke zin een wolk wordt genoemd, zie de voorrede tot (Genesis 18) en de nrs. 4060, 4391, 5922, 6343, 6752, 8106, 8781; en dat het rook wordt genoemd, komt omdat met rook het duistere van het ware wordt aangeduid, nr. 8819.

Dat de berg rokende verscheen vóór de zonen Israëls, kwam niet omdat het Goddelijke daar zo was, maar omdat het Goddelijke aan iedereen verschijnt volgens de hoedanigheid van hem die dat ziet; en het hoedanige van hen die dat zagen, was dat zij het al van de eredienst in uiterlijke dingen stelden en niets in het innerlijke ervan; en dat zij vandaar het Woord alleen verstonden volgens de letterlijke zin; daarom kon het Goddelijke ten aanzien van het ware, dat werd afgekondigd, aan hen niet anders dan zoals rook verschijnen, dat wil zeggen, zoals iets duisters; daarom wordt er ook gezegd dat zij van verre stonden, waarmee wordt aangeduid dat zij van de innerlijke dingen waren verwijderd, maar hierover meer hierna.

8917. En het volk zag en zij werden bewogen; dat dit de beving betekent die er is, wanneer die worden opgenomen, namelijk de Goddelijke waarheden, staat vast uit de betekenis van

bewogen worden, dus het beven, hier de beving zodanig als die is wanneer de Goddelijke waarheden worden opgenomen, zie de nrs. 5459, 8816.

8918. En zij stonden van verre; dat dit betekent van de innerlijke dingen verwijderd zijn, staat vast uit de betekenis van ‘van verre staan’, dus verwijderd zijn, hier van de innerlijke dingen, omdat het ver van de berg Sinaï is, waarmee de hemel en het Goddelijke daar wordt aangeduid, nr. 8805; of men zegt verwijderd van het Goddelijke, dan wel van de hemel of van de innerlijke dingen, dat is hetzelfde, want de hemel is in de innerlijke dingen; het innerlijk immers van de mens is in het licht van de hemel en het uiterlijke in het licht van de wereld, of wat hetzelfde is, de ziel of de geest van de mens is in de hemel, maar het lichaam in de wereld.

De hemel is het Goddelijke nader dan de wereld, omdat daar het Goddelijke van de Heer regeert en het al in alle dingen is.

Wat verder de betekenis van ‘van verre’ betekent, moet men weten dat het verre in de geestelijke zin niet de ruimte tot object heeft, maar het Goddelijke, dus het goede en het ware; de afstand van het eigenlijke goede zelf, dat uit het Goddelijke voortgaat, maakt de schijnbaarheden van afstand in de hemel; daar verschijnen de gezelschappen van de engelen onderscheiden, ja zelfs van elkaar afgelegen, maar dit denkbeeldige van ruimte komt van de afstand van het goede en het ware, die uit het Goddelijke van de Heer zijn, zoals gezegd. Dit kan niet anders als een paradox worden gezien, ja zelfs als het ware ongerijmd voor velen in de wereld; de oorzaak hiervan is dat de gedachten en ideeën hierover bij de mens zijn gebaseerd op ruimte en tijd en wel dermate dat de mens zonder die daarover niet kan denken, indien men dus tijd en ruimte abstraheert van het denken van de mens, dan bemerkt hij nauwelijks iets; niettemin denken de engelen in de hemel geheel en al zonder idee van tijd en ruimte en zo volledig dat hun gedachten het denken van de mens in inzicht en wijsheid duizenden malen, ja tienduizenden malen overtreffen; en wat wonderlijk is, indien bij hen een idee vanuit tijd en ruimte opkomt, dan komt terstond schaduw en donkerheid over hun gemoed, omdat zij dan uit het licht van de hemel in het schijnsel van de natuur vallen, dat voor hen donkerheid is.

Dat er geen ruimten en tijden in het andere leven zijn, maar staten, of dat de schijnbaarheden ervan zijn uit de afwisselingen van de staat ten aanzien van het goede en het ware, zie de nrs. 2625, 2837, 3356, 3387, 3404, 4321, 4882, 5605, 7381.

Daaruit nu blijkt wat staan van verre in de geestelijke zin betekent, namelijk van de hemel waar het Goddelijke is, verwijderd zijn; hier het van de innerlijke dingen verwijderd zijn, omdat zoals eerder is gezegd, deze natie die toen veraf van de berg Sinaï stond, allerverst van de innerlijke dingen was verwijderd.; deze natie was immers alleen in de uiterlijkheden en stelde daarin het al van de Goddelijke eredienst.

Het was aan deze natie ook toegestaan, omdat zij zo de hemelse en de Goddelijke dingen konden uitbeelden, want om uit te beelden wordt er een uiterlijk of uitwendig iets vereist en dit is eveneens mogelijk zonder innerlijke, nrs. 3147, 3670, 4208, 4281, 4288, 4307, 8588.

De verte betekent van het goede en het ware, die uit het Goddelijke zijn, verwijderd zijn, dus van het innerlijke, ook in de volgende plaatsen, bij Lukas: *‘De rijke in de hel, zijn ogen opheffende, zag Abraham van verre en Lazarus in zijn schoot. Abraham zei tot hem: Tussen ons en ulieden is een ontzaglijke kloof gevestigd, zodat degenen die van hier tot u willen opklimmen, niet kunnen, noch ook die daar zijn, tot ons kunnen overgaan’*, (Lukas 16:23,26); onder Abraham wordt niet Abraham verstaan, want hem kent men in de hemel niet, maar in de hoogste zin de Heer en in de betrekkelijke zin degenen in de hemel die in het goede van de liefde tot en van het geloof in de Heer zijn, nrs. 1834, 1876, 1965, 1989, 2011, 3245, 3305, 6098, 6185, 6276, 6894.

Van hen die in de hel zijn, wordt gezegd dat zij van verre degenen zien die in de hemel zijn, omdat zij in een staat zijn die het verst is verwijderd van het goede en het ware; de ontzaglijke kloof tussen hen is het verwijderd zijn zelf van het goede, wat ook de schijn geeft van een tussenliggende kloof.

Degenen die denken uit de voorstelling van ruimte, zoals alle mensen in de wereld doen, doorvatten het niet anders dan dat de hel ver van de mens afstaat en eveneens de hemel; maar het is hiermee anders gesteld; de hel en de hemel zijn nabij de mens, ja zelfs in de mens: de hel in de boze mens en de hemel in de goede mens; eenieder komt ook na de dood in die hel of in die hemel waarin hij in de wereld is geweest; maar dan wordt de staat veranderd; de hel die in de wereld niet werd doorvat, wordt dan doorvatbaar en de hemel die ook niet in de wereld werd doorvat, wordt ook doorvatbaar; de hemel vol van alle gelukzaligheid en de hel vol van rampzaligheid.

Dat de hemel binnenin ons is leert de Heer bij Lukas: *'Het koninkrijk Gods is binnen ulieden'*, (Lukas 17:21).

Bij Jesaja: *'Zij zijn komende uit verre lande, van het uiteinde der hemelen'*, (Jesaja 13:5; Jeremia 5:15).

Bij dezelfde: *'Hoort, gij verren, wat Ik gedaan heb en bekent, gij nabijen, Mijn kracht'*, (Jesaja 33:13).

Bij dezelfde: *'Ik zal tot het noorden zeggen: Geef; en tot het zuiden: Verhinder niet; breng Mijn zonen van verre en Mijn dochters van het uiteinde der aarde; leid uit het blinde volk dat ogen heeft en de doven die oren hebben'*, (Jesaja 43:6,8; 49:12).

Bij dezelfde: *'Let op Mij, gij eilanden, luistert, gij volken van verre'*, (Jesaja 49:1; Jeremia 31:10).

Bij Jeremia: *'De stem des geroeps van de dochter van Mijn volk uit verren lande: Is Jehovah dan niet in Zion; is haar Koning niet in haar'*, (Jeremia 8:19).

Bij dezelfde: *'Jehovah, Gij hebt ze geplant en zij zijn ook geworteld; maar Gij zijt nabij in hun mond, maar verre van hun nieren'*, (Jeremia 12:2).

Bij dezelfde: *'Ben Ik een God van nabij en niet een God van verre'*, (Jeremia 23:23).

In al deze plaatsen betekent de verte, van het goede verwijderd zijn.

8919. En zij zeiden tot Mozes; dat dit de klacht betekent, staat vast uit wat volgt in dit kleine vers hierna, want wat zij zeiden waren klachten.

8920. Spreek gij met ons; dat dit betekent de opneming van het ware in de aangepaste vorm, waaraan zij dan zouden gehoorzamen, staat vast uit de betekenis van spreken, namelijk de invloeiing en de gemeenschap, nrs. 2951, 3060, 4131, 5481, 5797, 6225, 7270, 8128; vandaar is het eveneens de opneming, want dat wat invloeit en wordt vergemeenschap, wordt opgenomen; en uit de uitbeelding van Mozes, die zou spreken, te weten het Ware uit het Goddelijke beneden de hemel verbonden met het Goddelijk Ware in de hemel, dus bemiddelend tussen de Heer en het volk, nrs. 8760, 8787, 8805; vandaar komt het dat Mozes hier het ware in de aangepaste vorm is.

Wat het ware in de aangepaste vorm betreft, moet men weten dat het Goddelijk Ware, wanneer het door de hemelen neerdaalt, onderweg is aangepast aan allen, zowel aan hen die in de hemelen zijn, als aan hen die op aarde zijn; maar het Goddelijk Ware is in een geheel en al andere vorm in de hemelen dan in de wereld; in de hemelen is het zodanig als de innerlijke zin van het Woord is, in de wereld zodanig als de letterlijke zin ervan is; ja zelfs is het in de hemelen zelf in uiteenlopende vormen, in een andere in de binnenste of derde hemel en in een andere in de middelste of tweede en in weer een andere in de eerste of laatste.

De vorm van het Goddelijk Ware, dat wil zeggen, het doorvatten, het denken en het uitdrukken ervan, gaat in de binnenste of derde hemel zozeer de vorm in de middelste of

tweede hemel te boven, dat die daar niet kan worden gevat, zo Goddelijk en overuitmundend is die; hij bevat immers talloze dingen die ook niet kunnen worden uitgedrukt in de tweede hemel.

Hij bestaat uit louter veranderingen van staat ten aanzien van de aandoeningen die van de liefde zijn.

De vorm van het Goddelijk Ware echter in de middelste of tweede hemel gaat eveneens die in de eerste of laatste hemel te boven en nog meer de vorm van het Goddelijk Ware in de wereld.

Vandaar komt het dat de dingen die in de hemelen worden uitgedrukt, zulke zijn die nooit enig menselijk gemoed heeft doorvat, noch enig oor gehoord, zoals degenen uit ondervinding weten die tot de hemel waren opgeheven.

Zij die dit niet weten, geloven dat men in de hemelen niet anders denkt en niet anders spreekt dan op aarde.

Maar zij geloven dit, omdat zij niet weten dat de innerlijke dingen van de mens in een uitnemender staat zijn dan de uiterlijke dingen en dat het denken en spreken van hen die in de hemelen zijn, hemels en geestelijk is, maar op aarde natuurlijk, waartussen het verschil zo groot is, dat het niet met woorden kan worden beschreven, zie daarover de nrs. 1634-1650, 1757-1759, 1876, 2157, 2472, 2476, 3342-3345, 4104, 4609, 5225, 5287, 6040, 6982, 7002, 7089, 7131, 7191, 7381, 8343, 8733, 8734.

Hieruit blijkt eveneens dat het Goddelijk Ware of het Woord, indien het niet in een aangepaste vorm zou verschijnen, niet zou kunnen worden gevat; indien het immers in een meer uitmuntende vorm verscheen dan de staat van begrip is, dan zou het niet in het verstand, dus niet in het geloof vallen.

Vandaar komt het dat het Goddelijk Ware aan de mens is gegeven zodanig als het Woord in de letter is, want indien het verscheen zodanig als het in de hemel is, dan zou geen mens het vatten en zou hij het bij een eerste beoordeling en bij de eerste gewaarwording verwerpen, aangezien het niet zou vallen in zaken die van het natuurlijk licht zijn; en bovendien zou het vol van verborgenheden zijn, die geenszins zouden binnenkomen in enig idee van de mens, omdat die geheel en al in strijd zijn met de schijnbaarheden en begoochelingen die uit de wereld zijn door de uiterlijke en uitwendige zinlijke dingen, nog gezwegen van de meer verborgenheden die van binnen daarin zijn en in een veelvuldige reeks schuilen, die nooit zijn uit te drukken dan door wisselingen en veranderingen van de staat van het hemelse licht en van de hemelse vlam, waardoor het spreken van de engelen plaatsvindt.

8921. En dat God met ons niet zal spreken; dat dit betekent het ware in de niet aangepaste vorm, staat vast uit wat voorafgaat, want met Mozes wordt aangeduid het Goddelijk Ware beneden de hemel verbonden met het Goddelijk Ware in de hemel, dus bemiddelend tussen de Heer en het volk, dus het Goddelijk Ware in de aangepaste vorm, zoals in nr. 8920 is getoond.

Vandaar dat God met ons niet zal spreken, het Goddelijk Ware in de niet aangepaste vorm aangeduid, want onder God wordt hier de Heer verstaan ten aanzien van het Goddelijk Ware in de hemel, nr. 8805, dus het Goddelijk Ware Zelf; wat ook de oorzaak is dat er wordt gezegd God en niet Jehovah; want in het Woord waar God gezegd wordt, wordt de Heer verstaan ten aanzien van het Goddelijk Ware, maar waar Jehovah wordt gezegd, wordt de Heer verstaan ten aanzien van het Goddelijk Goede, nrs. 2586, 2769, 2807, 2922, 3921, 4295, 4402, 7091, 7268, 7873, 8301, 8867.

8922. Omdat wij misschien niet zullen sterven; dat dit betekent dat zo het leven van de hemel bij hen zou vergaan, staat vast uit de betekenis van sterven, dus geestelijk sterven, nr. 6119, dus vergaan ten aanzien van het leven van de hemel; dat het Goddelijk Ware in de niet

aangepaste vorm dit doet, staat vast uit wat eerder in nr. 8920 is getoond; want het Ware in de niet aangepaste vorm, zodanig als deze in de hemel is, gaat het bevattingvermogen te boven en datgene wat het bevattingvermogen te boven gaat, wordt niet opgenomen en wat niet wordt opgenomen, vloeit niet in enig geloof, dus ook niet in het leven van het geloof, dat het leven van de hemel is; de mens immers wordt wederverwekt, dat wil zeggen, ontvangt het leven van de hemel door het Goddelijk Ware dat van het geloof is, nrs. 2046, 2063, 2189, 2979, 3155, 3876, 3877, 5893, 5912, 6247, 8635-8640, 8772.

8923. En Mozes zei tot het volk; dat dit de inlichting betekent, staat vast uit de betekenis van zeggen, hier door Mozes tot het volk, dus de inlichting, want de dingen die hij zei, zijn inlichtingen ten aanzien van de zaak waarover zij zich beklagden; eender wordt elders met zeggen inlichten aangeduid, wanneer men wordt ingelicht ten aanzien van een zaak in kwestie, zoals in de nrs. 7769, 7793, 7825, 8041.

8924. Vreest niet, omdat deswege dat Hij u zal verzoeken, God is gekomen; dat betekent dat het leven van de hemel niet zal vergaan, alleen is het dat men zal weten dat het er is en hoedanig het is, staat vast uit de betekenis van niet vrezen, namelijk dat zij zouden sterven, ten aanzien van het leven van de hemel, nr. 8922; en uit de betekenis van u verzoeken, namelijk leren dat het leven van de hemel er is en hoedanig het is.

Dat dit met verzoeken wordt aangeduid, komt omdat alle geestelijke verzoeking zulke dingen bij de mens leert en bevestigt; want verzoeken zijn er daarom opdat het geloof van het ware en de aandoening van het ware en daarna de aandoening van het goede zal worden ingeplant en ingeworteld en de mens dan het nieuwe leven, dus het leven van de hemel, zal ontvangen.

Verzoeken immers zijn worstelingen met het boze en het valse; wanneer de mens daarin overwint, is hij bevestigd; want hij strijdt vanuit het ware en voor het ware tegen het valse en het boze; dat hij vanuit het ware en voor de ware dingen strijdt, voelt de mens dan niet, omdat de waarheden in de innerlijke dingen zijn en daarom komen die niet duidelijk tot de zin, die van het uiterlijke is; maar dat het vanuit die en voor die is, is hieruit duidelijk dat er strijd is en daarna de overwinning, die niet kan bestaan dan alleen door de botsingen van tegenstellingen tegen elkaar; de tegenstellingen zijn het boze en het goede en het valse en het ware.

Maar men moet weten, dat niet de mens strijdt, maar de Heer voor de mens en wel tegen de hellen die dan daarnaar streven de mens aan te vallen en te onderwerpen, nrs. 840, 1661, 1692, 8159, 8168, 8172, 8175, 8176.

Hieruit blijkt dat met vreest niet, omdat deswege dat Hij u zal verzoeken, God is gekomen, wordt aangeduid dat men niet moet vrezen dat het leven van de hemel zal vergaan, maar dat dit plaatsvindt opdat zij worden onderricht en weten dat het leven van de hemel er is en ook hoedanig het is; maar over de verzoeken, zie de nummers waarin deze dingen eerder zijn gezegd en getoond, nrs. 2272, 2768, 3318, 3927, 3928, 4249, 4299, 4341, 4572, 5036, 6246, 5356, 6144, 6574, 6611, 6657, 6663, 6666, 6829, 8131, 8273, 8351, 8367, 8370, 8403, 8567.

8925. En deswege dat Zijn vreze voor uw aangezichten zal zijn, opdat gij niet zondigt; dat dit betekent de heilige vreze vandaar voor het Goddelijke en vandaar de instandhouding van het geestelijk leven, staat vast uit de betekenis van de vreze Gods, dus de heilige vrees voor het Goddelijke, waarover hierna; uit de betekenis van de aangezichten, te weten de innerlijke dingen, nrs. 1999, 2434, 3527, 4066, 4796, 4797, 5102, 5585, 5592; vandaar is de vreze Gods voor de aangezichten, de heilige vrees voor het Goddelijke in de innerlijke dingen; en uit de betekenis van opdat gij niet zondigt, dus de instandhouding van het geestelijk leven, want het geestelijk leven wordt door niet te zondigen in stand gehouden; zondigen is het boze en het

valse met opzet en vanuit de wil denken en doen, want wat met opzet en uit de wil plaatsvindt, zijn zulke dingen die uitgaan van het hart en maken de mens onrein, (Mattheüs 15:11,17-19), dus die het geestelijk leven bij hem vernietigen, zie nr. 8910.

Wat betreft de heilige vreze die met de vreze Gods in het Woord wordt aangeduid, moet men weten dat die vreze de liefde is, maar een liefde zodanig als die is van kleine kinderen jegens hun ouders en van de ouders jegens hun kleine kinderen en van de echtelieden onder elkaar, die vrezen om wat ook te doen wat mishaaft, dus wat de liefde op enigerlei wijze zou kwetsen.

Een zodanige vreze wordt aan de liefde ingeboezemd wanneer de mens wordt wederverwekt, en die vreze, omdat die samenstemt met de liefde en gelegen kan zijn in en daadwerkelijk is in of verenigd met de liefde, daarom heilige vreze wordt genoemd en het is de vreze om te zondigen of te handelen tegen de geboden, dus tegen de Heer; maar die vreze verschilt bij eenieder volgens de hoedanigheid en de hoeveelheid van de liefde; zie daarover de nrs. 2826, 3718, 3719, 5459, 7280, 7788.

8926. vers 18-20. *En het volk stond van verre en Mozes naderde tot de donkerheid waar God was. En Jehovah zei tot Mozes: Aldus zult gij zeggen tot de zonen Israëls: Gij hebt gezien dat Ik uit de hemel met ulieden sprak. Gij zult niet maken met Mij goden van zilver en goden van goud, gij zult ze u niet maken.*

En het volk stond van verre, betekent het verwijderd zijn van de innerlijke waarheden; en Mozes naderde tot de donkerheid waar God was, betekent niettemin de verbinding van het ware van het geestelijk goede met het Goddelijk Ware; en Jehovah zei tot Mozes, betekent verder onderricht; dus zult gij zeggen tot de zonen Israëls, betekent degenen die van de geestelijke Kerk zijn; gij hebt gezien dat Ik uit de hemel met ulieden sprak, betekent alle dingen van het Woord door de invloeiing uit het Goddelijke door de hemel; gij zult niet maken met Mij goden van zilver en goden van goud, betekent opdat zij zich geheel en al onthouden van zulke dingen die in de uiterlijke vorm verschijnen als waar en goed, maar in de innerlijke vorm vals en boos zijn; gij zult ze u niet maken, betekent dat men zich terdege daarvoor moet wachten.

8927. En het volk stond van verre; dat dit het verwijderd zijn van de innerlijke waarheden betekent, staat vast uit de betekenis van ‘van verre staan’ van de innerlijke dingen, waarover nr. 8918.

8928. En Mozes naderde tot de donkerheid waar God was; dat dit betekent niettemin de verbinding van het ware van het geestelijk goede met het Goddelijk Ware, staat vast uit de uitbeelding van Mozes, namelijk het Goddelijk Ware beneden de hemel verbonden met het Goddelijk Ware in de hemel, dus bemiddelend, nrs. 8760, 8787, 8805, dus het ware van het geestelijk goede, want dit is het Goddelijk Ware beneden de hemel, waarin de geestelijke Kerk is, die wordt uitgebeeld door de zonen Israëls; dit ware wordt door Mozes uitgebeeld als hoofd van die Kerk, nr. 7041; uit de betekenis van naderen, dus verbinding, want tot het Goddelijke naderen is ermee verbonden worden; en uit de betekenis van de donkerheid, namelijk het Goddelijk Ware ten opzichte van hen die van de geestelijke Kerk zijn en ook ten opzichte van dat volk waarover Mozes als leider stond; dat het Goddelijk Ware voor al dezen donkerheid is, heeft als oorzaak dat zij niet in enig licht zijn ten aanzien van de Goddelijke waarheden.

Wat betreft degenen die van de geestelijke Kerk zijn, zij geloven dat zij in dat licht zijn; maar zij zijn in het duister, ja zelfs in donkerheid zijn ten aanzien van het Goddelijk Ware, staat hieruit vast dat zij niet uit enige innerlijke doorvatting weten dat wat de Kerk zegt het ware is,

maar alleen uit hoofde hiervan dat de Kerk het zo zegt; dit bevestigen zij bij zich, of het nu vals dan wel waar is; en degenen die niet in enige doorvatting is ten aanzien van het Goddelijk Ware, is in donkerheid, of wat hetzelfde is, voor hem is het Goddelijk Ware donkerheid.

Als voorbeeld het volgende: zij die van de geestelijke Kerk zijn, weten niet en willen ook niet weten, dat er enige innerlijke zin van het Woord is; en indien zij het misschien zullen gaan geloven, dan zal dat niet zijn vanuit enige innerlijke doorvatting dat het zo is, maar uit een overreding ergens anders vandaan.

Nog een voorbeeld: zij die van de geestelijke Kerk zijn, zeggen dat het geloof het enige middel voor de zaliging is, ook zonder de naastenliefde en de goedheden ervan; dit geloven zij, omdat de Kerk dit zegt; ook komen zij niet tot het licht van de doorvatting, dat er geen geloof is, dan alleen daar waar de naastenliefde is en dat het ene van het andere is, zoals de echtgenote van de echtgenoot en andersom; en dus dat de naastenliefde het wezenlijke is van de Kerk, omdat zij van het goede is.

Daaruit blijkt eveneens, in welk duistere of in welke donkerheid de geestelijke Kerk is. En omdat zij in zo'n donkerheid zijn, verdelen zij daarom de Kerk in zoveel Kerken als er uiteenlopende leren zijn ten aanzien van de waarheden van het geloof, wat niet zou gebeuren indien zij in het licht waren; hij die immers in het licht is, twijfelt nooit, te minder ontkent hij dat de liefde tot de Heer en de naastenliefde jegens de naaste de wezenlijke dingen van de Kerk zijn en dat daarop alle waarheden die van het Woord zijn, dus die van het geloof zijn, worden gegrondvest.

Eender is het gesteld met het overige dat daarvan afhangt en de waarheden van het geloof worden genoemd, maar dit wordt duidelijker getoond in de nrs. 2708, 2715, 2831, 2849, 2935, 2937, 3241, 3246, 6289, 6427, 6865, 6945, 7233; dat zij die van de geestelijke Kerk zijn, niet tot de eerste drempel van de wijsheid of tot het eerste van het licht komen waarin degenen zijn die van de hemelse Kerk zijn, zie de nrs. 2718, 2833, 6500.

De andere oorzaak dat van Mozes wordt gezegd, dat hij tot de donkerheid binnentrad toen hij tot God naderde, is deze dat Mozes als leider het Israëlitische en het Joodse volk uitbeelde, dat in zo'n donkerheid ten aanzien van de innerlijke waarheden was, dat het die in het geheel niet wist; het stelde immers het al van de eredienst en al het Goddelijke in uiterlijk dingen; vandaar kwam het dat het Goddelijke voor hen donkerheid was, want het is eenieder bekend dat het Goddelijke nooit in donkerheid is, maar in het licht; het Goddelijke immers is het Licht zelf; dat er van donkerheid wordt gesproken, is daarom met betrekking tot hen die in geen licht zijn, want voor hen verschijnen de Goddelijke waarheden, die het licht van de hemel maken, niet anders; zij worden immers niet geloofd, ja zelfs ontkend; en het Goddelijke verschijnt aan eenieder volgens de hoedanigheid van zijn leven en geloof, dus als licht voor hen die in het licht zijn en als donkerheid voor hen die in de donkerte zijn.

Dat het Israëlitische en Joodse volk zodanig was, zie de nrs. 3479, 3769, 4281, 4293, 4307, 4314, 4316, 4433, 4680, 4825, 4832, 4844, 4847, 4865, 4903, 6304; en dat de Heer op de berg Sinaï aan hen verscheen in rook, in een wolk en in donkerheid, volgens de hoedanigheid van hen, nrs. 1891, 6832, 8814, 8819.

8929. En Jehovah zei tot Mozes; dat dit een verder onderricht betekent, staat vast uit de betekenis van zeggen, dus het onderricht, want zeggen sluit dat in wat volgt, hier het onderricht, zoals eveneens elders in de nrs. 6879, 6881, 6883, 6891, 7186, 7267, 7304, 7380, 8127.

8930. Aldus zult gij zeggen tot de zonen Israëls; dat dit betekent van hen die van de geestelijke Kerk zijn, staat vast uit de uitbeelding van de zonen Israëls, dus zij die van de

geestelijke Kerk zijn, waarover de nrs. 6427, 6862, 6868, 7035, 7062, 7198, 7201, 7215, 7223, 7957, 8234, 8805.

8931. Gij hebt gezien dat Ik uit de hemel met ulieden sprak; dat dit betekent alle dingen van het Woord door de invloeiing uit het Goddelijke door de hemel heen, staat vast uit de betekenis van spreken uit de hemel, wanneer het door Jehovah plaatsvindt tot hen die van de Kerk zijn, die door de zonen Israëls worden uitgebeeld, nr. 8930, dus het Goddelijk Ware of het Woord uit het Goddelijke door de hemel, want dat wat Jehovah spreekt, gaat door de hemel heen.

Men moet weten dat de hemel niet op een bepaalde plaats is, dus niet in de hoogte, naar de mening van velen van het volk, maar de hemel is waar het Goddelijke is, dus bij eenieder en in eenieder die in naastenliefde en geloof is, want de naastenliefde en het geloof zijn de hemel, omdat zij uit het Goddelijke zijn; daar wonen ook de engelen.

Dat de hemel is waar het Goddelijke is, dat wil zeggen, de Heer, blijkt hieruit dat de berg Sinaï, waar vanaf de Heer sprak, hier de hemel wordt genoemd, wat ook de oorzaak is, dat met de berg Sinaï de hemel wordt aangeduid, waarvandaan het Goddelijk Ware is, nr. 8805. Dat alle dingen van het Woord worden aangeduid, komt omdat Jehovah of de Heer, nu begon het Woord te onthullen, dat het menselijk geslacht tot leer en tot leven van dienst zou zijn, eerst door Mozes en daarna door de profeten.

Opdat zij dus zouden weten, dat het Woord uit het Goddelijke door de hemel was, heeft de Heer zelf willen neerdalen en met levende stem de tien geboden verkondigen en zo tonen, dat de volgende dingen van de wet, dat wil zeggen, het Woord, eender door de invloeiing uit het Goddelijke door de hemel waren.

8932. Gij zult niet maken met Mij goden van zilver en goden van goud; dat dit betekent opdat zij zich geheel en al onthouden van zulke zaken die in de uiterlijke vorm verschijnen als waar en goed, maar in de innerlijke vorm vals en boos zijn, staat vast uit de betekenis van goden maken, dus vereren, want wie zich goden maakt, doet dat ter wille van de eredienst; uit de betekenis van het zilver, namelijk het ware en vandaar in de tegengestelde zin het valse; en uit de betekenis van het goud, te weten het goede en vandaar in de tegengestelde zin het boze, nrs. 113, 1551, 1552, 2954, 5658, 6914, 6917, 7999.

Dat het de dingen zijn die waar en goed in de uiterlijke vorm verschijnen, maar in de innerlijke vorm vals en boos zijn, komt omdat er wordt gezegd die maken met Mij, dat wil zeggen, met Jehovah God, want het Goddelijk Ware en Goede zelf is in de innerlijke dingen en is eveneens in de uiterlijke dingen, maar daarin is het Goddelijk Ware en Goede in uitbeeldingen, want de uiterlijke dingen geven door afbeelding de innerlijke dingen weer en beelden die uit; de uiterlijke dingen zijn vals en boos, wanneer die, afgescheiden van de innerlijke dingen, voor heilig gehouden of vereerd worden en toch als waarheden en goedheden verschijnen, omdat zij die uitbeelden; dit wordt aangeduid met maken met Jehovah God goden van zilver en goden van goud.

Dit gebod volgt onmiddellijk na de tien geboden; de oorzaak ervan is, dat het Israëlitische en het Joodse volk zodanig was, dat het de uiterlijke dingen, afgescheiden van de innerlijke, voor heilig hield en geheel en al als Goddelijk vereerde, nrs. 3479, 3769, 4281, 4293, 4307, 4314, 4316, 4433, 4680, 4825, 4832, 4844, 4847, 4865, 4903, 6304, 6832, 8814, 8819.

Opdat men nog verder zal weten welke en hoedanige dingen het zijn die in de uiterlijke vorm als waar en goed verschijnen, maar in de innerlijke vorm vals en boos zijn, kan als voorbeeld dienen alle rituelen van de Joodse Kerk, zoals: slachtoffers, rokingen, wassingen en meer van zulke rituelen die in de uiterlijke vorm waar en goed waren, niet uit zich, maar omdat zij in afdruk de innerlijk ware en goede dingen weergaven en uitbeeldden; deze dingen zijn van de liefde tot en van het geloof in de Heer; toen die rituelen in de uiterlijke vorm voor heilig werden

gehouden en te meer toen zij werden vereerd, zoals door de Joden en de Israëlieten werd gedaan, toen zij afgodisch waren geworden die aanwendden tot de eredienst van vreemde goden, toen behielden zij niets anders van de waarheden en goedheden die in afdruk weergaven of uitbeeldden, dan de schijn, omdat zij in de innerlijke vorm vals en boos waren. Eender was het gesteld met de overige dingen die uitbeeldende afdrukken waren van het hemelse en het Goddelijke bij dat volk; zodra immers het uiterlijke dat het innerlijke uitbeeldt, werd aangewend tot de eredienst van andere goden, waren het afgoden die zij vereerden, of goden van zilver en goud die zij met Jehovah God maakten, want toen verschenen zij in de uiterlijke vorm als waar en goed, maar in de innerlijke vorm waren zij boos en vals.

In het algemeen zijn de goden van zilver en van goud alle valsheden en daaruit alle boosheden van de eredienst, die eender aan het ware en goede worden gemaakt door tegenstrijdige toepassingen en uitleggingen van het Woord en tegelijk door redeneringen vanuit het eigen inzicht.

Dit wordt aangeduid met de goden van zilver en van goud in deze plaatsen bij Jesaja: *‘In die dag zal de mens de afgoden van zijn zilver en de afgoden van zijn goud die zij zich gemaakt hadden om zich daarvoor neer te buigen, heenwerpen voor de mollen en de vleermuizen, om binnen te treden in de reten van de rotsen en in de reten van de steenrotsen’*, (Jesaja 2:20,21); de mollen en de vleermuizen staan voor hen die in duisternis zijn, dat wil zeggen, in valsheden en daaruit in boosheden.

Bij dezelfde: *‘In die dag zullen zij verwerpen, de man de afgoden van zijn zilver en de afgoden van zijn goud, die u uw handen gemaakt hebben, een zonde’*, (Jesaja 31:7); die de handen gemaakt hebben, staat voor de zaken vanuit het eigen inzicht.

Bij dezelfde: *‘De werkmeester giet een gesneden beeld en de smelter overtrekt het met goud en hij smelt ketenen van zilver’*, (Jesaja 40:19); de gesneden beelden staan voor de dingen die uit het eigene zijn, nr. 8869; met goud overtrekken, staat voor maken dat zij in de uiterlijke vorm goed verschijnen; ketenen van zilver smelten, staat voor maken dat zij als het ware in een verbinding met de waarheden samenhangen; dat het goud het goede is en het zilver het ware, zie de eerder aangehaalde plaatsen.

Eender bij Jeremia: *‘De inzettingen van de natiën, ijdelheid zijn die, aangezien het hout is dat hij uit het woud gehouwen heeft, een werk van de handen van de werkman, hij pronkt het op met goud en zilver; met nagels en met hamers hechten zij die, opdat het niet zal waggelen’*, (Jeremia 10:3,4).

Bij Hosea: *‘De Efraïmieten varen voort te zondigen en zij maken zich een gegoten beeld uit zilver, in hun inzicht afgoden, allemaal werk van werkmeesters’*, (Hosea 13:2); Efraïm staat voor het verstandelijke van de Kerk, nrs. 5354, 6222, 6234, 6238, 6267; het gegoten beeld uit zilver, staat voor het valse dat als het ware verschijnt en daarom wordt er gezegd in zijn inzicht; allemaal werk van werkmeesters, staat voor alles door redeneringen uit het eigene.

Bij Habakuk: *‘Wee hem die tot het hout zegt: Word wakker, ontwaak tot de zwijgende steen; deze zal leren; zie, deze is gehecht met goud en zilver, maar er is geen geest in het midden ervan’*, (Habakuk 2:19); het hout staat voor het boze, de steen voor het valse; gehecht met goud en zilver, voor de schijn van het goede en het ware door toepassingen.

Bij Daniël: *‘Belsazar zei toen hij de wijn terdege proefde, dat zij de vaten van goud en zilver zouden aanbrengen, die zijn vader Nebukadnezar uit de tempel, die in Jeruzalem geweest was, had weggevoerd, opdat zij daaruit dronken, de koning en zijn rijksgroten, zijn vrouwen-echtgenoten en zijn bijwijven; en zij dronken de wijn en prezen de goden van goud en van zilver, van brons, van ijzer, van hout, van steen’*, (Daniël 5:2-4,23); de vaten van goud en van zilver, die uit de tempel van Jeruzalem waren, beeldden uit de goedheden en waarheden van de Kerk en van het rijk van de Heer; wijn daaruit drinken, betekende ontwijden door boosheden en valsheden, die de goden van goud en zilver zijn.

Bij David: *‘Hun afgoden zijn zilver en goud, het werk van des mensen handen; zij hebben een mond, maar spreken niet; zij hebben ogen, maar zien niet’*, (Psalm 115:4,5; 135:15,16); het zilver en het goud, die de afgoden zijn, staan voor de valsheden en de boosheden; het werk van des mensen handen, staat daarvoor dat zij uit het eigen inzicht zijn.

Bij Mozes: *‘De gesneden beelden van de goden der natiën zult gij met vuur verbranden; gij zult niet begeren het zilver en het goud op die, om het voor u te nemen; want dat is een gruwel voor Jehovah uw God; derhalve zult gij de gruwel niet in uw huis inbrengen, dat het een ban zal worden, zoals dat is; al gruwende zult gij daarvan gruwen’*, (Deuteronomium 7:25,26); het zilver en het goud op de gesneden beelden, staat voor de valsheden en de boosheden die worden vereerd zoals waarheden en goedheden vanwege de daarover gebrachte schijn.

8933. Gij zult ze u niet maken; dat dit betekent dat men zich terdege daarvoor moet wachten, staat hieruit vast dat het opnieuw wordt gezegd dat men ze niet moet maken; het opnieuw zeggen of het herhalen sluit in dat het volstrekt zo is, of dat men zich terdege daarvoor moet wachten.

8934. vers 21-23. *Een altaar van aarde zult gij Mij maken en gij zult daarop offeren uw brandoffers en uw dankoffers, uw kudden van kleinvee en uw kudden van grootvee; in elke plaats waar Ik de gedachtenis van Mijn Naam gesteld zal hebben, zal Ik tot u komen en zal u zegenen. En indien gij Mij een altaar van stenen maakt, zo zult gij die niet gehouwen opbouwen, omdat indien gij uw houwijzer daarover zult bewogen hebben en gij zult dat ontwijden. En gij zult niet met trappen opklimmen boven tot Mijn altaar, opdat uw naaktheid niet onthuld worde op hetzelfde.*

Een altaar van aarde zult gij Mij maken, betekent het uitbeeldende van de eredienst in het algemeen vanuit het goede; en gij zult daarop offeren uw brandoffers en uw dankoffers, betekent de eredienst in het bijzonder volgens de staat van het geestelijk leven van eenieder; uw kudden van kleinvee en uw kudden van grootvee, betekent de innerlijke en uiterlijke goedheden; in elke plaats waar Ik de gedachtenis van Mijn Naam zal gesteld hebben, betekent de staat van het geloof in de Heer bij eenieder; zal Ik tot u komen en zal u zegenen, betekent de tegenwoordigheid van het Goddelijke dan en de invloeiing; en indien gij Mij een altaar van stenen maakt, betekent het uitbeeldende van de eredienst in het algemeen uit waarheden; zo zult gij die niet gehouwen opbouwen, betekent dat het niet uit het eigen inzicht zal zijn; omdat indien gij uw houwijzer daarover zult bewogen hebben, betekent indien het is uit het eigene; en gij zult dat ontwijden, betekent dat er dan geen eredienst is; en gij zult niet met trappen opklimmen boven tot Mijn altaar, betekent geen verheffing tot de innerlijke dingen, die hemels zijn; opdat uw naaktheid niet onthuld zal worden op hetzelfde, betekent de idee van het denken ten aanzien van die zaken, zo vol van valsheden, die dan zichtbaar zal worden.

8935. Een altaar van aarde zult gij Mij maken; dat dit het uitbeeldende van de eredienst in het algemeen uit het goede betekent, staat vast uit de betekenis van het altaar, te weten het voornaamste uitbeeldende van de Heer en vandaar van Zijn eredienst, nrs. 921, 2777, 2811, 4489, 4541; en uit de betekenis van aarde, dus het goede.

Dat aarde het goede is, komt omdat met aarde de Kerk wordt aangeduid die in het goede is, nr. 566; vandaar komt het dat Adam genoemd is naar aarde [humus, aarde, aardbodem] (Genesis 2:7; 3:19); want met hem werd de mens van de hemelse Kerk aangeduid of de Kerk die in het goede is, nrs. 478, 479.

Er zijn twee dingen die de eredienst van de Heer maken: het goede en het ware; de eredienst uit het goede werd uitgebeeld door het altaar uit aarde en de eredienst uit het ware werd uitgebeeld door het altaar uit stenen; over beide altaren wordt hier gehandeld.

Deze twee dingen waaruit de eredienst plaatsvindt, worden het geloof en de naastenliefde genoemd; de eredienst uit het ware heeft betrekking op het geloof en de eredienst uit het goede op de naastenliefde.

Met de eredienst uit het geloof en uit de naastenliefde, of uit het ware en uit het goede, is het als volgt gesteld; voordat de mens is wederverwekt, is hij in de eredienst uit het ware; maar wanneer hij is wederverwekt is hij in de eredienst van het goede; want voordat de mens is wederverwekt, wordt hij door het ware tot het goede geleid, dat wil zeggen door het geloof tot de naastenliefde; maar wanneer hij is wederverwekt, is hij in het goede en daaruit in het ware, dat wil zeggen, hij is in de naastenliefde en daaruit in het geloof, nrs. 8516, 8539, 8643, 8648, 8658.

Het zijn deze beide erediensten die worden uitgebeeld door de altaren uit aarde en uit steen. Dat het altaar het voornaamste uitbeeldende is van de eredienst van de Heer, komt omdat daarop de brandoffers en de slachtoffers werden geofferd; en deze waren het waarin voornamelijk de Goddelijke eredienst van de Hebreeuwse natie en vandaar van de Israëlitische en de Joodse natie bestond, nrs. 923, 1343, 2180, 2805, 2807, 2830, 3519, 6905.

8936. En gij zult daarop offeren uw brandoffers en uw slachtoffers; dat dit betekent de eredienst in het bijzonder volgens de staat van het geestelijk leven van eenieder, staat vast uit de betekenis van de brandoffers en de slachtoffers, dus alle innerlijke eredienst in het algemeen, met een verscheidenheid volgens de verschillende geslachten van de hemelse en de geestelijke dingen, dat wil zeggen, van het goede dat van de liefde tot de Heer is en van het ware dat van het geloof is in de Heer, nrs. 922, 923, 2165, 2180, 2805, 2807, 2830, 3519, 6905; dus volgens elke staat van het geestelijk leven in het bijzonder.

Vandaar kwam het, dat er slachtoffers van zo'n verschillend geslacht waren ingesteld, zoals behalve de dagelijkse slachtoffers die van de sabbatten, van de feesten, van de nieuwe manen, van de inwijdingen, van de heiligingen, ook voor elke schuld, zonde, reiniging, genezing, baring; vandaar kwam het ook, dat men volgens de staat verschillende geslachten van dieren nam, zoals: ossen, stieren, lammeren, rammen, geiten, bokken, waarmee in het bijzonder de verschillende goedheden die van het geestelijk leven zijn, werden aangeduid.

8937. Uw kudden van kleinvee en uw kudden van grootvee; dat dit de innerlijke en de uiterlijke goedheden betekent, staat vast uit de betekenis van kudden van kleinvee, namelijk de innerlijke goedheden en uit de betekenis van grootvee, namelijk de uiterlijke goedheden, nrs. 2566, 5913; dat met de kudden van kleinvee de innerlijke goedheden worden aangeduid, komt omdat tot de kudden van kleinvee behoren: lammeren, schapen, bokjes, geiten, rammen, bokken, waarmee zulke dingen worden aangeduid die van de onschuld, van de hemelse en de geestelijke liefde in de innerlijke mens zijn; en dat met de kudden van grootvee de uiterlijke goedheden worden aangeduid, kwam omdat tot de kudden van grootvee behoren: ossen, stieren, kalveren, waarmee zulke zaken worden aangeduid die van het goede en van het ware zijn in de uiterlijke mens; wat de ossen betekenden, zie de nrs. 2180, 2566, 2781; wat de stieren en de kalveren, nrs. 1824, 2830; wat de lammeren, nrs. 3519, 3994, 7840; wat de schapen, nr. 4169; wat de bokjes en de geiten, nrs. 3519, 4005, 4006, 4871; wat de rammen, nrs. 2830, 4170; en wat de bokken, nrs. 4169, 4769.

8938. In elke plaats waar Ik de gedachtenis van Mijn Naam zal gesteld hebben; dat dit de staat van het geloof in de Heer bij eenieder betekent, staat vast uit de betekenis van de plaats, dus de staat, nrs. 2625, 2837, 3356, 3387, 3404, 4321, 4882, 5605, 7381; dus is elke plaats de staat van eenieder of bij eenieder.

Dat het de staat van het geloof is, komt omdat de Naam van Jehovah betekent alles in één samenvatting waardoor de Heer wordt vereerd, dus alle dingen van het geloof en van de naastenliefde, nrs. 2724, 3006, 6674; dus wil de gedachtenis van de Naam van Jehovah God stellen, zeggen: bij wie of in wiens hart de naastenliefde en het geloof uit de Heer is. Het is volgens de letterlijke zin, dat zij zouden offeren brandoffers en dankoffers, dus hun kudden van kleinvee en hun kudden van grootvee in Jeruzalem, dat de plaats was die de Heer had verkozen voor Zijn eredienst, dus waarin Hij de gedachtenis van Zijn Naam had gesteld; maar volgens de innerlijke zin wordt niet een plaats verstaan, maar ieder mens bij wie het geloof en de naastenliefde is, want met de plaats wordt niet een plaats aangeduid in de innerlijke zin, maar een staat, noch met de naam een naam, maar het geloof en de eredienst; dus wordt de mens verstaan die in de staat van opneming is van het geloof uit de Heer; bovendien werden in Jeruzalem, dat de plaats was waarin de Heer door brandoffers en dankoffers werd vereerd, alle dingen uitgebeeld die van de Kerk zijn, vandaar wordt met Jeruzalem in het Woord en met het Nieuwe Jeruzalem in de Openbaring, de Kerk van de Heer aangeduid; en de Kerk van de Heer is bij elk mens die in de staat van de opneming is van de naastenliefde en het geloof uit de Heer; de mens zelf immers is de Kerk en verscheidenen bij wie de Kerk is, maken de Kerk in het algemeen; daaruit blijkt eveneens dat met in elke plaats waar Ik de gedachtenis van Mijn Naam zal gesteld hebben, de staat van het geloof bij elk mens wordt aangeduid.

8939. Zal Ik tot u komen en zal u zegenen; dat dit de tegenwoordigheid van het Goddelijke dan en de invloeiing betekent, staat vast uit de betekenis van tot iemand komen, wanneer het wordt gezegd door Jehovah, dus de tegenwoordigheid, nrs. 5934, 6063, 6089; en uit de betekenis van zegenen, wanneer het door Jehovah plaatsvindt, namelijk begiftigd worden met geloof en naastenliefde, nrs. 2846, 3406, 4981, 6091, 6099, 8674, dus eveneens invloeiën, want het geloof en de naastenliefde vloeien van de Heer bij de mens in; deze zijn de zegen in de innerlijke zin, want die zijn het die de mens gezegend en gelukkig maken tot in het eeuwige.

Door de mens worden, wanneer hij in de wereld leeft, die dingen een zegen genoemd die hem gezegend en gelukkig maken in de tijd en dit zijn schatten en eerbewijzen; het zijn echter niet de tijdelijke zaken, die in de innerlijke zin van het Woord worden verstaan, maar het zijn de eeuwige dingen en ten opzichte hiervan zijn de tijdelijke dingen van geen waarde, want er is geen verhouding tussen het tijdelijke en het eeuwige, zelfs niet indien het tijdelijke duizenden of ettelijke tienduizenden van jaren zou zijn, want deze hebben een einde, het eeuwige echter heeft geen einde; daarom Is het eeuwige; wat immers zonder einde is, Is; het heeft immers het Zijn uit het Goddelijke, en Dit is oneindig: het Oneindige ten aanzien van de tijd is het eeuwige.

Maar dat wat tijdelijk is, Is in verhouding niet, omdat het, wanneer het geëindigd is, niet langer is.

Daaruit blijkt eveneens, dat de zegen in de geestelijke zin die is welke het Zijn uit het Goddelijke in zich heeft, dus de dingen die van het eeuwige leven zijn, dus de dingen die van de naastenliefde en van het geloof zijn.

Dat de wereldse zegen niets is ten opzichte van de hemelse zegen, die eeuwig is, leert de Heer bij Mattheüs: *‘Wat baat het een mens, zo hij de ganse wereld zal hebben gewonnen, aan zijn ziel echter schade zal hebben geleden’*, (Mattheüs 16:26).

Maar de mens die in wereldse en aardse dingen is, vat dit woord niet, want de wereldse en aardse dingen verstikken en maken dat het zelfs niet wordt geloofd dat er een eeuwig leven is.

Maar ik kan verzekeren, dat de mens, zodra hij sterft, in het andere leven is en als geest tussen de geesten leeft; en dat hij dan aan zichzelf en aan de anderen daar geheel en al zoals

een mens in de wereld verschijnt, toegerust met elke innerlijke en uiterlijke zin, nr. 1881; dus dat de dood van het lichaam slechts de afwerping is van zulke dingen die van dienst waren geweest voor het nut en de taak in de wereld; en bovendien dat de dood zelf de voortzetting van het leven is, maar in een andere wereld, die onzichtbaar is voor de ogen van het aardse lichaam, maar zichtbaar daar in een licht dat duizenden malen het middaglicht van de wereld overtreft; omdat ik dit weet uit levende ondervinding van zovele jaren, en nog steeds wordt voortgezet, verzeker ik dit daarom; ik spreek nog en heb gesproken met bijna allen die ik heb gekend in de wereld en die gestorven zijn, met sommigen na twee of drie dagen sinds hun overlijden; zeer velen van hen waren heel verontwaardigd dat zij niet hebben geloofd dat er iets van het leven na de dood zou blijven; ik heb met hen niet een dag lang gesproken, maar maanden en jaren lang en eveneens werd het gegeven de opeenvolgende of de voortgaande staten van hun leven, of naar de hel, of naar de hemel te zien; laat daarom hij die gelukkig wil zijn tot in het eeuwige, weten en geloven, dat hij na de dood zal leven; laat hij dit denken en ter harte nemen, want het is de waarheid; laat hij ook weten en geloven, dat het Woord de enige leer is, die leert hoe de mens heeft te leven in de wereld, opdat hij tot in het eeuwige gelukkig zal zijn.

8940. En indien gij Mij een altaar van stenen maakt; dat dit het uitbeeldende van de eredienst in het algemeen uit waarheden betekent, staat vast uit de betekenis van het altaar, dus het uitbeeldende van de Goddelijke eredienst in het algemeen, waarover, de nrs. 921, 2777, 2811, 4489; uit de betekenis van de stenen, namelijk de waarheden, nrs. 643, 1298, 3720, 3769, 3771, 3773, 3789, 3798, 6426, 8609.

Er is een eredienst van de Heer uit het goede en er is er een uit het ware; de eredienst van de Heer uit het goede werd uitgebeeld door het altaar uit aarde en de eredienst uit het ware door het altaar uit steen, over beide altaren zie nr. 8935.

Omdat het altaar uit steen de eredienst uit het ware betekende, was het daarom bevolen, dat zo'n altaar zou worden opgericht zodra als zij over de Jordaan zouden gaan en in het land Kanaän zouden komen en dat daarop de geboden van de Wet zouden worden geschreven, dat wil zeggen: de Goddelijke waarheden uit de hemel; want met de tien geboden worden alle Goddelijke waarheden in het kort aangeduid.

Over dat altaar wordt het volgende geschreven bij Mozes: *'Wanneer gij over de Jordaan zult gegaan zijn, dan zult gij u grote stenen oprichten en die bestrijken met kalk; dan zult gij daarop schrijven alle woorden van de Wet; daarna zult gij Jehovah uw God daar een altaar bouwen, een altaar van stenen, waarop gij niet het ijzer zult bewegen; uit gehele stenen zult gij het altaar van Jehovah uw God bouwen en gij zult daarop doen opklimmen brandoffers en dankoffers; en gij zult op de stenen van het altaar de woorden van de Wet schrijven, door ze duidelijk en goed uit te drukken'*, (Deuteronomium 27:1-8; Jozua 8:30-32).

Dat de woorden van de Wet op de stenen van het altaar zouden worden geschreven, had als oorzaak, dat met de stenen de waarheden werden aangeduid en met het altaar van stenen de eredienst vanuit de waarheden; dit was ook de oorzaak dat de tien geboden, die de Goddelijke waarheden in een samenvatting betekenden, waren gegrift op stenen tafelen.

Dat dit zou gebeuren zodra zij de Jordaan waren overgegaan, had als oorzaak, dat de Jordaan, die aan de zijde van de woestijn lag, de eerste en de laatste grens van het land Kanaän was, het binnenleiden in de Kerk of in de hemel betekende, wat plaatsvindt door de erkentissen van het ware en het goede, dus door de waarheden van het Woord, nr. 4255; alle rivieren immers, die de grenzen van dat land waren, betekenden de eerste en de laatste dingen van het rijk van de Heer, nrs. 4116, 4240.

Met de stenen van het altaar worden ook de waarheden van het geloof aangeduid bij Jesaja: *'Hij zal de zonde verwijderen, wanneer Hij alle stenen van het altaar zal gesteld hebben zoals verstrooide kalkstenen'*, (Jesaja 27:9); daar wordt gehandeld over de verwoesting van

de Kerk; de stenen van het altaar zoals verstrooide kalkstenen, staat daar voor dat zo de waarheden van het geloof zijn die van de eredienst zijn.

Wat de altaren in het algemeen betreft, die waren van aarde, van stenen, van brons, van hout en eveneens van goud; zij waren van brons, van hout en van goud, omdat deze het goede betekenden; ten aanzien van het altaar van brons, (Ezechiël 9:2); ten aanzien van het altaar van hout, (Ezechiël 41:22); en ten aanzien van het altaar van goud, dat het reukaltaar was, (1 Koningen 6:22; 7:48; Openbaring 8:3); dat brons het goede betekent, zie de nrs. 425, 1551; dat hout dit betekent, nrs. 643, 2784, 2812, 3720, 8354; en verder dat goud dit betekent, nrs. 113, 1551, 1552, 5658.

8941. Zo zult gij die niet gehouwen opbouwen; dat dit betekent dat het niet uit het eigen inzicht zal zijn, staat vast uit de betekenis van de gehouwen stenen, dus zulke dingen die uit het eigen inzicht zijn; stenen immers zijn de waarheden, nr. 8940; en die houwen of pasklaar maken, is waarheden of zulke zaken die eender zijn aan de waarheden, uitbroeden of verzinnen vanuit het eigene of vanuit het eigen inzicht; dat wat immers uit het eigene of uit het eigen inzicht wordt uitbroed of verzonden, heeft het leven uit de mens, wat geen leven is, want het eigene van de mens is niets dan het boze, nrs. 210, 215, 694, 874-876, 987, 1047, 5660, 5786, 8480; maar wat niet uit het eigene is, maar uit het Goddelijke, dit heeft het leven in zich, want vanuit het Goddelijke is alle leven.

Hier wordt gehandeld over de eredienst van de Heer uit het ware, want deze eredienst wordt door het altaar van stenen aangeduid, nr. 8940.

De waarheden van waaruit de Heer moet worden vereerd, moeten niet dan alleen uit het Woord worden genomen, want in de afzonderlijke dingen daar is het leven uit het Goddelijke. Wanneer waarheden uit het eigene worden genomen, dan beogen die en hebben die ten doel de waardigheid en de voorrang boven allen in de wereld en eveneens de bezittingen van de aarde en een welgesteldheid boven allen; en daarom hebben die in zich de zelfliefde en de liefde van de wereld, dus alle boosheden in samenvatting, nrs. 7488, 8318; maar de waarheden die uit het Woord zijn, beogen en hebben ten doel het eeuwige leven en zij hebben in zich de liefde tot de Heer en de liefde jegens de naaste, dus alle goedheden in een samenvatting.

Wanneer waarheden uit het eigene of uit het eigen inzicht worden uitbroed, dan heersen die over de waarheden die uit het Goddelijke zijn, want deze worden aangewend om eerstgenoemde te bevestigen; terwijl toch het tegendeel het geval zal zijn, namelijk dat de waarheden uit het Goddelijke zullen heersen en dat de zaken die uit het eigen inzicht zijn, van dienst zullen zijn.

De dingen die uit het eigene of uit het eigen inzicht zijn, worden waarheden genoemd, maar die zijn geen waarheden; zij verschijnen slechts als waarheden in de uiterlijke vorm, want door toepassingen uit de letterlijke zin van het Woord en door redeneringen, worden zij eender aan de waarheden gemaakt; in de innerlijke vorm echter zijn zij vals; welke die zijn en de hoedanigheid ervan, zie nr. 8932.

Er zijn in de wereld twee godsdienstigheden die uit het eigen inzicht zijn: de ene is die waarin de zelfliefde en de liefde van de wereld alles is; dit godsdienstige wordt in het Woord Babel genoemd; dat godsdienstige is van binnen profaan vanwege de zelfliefde en de liefde van de wereld en van buiten is het heilig vanwege het Woord, dat zij hebben aangewend om te bevestigen.

Het andere godsdienstige is dat waarin het schijnsel van de natuur alles is; zij die daarin zijn, erkennen niets als waar wat zij niet vatten; sommigen die van dit godsdienstige zijn, erkennen het Woord, maar wenden het aan om te bevestigen, dus om van dienst te zijn; er zijn er ook die het Woord niet erkennen, maar dezen stellen het Goddelijke in de natuur, want hun

schijnsel valt, omdat het van de natuur is, in de natuur en kan ook niet door het licht van de hemel worden verlicht, omdat zij het Woord, vanwaar alle verlichting is, verwerpen. Zij die van deze beide godsdienstigheden zijn, zijn in de hel, omdat zij verstoken zijn van het hemelse leven, dat zij ook niet kunnen opnemen omdat zij het Woord hebben verworpen; en degenen van hen die het Woord hebben aangewend om te bevestigen, achten het Woord voor niets in hun hart, maar omdat het gezag heeft bij het gewone volk, hebben zij ervan gebruik gemaakt opdat het van dienst kon zijn voor de verzinners uit het eigen inzicht die daardoor kracht hebben.

Hieruit kan vaststaan, wat het in de geestelijke zin betekent dat het altaar niet uit gehouwen stenen moest worden opgebouwd.

Met de gehouwen steen wordt ook dat wat uit het eigen inzicht is, aangeduid in de volgende plaatsen bij Jesaja: *‘Opdat zij bekennen, het volk van Efraïm en de bewoner van Samaria, vanwege de verheffing en de hoogmoed des harten, door te zeggen: De tichelstenen zijn gevallen en met gehouwen steen zullen wij bouwen’*, (Jesaja 9:8,9).

Bij Jeremia: *‘Ook al roep en schreeuw ik, Hij verspert mijn gebeden, Hij heeft mijn wegen toegemuurd met gehouwen steen, Hij heeft mijn paden omgekeerd’*, (Klaagliederen 3:8,9).

Bij Amos: *‘Aangezien gij de afgematte vertreedt en een last koren aan hem ontrukkt, zult gij huizen bouwen van gehouwen steen, maar gij zult daarin niet wonen’*, (Amos 5:11); daar staat de gehouwen steen voor zulke dingen in de geloofszaken, die uit het eigen inzicht zijn. Omdat die dingen met de gehouwen steen werden aangeduid, werd daarom het eerste altaar dat in het land Kanaän door de zonen Israëls werd gebouwd, nadat zij de Jordaan waren overgegaan, uit niet gehouwen steen gebouwd; want met de overgang over de Jordaan werd het binnenleiden in het rijk van de Heer aangeduid, wat plaatsvindt door de waarheden van het geloof; over dat altaar staat het volgende bij Jozua: *‘Jozua bouwde een altaar voor de God van Israël op de berg Ebal, gelijk als Mozes, de dienstknecht van Jehovah, de zonen Israëls had geboden; een altaar van gehele stenen, waarover men het ijzer niet bewogen had’*, (Jozua 8:30,31; Deuteronomium 27:1-8).

De tempel van Jeruzalem werd eveneens gebouwd uit gehele, niet gehouwen stenen, waarover in het eerste boek der Koningen: *‘Ten aanzien van het huis zelf, toen het gebouwd zou worden, het werd gebouwd met gehele steen, zoals hij was toegevoerd, want hamer of bijl, enig gereedschap van ijzer, zij werden niet gehoord in het huis toen het gebouwd zou worden’*, (1 Koningen 6:7).

Door de tempel van de Heer immers werd de Heer uitgebeeld ten aanzien van het Goddelijk Ware; dat de Heer door de tempel werd uitgebeeld, leert Hijzelf in (Johannes 2:19,21,22); en dat het was ten aanzien van het Goddelijk Ware, kwam omdat dit daar werd onderwezen; en daarom werd die ook uit stenen gebouwd, want met stenen werd het Goddelijk Ware aangeduid, nr. 8940; vandaar werd ook de Heer zelf de Steen Israëls genoemd, nr. 6426.

Hieruit blijkt nu, wat de steen van het altaar en ook wat de steen van de tempel betekende en ook wat het betekende dat de stenen geheel en niet gehouwen zouden zijn, namelijk dat de godsdienst moet worden gevormd door waarheden uit de Heer, dus uit het Woord en niet uit het eigen inzicht.

De dingen die uit het eigen inzicht zijn, worden als volgt door Jesaja beschreven: *‘De werkmeester giet een gesneden beeld en de smelter overtrekt dit met goud en smelt ketenen van zilver; hij zoekt een inzichtsvolle werkmeester om het gesneden beeld te bereiden’*, (Jesaja 40:19,20); het gesneden beeld staat voor het godsdienstige dat uit het eigene is, dat gegeven wordt om te aanbidden alsof dit het Goddelijke was, nr. 8869; de werkmeester staat voor hen die vanuit het eigene iets uitbroeden en verzinnen; opdat zij eender aan de waarheden verschijnen, wordt het daarmee beschreven dat hij dat met goud overtrekt, ketenen uit zilver smelt en een inzichtsvolle werkmeester zoekt.

Bij dezelfde: *‘De formeerders van het gesneden beeld zijn allen ijdelheid; al zijn genoten zullen beschaamd worden en de werklieden zelf; hij bewerkt het ijzer met de tang en hij werkt met kolen en met scherpe hamers formeert hij dat; zo werkt hij dat door de arm van zijn sterkte; hij bewerkt de houten, strekt het snoer uit en beschrijft het met de meetlat, hij maakt het in zijn hoeken en hij tekent het met de passer af, opdat hij het maakt in de vorm van een man, naar de schoonheid van een mens, om te wonen in het huis’*, (Jesaja 44:9,11-13); ook hier wordt het godsdienstige beschreven dat vanuit het eigen inzicht is.

Eender bij Jeremia: *‘De inzettingen van de natiën, ijdelheid zijn die; aangezien hij het hout uit het woud houwt, een werk van de handen van de werkman door de bijl; hij pronkt het op met zilver en goud; met nagels en met hamers hecht hij het’*, (Jeremia 10:3,4); en eveneens bij Hosea: *‘Niettemin varen zij nu voort te zondigen; en zij maken zich een gegoten beeld uit zilver; in hun inzicht afgoden, werk van werkmeesters allemaal’*, (Hosea 13:2).

Het godsdienstige dat uit het eigen inzicht wordt uitgedroefd en dat niet uit het Woord is, wordt in de innerlijke zin verstaan onder afgoden, de vreemde goden, onder de gegoten beelden en onder de gesneden beelden; want de dingen die uit het eigene zijn, zijn niets anders; zij zijn immers in zich dood en toch worden zij aanbeden alsof zij levend waren.

8942. Omdat indien gij uw houwijzer daarover zult bewogen hebben; dat dit betekent indien het uit het eigene is, staat vast uit de betekenis van het houwijzer, namelijk het verzonnen ware, dus vanuit het eigene; het houwijzer immers is een ijzer waarmee de stenen worden gehouwen en tot een vorm pasklaar gemaakt; hier is het dus het eigene van de mens, want dit schikt het zo dat de dingen die van de godsdienst zullen zijn, in de vorm van het ware verschijnen; in plaats van houwijzer wordt elders ijzer gezegd en weer elders bijl, zoals in (Deuteronomium 27:5; Jozua 8:30,31; 1 Koningen 6:7; Jesaja 44:10-12; Hosea 13:2; Jeremia 10:3,4); en met die gereedschappen worden zulke dingen aangeduid die van het eigen inzicht zijn en verzinsels zijn..

8943. En gij zult dat ontwijden; dat dit betekent dat er dan geen eredienst is, staat vast uit de betekenis van ontwijden, namelijk maken dat er niet enige eredienst is; dat wat immers uit het eigen inzicht is, is in zich van leven verstoken, ja zelfs geestelijk dood; want het eigene van de mens is niets dan het boze; indien dus daaruit de Goddelijke eredienst plaatsvindt, dan is die eredienst niets anders dan zoals de eredienst van een afgod, van een gesneden of van een gegoten beeld, waarin geen geest is, dat wil zeggen, geen leven; maar dat wat uit het Woord is, dat alleen voor de Goddelijke eredienst bestemd is; dit immers is in zich levend; van binnen immers in de afzonderlijke dingen van het Woord is een geestelijke zin, die handelt over het rijk van de Heer en van binnen in die zin is het Goddelijke, want het Woord handelt in zijn binnenste zin alleen over de Heer; daarvandaan is de heiligheid en het leven van het Woord en niet ergens anders vandaan.

Het Woord is zoals een Goddelijk Mens: de letterlijke zin is als het ware zijn lichaam, maar de innerlijke zin is als het ware zijn ziel; daaruit blijkt dat de letterlijke zin leeft door de innerlijke zin.

Het schijnt alsof de letterlijke zin verdwijnt of sterft door de innerlijke zin; maar het tegendeel is het geval; hij verdwijnt niet, te minder sterft hij, maar door de innerlijke zin leeft hij.

Hieruit staat nu vast dat uit de dingen die van het Woord zijn, de waarlijk Goddelijke eredienst ontstaat en geenszins uit de dingen die vanuit het eigen inzicht zijn.

Vandaar komt het, dat met indien gij het houwijzer over het altaar zult bewogen hebben, zult gij dat ontwijden, wordt aangeduid, dat indien gij niet uit het Woord, maar uit het eigen inzicht zulke dingen verzonnen zult hebben, die van de Goddelijke eredienst zullen zijn, er geen eredienst is.

8944. In de wereld gelooft men dat de mens uit het schijnsel van de natuur, dus zonder onthulling, verscheidene dingen kan weten die van de godsdienst zijn, zoals: dat God is, dat Hij moet worden vereerd en eveneens dat Hij moet worden liefgehad en verder dat de mens na de dood zal leven en andere dingen meer die daarvan afhangen; en toch zijn dat zaken die vanuit het eigen inzicht zijn; maar ik ben door veel ondervinding onderwezen, dat de mens uit zich, zonder onthulling, volstrekt niets weet ten aanzien van het Goddelijke en ten aanzien van de dingen die van het hemels en het geestelijk leven zijn; de mens wordt immers in de boosheden van de eigenliefde en van de liefde van de wereld geboren en die dingen sluiten de invloeiing uit de hemel af en openen de invloeiing uit de hellen en dus de mens verblinden en hem in het ontkennende brengen met betrekking tot: dat het Goddelijke is, dat de hemel en de hel zijn en dat er een leven na de dood is.

Dit blijkt duidelijk uit de geleerden in de wereld, die door de wetenschappen het schijnsel van hun natuur hebben opgevoerd boven het schijnsel van de anderen; dat dezen meer dan de anderen het Goddelijke ontkennen en in plaats van het Goddelijke de natuur erkennen, is bekend; en eveneens dat zij, wanneer zij vanuit hun hart en niet vanuit de leer spreken, het leven na de dood ontkennen en ook de hemel en de hel, dus alle dingen die van het geloof zijn, die zij banden voor het gewone volk noemen.

Daaruit blijkt hoedanig het schijnsel van de natuur zonder de onthulling is.

Het is eveneens getoond, dat verscheidenen die een theologie uit de natuur hebben geschreven en uit het schijnsel van die natuur handig dingen hebben bevestigd die van de leer van hun kerk waren, in het andere leven meer dan de overigen met het hart deze zelfde dingen ontkennen en eveneens het Woord zelf, dat zij geheel en al trachten te vernietigen; want in het andere leven spreken de harten.

Het is eveneens getoond dat deze personen niets van invloeiing uit de hemel kunnen opnemen, maar alleen uit de hellen.

Daaruit bleek, hoedanig het schijnsel van de natuur is zonder een onthulling, en dus hoedanig datgene is wat uit het eigen inzicht is.

Maar twee zaken hebben zich voorgedaan, die het gemoed ten aanzien van deze zaak in twijfel brachten: het eerste is dat de ouden die heidenen waren, toch hebben geweten dat er het Goddelijke is, dat Dit moet worden vereerd en dat de mens ten aanzien van de ziel onsterfelijk is; het tweede is, dat heden ten dage verscheidene natiën, bij wie er geen onthulling is, die dingen ook weten.

Maar wat de ouden betreft, die wisten dit niet uit het schijnsel van de natuur, maar uit de onthulling die zich vanuit de Kerk tot aan hen toe had verbreid; de Kerk van de Heer immers was vanaf de oudste tijden in het land Kanaän geweest, nrs. 3686, 4447, 4454, 4516, 4517, 5136, 6516; vandaar hadden zich zulke dingen die van de Goddelijke eredienst waren, tot de natiën overal in het rond verbreid en eveneens tot de naburige Grieken en vanuit dezen tot de Italianen of de Romeinen; daarvandaan hadden al dezen erkenningen ten aanzien van de opperste Godheid en ten aanzien van de onsterfelijkheid van de ziel, waarover hun wijzen hebben geschreven.

Wat de natiën heden ten dage betreft die ook weten dat het Goddelijke er is en dat er een leven na de dood is, dit hebben zij niet gehad uit het schijnsel van de natuur, maar vanuit het godsdienstige dat zij vanaf de oude tijden hebben overgenomen, dat was gegrondvest op zulke dingen die zich langs verschillende wegen hadden verbreid uit de Kerk waar de onthulling was; dit vond plaats vanuit de Goddelijke Voorzienigheid van de Heer; en eveneens nemen degenen van hen die uit hun godsdienstige het Goddelijke boven alle dingen erkennen en uit hun godsdienstige de diensten van de naastenliefde aan de naaste bewijzen, in het andere leven, wanneer zij worden onderwezen de waarheden van het geloof op en worden gezaligd, nrs. 2589 tot 2604.

8945. En gij zult niet met trappen opklimmen boven tot Mijn altaar; dat dit betekent geen verheffing tot de innerlijke dingen die van de hemel zijn, staat vast uit opklimmen langs trappen, dus zich verheffen tot de hogere of tot de innerlijke dingen; of men zegt innerlijke of hogere, het is hetzelfde, want de innerlijke dingen verschijnen zoals hogere, nrs. 2148, 3084, 4210, 4599; en uit de betekenis van het altaar, te weten het voornaamste uitbeeldende van de Heer, nrs. 921, 2777, 2811; dus is met trappen opklimmen boven tot Mijn altaar, zich verheffen tot de Heer, dus tot de innerlijke dingen die van de hemel zijn, want de Heer is meer tegenwoordig in het innerlijke; hemels wordt alles genoemd wat in de binnenste hemel is en geestelijk alles wat in de middelste hemel is; de hemel immers is onderscheiden in twee rijken: namelijk het hemelse en het geestelijke rijk; zij die in het hemels rijk zijn, zijn in de binnenste of derde hemel, dus de Heer het naast; degenen immers die daar zijn, zijn in de liefde tot de Heer en in de onschuld, en dus meer dan alle overigen in wijsheid; maar zij die in het geestelijk rijk zijn, zijn in de middelste of tweede hemel, en dus verder van de Heer verwijderd; zij die daar zijn, zijn in de liefde jegens de naaste en door de naastenliefde bij de Heer; over die beide rijken en over het verschil ervan, zie de nrs. 2048, 2088, 2227, 2507, 2669, 2708, 2715, 2718, 3235, 3246, 3374, 3887, 4448, 4585, 4938, 4939, 5113, 5922, 6367, 6435, 7877.

Het moet in het kort worden ontvouwd, hoe het is gesteld met de verheffing naar de innerlijke dingen, dus tot de hemelse, die worden aangeduid met opklimmen met trappen boven tot het altaar; het wordt niemand in het andere leven toegestaan zich hoger in de hemel te verheffen dan tot de graad van het goede waarin hij is; want indien hij zich hoger verheft, dan worden zijn vuiligheden zichtbaar, dat wil zeggen, de boosheden van zijn liefden en de valsheden daaruit; hoe innerlijker immers iets is, des te zuiverder en des te heiliger is het in de hemel; degenen die in een onzuivere staat zijn, worden in een lagere sfeer gehouden, waar de onzuivere zaken niet worden doorvat, noch verschijnen; zij zijn immers in een grover goede en in een meer duister ware.

Soms gebeurt het dat zij die in de hemel komen in een meer innerlijke hemel begeren te komen; zij geloven dat zij dan een grotere vreugde zullen genieten; opdat die begeerte die hun aankleeft wordt weggenomen, worden zij ook tot een meer innerlijke hemel opgeheven; maar wanneer zij daar komen, beginnen zij benauwd te worden vanwege de boosheden van hun liefden, die dan tot de doorvatting komen en eveneens worden zij wanstaltig ten gevolge van de valsheden die vanuit de boosheden bij hen zijn.

Wanneer zij dit doorvatten, werpen zij zich uit de innerlijker hemel neer en keren niet eerder tot een kalme en vredige staat terug, dan wanneer zij op hun vorige plaats zijn teruggekeerd. Dit wordt aangeduid met gij zult niet met trappen opklimmen boven tot Mijn altaar, opdat uw naaktheid daarop niet onthuld zal worden.

Eender is het gesteld met hen die beneden de hemel zijn; indien dezen alvorens voorbereid zijn naar de hemel begeren op te klimmen, voelen zij, wanneer zij daarheen worden opgeheven, een bijna helse marteling en zij verschijnen aan zichzelf zoals lijken; ook verkeert het leven zelf bij hen in nood, zoals het leven bij hen die in een doodsstrijd zijn; en daarom storten zij zich halsoverkop daaruit neer; en daarna begeren zij niet meer op te klimmen boven de staat van leven waarin zij zijn.

Men moet weten, dat in het andere leven niemand de hemel wordt ontzegd door de Heer en dat zij die het willen, hoevelen het er ook zijn, kunnen worden toegelaten – de hemel bestaat uit gezelschappen van engelen die in het goede van de liefde jegens de naaste en van de liefde tot de Heer zijn – in de gezelschappen van zulken worden zij binnengelaten, wanneer zij in de hemel worden toegelaten.

Maar wanneer de sfeer van hun leven, dat wil zeggen, wanneer het leven van hun liefde, niet samenstemt, ontstaat er een botsing; daarvandaan hebben zij angst en vindt neerstorting plaats.

Zo worden zij onderricht ten aanzien van het hemelse leven en over de staat van hun eigen leven naar verhouding en ook daarover dat niemand de hemel wedervaart, daardoor dat hij wordt opgenomen of binnengelaten, zoals de algemene mening is in de wereld en ook daarover dat de mens door het leven in de wereld zodanig wordt dat hij met hen kan zijn die in de hemel zijn; zie de nummers waarover deze zaken is gehandeld uit ondervinding, nrs. 3938, 4225, 4226, 4299, 4674, 5057, 5058, 7186, 7519, 8794, 8797.

Dit alles wordt daarmee aangeduid dat zij niet met trappen zullen opklimmen boven tot het altaar, opdat niet uw naaktheid daarop onthuld zal worden; en ook met iets eenders in (Exodus 28:42,43).

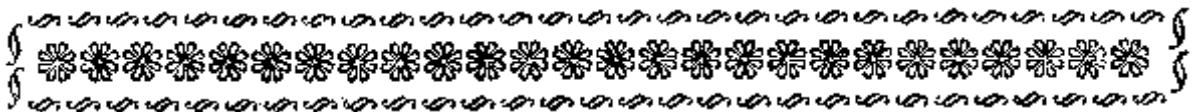
Opklimmen met trappen wordt er gezegd, met als oorzaak, dat de verheffing tot het innerlijke in de wereld der geesten, waar de hemelse en geestelijke dingen zich vertonen in vormen die eender zijn aan de wereldse vormen, verschijnt zoals een opklimmen langs trappen; dit uitbeeldende werd meermalen te zien gegeven.

Vandaar was het eveneens dat door Jakob in zijn droom engelen werden gezien die tot de Heer opklommen langs de sporten van een ladder, (Genesis 28:12); vandaar wordt eveneens met trappen in het Woord het opklimmen tot het hogere, dat wil zeggen tot de innerlijke dingen, aangeduid, zoals bij (Ezechiël 40:6,22,26,31,34) en bij Amos: *'De Heer Jehovih Zebaoth bouwt in de hemelen Zijn trappen'*, (Amos 9:6).

8946. Opdat uw naaktheid daarop niet onthuld zal worden; dat dit betekent de idee van het denken ten aanzien van die dingen, zo vol van valsheden die dan zichtbaar zal worden, staat vast uit de betekenis van de naaktheid, dus verstoken van waarheden, nr. 5433; dus een idee van het denken vol van valsheden; en uit de betekenis van onthuld worden, dus zichtbaar worden.

Hoe het hiermee is gesteld, is eerder in nr. 8945 ontvouwd, namelijk dat mens, geest en engel zodanig verschijnt als hij is ten aanzien van het ene en het andere leven: ten aanzien van het leven van het denken over waarheden en ten aanzien van het leven van de wil ten aanzien van de goedheden, indien hij innerlijker in de hemel wordt opgeheven; want hoe innerlijker in de hemelen, des te zuiverder is het goede en des te zuiverder het ware; opdat dus de valsheden die van het denken zijn en de boosheden die van de wil zijn, niet verschijnen, maar verborgen worden, worden zij daarom in de lagere gebieden gehouden, waar zij in een naar verhouding duisterder licht zijn.

Hieruit kan eveneens vaststaan, wat daaronder werd verstaan, dat niemand Jehovah kan zien en leven, want Jehovah is de zuivere Liefde en uit Hem is het zuivere licht; daarin gezien worden is vergaan; daarom worden ook de engelen zelf in de hemel met een wolk bedekt, nr. 6849; en daarom worden allen die in de hel zijn, met dichte nevels omsluiert, nrs. 3340, 8137, 8138, 8814, 8819; want de nevels zijn de valsheden.

Over de geesten en de inwoners van de planeet saturnus

8947. De geesten van die aardbol en eveneens de aardbol zelf, verschijnen naar voren op aanzienlijke afstand, in het vlak van het lagere deel van de knieën; en wanneer het oog daarheen wordt geopend komt een menigte van geesten in het gezicht, die allen van die aardbol zijn; zij worden zichtbaar aan deze zijde van die aardbol en naar rechts.

8948. Het werd ook gegeven met hen te spreken en vandaar te leren kennen hoedanig zij zijn ten opzichte van de anderen; zij zijn rechtschapen en bescheiden; en omdat zij zich naar verhouding voor klein houden, verschijnen zij daarom in het andere leven eveneens klein; want daar is de verschijning van eenieder volgens zijn gemoed en volgens zijn leven.

8949. In de eredienst zijn zij uiterst nederig; want daarbij achten zij zich als niets; zij vereren onze Heer en erkennen Hemzelf als de enige God; de Heer verschijnt immers soms aan hen die op die aardbol zijn onder een engelvorm en zoals een Mens; en dan blinkt het Goddelijke op uit het aangezicht en doet het gemoed aan.

De inwoners spreken ook, wanneer zij daartoe de leeftijd bereiken, met de geesten, door wie zij worden onderricht ten aanzien van de Heer en hoe Hij moet worden vereerd en verder hoe men moet leven.

8950. Wanneer er enigen zijn die de geesten van die aardbol willen verleiden en van het geloof in de Heer willen wegtrekken of van de nederigheid jegens Hem en van de rechtschapenheid van het leven, dan zeggen zij dat zij willen sterven; er verschijnen dan in hun handen kleine messen, waarmee zij hun bost schijnen te willen doorsteken. Wanneer hun wordt gevraagd waarom zij zo doen, zeggen zij dat zij liever willen sterven dan van de Heer te worden afgeleid.

De geesten van onze aarde bespotten die dingen soms en bestoken hen met vragen waarom zij zo doen; maar dan antwoorden zij, dat zij wel degelijk weten dat zij zichzelf niet doden, maar dat dit alleen een schijn is die uitvloeit van de wil van hun gemoed, namelijk dat zij liever willen sterven dan te worden weggetrokken van de eredienst van de Heer.

8951. Er zijn er eveneens op die aardbol, die het nachtelijk schijnsel, dat groot is, de Heer noemen, maar zij worden van de overigen afgescheiden en onder hen niet geduld. Dat nachtelijk schijnsel wordt uitgegoten van die grote gordel die deze aardbol op een afstand omgeeft en door de manen, die de satellieten van Saturnus worden genoemd.

8952. Zij werden ondervraagd over die grote gordel die zich vanuit onze aarde schijnt te verheffen boven de horizon van die planeet en van ligging schijnt te wisselen; zij zeiden dat deze voor hen niet als een gordel verschijnt, maar meer als iets sneeuwachtigs in de hemel in verschillende richting.

8953. De inwoners en de geesten van die aardbol hebben betrekking op datgene in de mens dat het midden houdt tussen de geestelijke zin en de natuurlijke zin, maar zij treden terug van de natuurlijke zin en treden toe tot de geestelijke.

Vandaar komt het, dat het die geesten vaak toeschijnt alsof zij worden heengebracht of weggerukt naar de hemel en daarna teruggezonden, dus bij beurten; want alles wat van de geestelijke zin is, is in de hemel, maar alles wat van de natuurlijke zin is, is beneden de hemel.

8954. Daar zijn geen steden, noch koninkrijken; maar zij leven onderscheiden in families, elke familie afgescheiden van de andere; dus de man en de echtgenote met hun kinderen; wanneer dezen huwelijken aangaan, worden zij van het huis van hun ouders gescheiden en bekommeren zich ook niet langer daarom; daarom verschijnen de geesten van die aardbol twee aan twee.

8955. Allen op die aardbol, anders dan op de onze, weten dat zij na de dood zullen leven; daarom tellen zij ook hun lichamelijke dingen voor niets, slechts voor zoveel als ter wille van hun leven nodig is, van welk leven zij zeggen dat het zal blijven en de Heer zal dienen; vandaar ook begraven zij de lichamen van de doden niet, maar werpen ze weg en bedekken ze met takken van bomen uit het woud.

8956. Om voedsel en kleding zijn zij ook slechts weinig bezorgd; zij voeden zich met vruchten en groenten van verschillende soort die hun aardbol voortbrengt; en zij kleden zich luchtig, want zij bezitten een dikke huid of dik vel, dat de kou tegenhoudt.

8957. Het vervolg over de geesten en de inwoners van de planeet Saturnus aan het einde van het volgende hoofdstuk.

Einde van hoofdstuk 20

